

Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ
ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ
THE BLACK BOOK
OF OCCUPATION

Α΄ έκδοση
στην αγγλική γλώσσα
First edition in English

ΑΘΗΝΑ • ATHENS • 2012

Επιτροπή α΄ έκδοσης της «ΜΑΥΡΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ»

† Πέτρος Ανταίος, Παναγιώτης Αρώνης, Μανώλης Γλέζος, Αθηνά Κακολύρη, Πέτρος Κουλουφάκος,
Γιάννης Κυριακάκος, † Φραγκίσκος Κωνστανταράκης, † Γ.Α. Μαγκάκης, † Κώστας Παπαγιαννάκης, Χαράλαμπος Ρούπας

The committee for the first edition of "THE BLACK BOOK OF OCCUPATION"

† Petros Antaios, Panayiotis Aronis, Manolis Glezos, Athina Kakolyri, Petros Kouloufakos, Yiannis Kyriakakos,
† Frangiskos Konstantarakis, † G. A. Mangakis, † Kostas Papayiannakis, Charalambos Roupas

Η α΄ έκδοση της «ΜΑΥΡΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ» στην αγγλική γλώσσα πραγματοποιήθηκε
με την οικονομική στήριξη της Βουλής των Ελλήνων

The first edition in English of "THE BLACK BOOK OF OCCUPATION"
was financially supported by the Greek Parliament

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Μανώλης Γλέζος
RESPONSIBLE FOR THE EDITION: Manolis Glezos

Copyright © Αθήνα 2012, Εθνικό Συμβούλιο για τη διεκδίκηση των οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα
Προσωρινή διεύθυνση: Γαμβέττα 6 – 106 78 Αθήνα – Τηλέφωνο: 210 3842668

Copyright © Athens 2012, National Council for the claim of Germany's war obligations to Greece
Temporary address: 6, Gamvetta street, 106 78 Athens. Telephone: 210 3842668

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Πόπη Μουπαγιατζή
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Αλέξανδρος Γαγγάδης
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ: Λη Σαράφης
EDITING OF THE BOOK AND OF THE GREEK TEXT: Popi Moupagiatzi
ART DIRECTION: Alexandros Gangadis
TRANSLATED INTO ENGLISH BY Lee Sarafis

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ: *Εθνική Αντίσταση 1941-1944, Γράμματα και μηνύματα εκτελεσμένων πατριωτών*, Κέδρος, Αθήνα 1974 • Γ. Κουβά, *Σκοπευτήριο Καισαριανής – Η ματωμένη καρδιά της Ελλάδας*, Εντός, Αθήνα 2003 • *Μαρτυρική πόλη Καλαβρύτων*, Φωτογραφικό λεύκωμα για τα 60 χρόνια από το Ολοκαύτωμα, Δήμος Καλαβρύτων, 2003 • *Μαύρη Βίβλος της Κατοχής*, α΄ έκδοση • Β. Μαθιόπουλου, *Εικόνες Κατοχής*, Μετόπη, Αθήνα 1980 • Σπ. Μελετζή, *Με τους Αντάρτες στα Βουνά* • Α. Μπαχαριάν-Π. Ανταίου: *Εικαστικές Μαρτυρίες* • Τ. Ψαράκη, *Ντοκουμέντα Κατοχής*
THE PHOTOS ARE FROM THE BOOKS: *National Resistance 1941-1944, Letters and Messages from the Executed Patriots*, published by Kedros, Athens 1974 • Kouvas, G. *Kaissariani's Shooting Ground – The bloodied heart of Greece*, published by Entos, Athens 2003 • *The martyr town of Kalavryta*, Photographic Album for the 60 years since the Kalavryta Holocaust, Municipality of Kalavryta, 2003 • *The Black Book of Occupation*, first edition • Mathiopoulos, V., *Images from the Occupation*, published by Metopi, Athens 1980 • Melentzis, Spyros, *With the Guerillas on the Mountains* • Bacharian, As. & Antaios P., *Visual Testimonies*, Psarakis, T., *Documents from the Occupation*

ISBN 978-618-80070-0-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Με το χέρι στην καρδιά	4
Η επίλυση του προβλήματος των αποζημιώσεων, νομικό και ηθικό χρέος	8
Η οικονομική καταστροφή της Ελλάδας και οι νόμιμες απαιτήσεις επανορθώσεων	12
Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας κολαζόμενα από το Διεθνές Δίκαιο	23
Η ηθική όψη του ζητήματος των γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων στα θύματα και στα επιζήσαντα θύματα του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου ...	36
Δεν Επαιτούμε, Απαιτούμε!.....	45
Η διεκδίκηση των αποζημιώσεων είναι διαρκής μέχρι τελικής δικαίωσης.....	52
Ψήφισμα	54
Το νούμερο 42320	57
Μαρτυρολόγιο	
Ολοκαυτώματα – Εκατόμβες Θυσιών.....	60
Τα ναζιστικά Στρατόπεδα.....	92
Καλάβρυτα.....	98
Η σφαγή του χωριού Κομμένο της Άρτας.....	105
Το Ολοκαύτωμα των Επαρχιών Βιάννου και Ιεράπετρας Κρήτης.....	109
Ολοκαύτωμα Διστόμου.....	111
Συνοπτικό Αντιστασιακό Ημερολόγιο	117
Δυνάμεις Κατοχής που απασχόλησε στην Ελλάδα η Εθνική Αντίσταση	125
Οι Θυσίες του Ελληνικού Λαού	126

CONTENTS

In all conscience.....	4
Solving the problem of compensations – a legal and moral duty.....	8
The economic destruction of Greece and the legitimate demands for reparations	12
Crimes against Humanity punished by International Law	23
German war reparations to the victims and to the survivors of the Second World War: The moral aspect of the issue	36
We do not beg. We demand!	45
Claiming the compensations – war reparations and occupational loan – is a constant fight to eventual justice	52
Resolution issued by the "National Council for the claim of Germany's war obligations to Greece" and the organization "United National Resistance 1941-1944"	54
Number 42320 was a Greek woman-fighter	57
Martyrology	
Holocausts and Hecatombs of Sacrifice.....	60
The Nazi Camps	92
Kalavryta	98
The massacre of Kommeno, Arta.....	105
The Holocaust of the Viannos and Ierapetra Provinces, Crete	109
The Holocaust of Distomo.....	111
A concise diary of the Resistance.....	117
Occupational forces engaged in Greece because of the National Resistance	125
The sacrifices of the Greek people.....	126

Με το χέρι στην καρδιά

ΜΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 1998 στην Παλαιά Βουλή, καθώς και με την έκδοση αυτή, παρουσιάζεται με τη μεγαλύτερη δυνατή πληρότητα η ιστορική, ηθική και νομική πλευρά του προβλήματος των γερμανικών οφειλών. Είναι λυπηρό ότι μια αδικαιολόγητη καθυστέρηση εκπλήρωσης στοιχειωδών κανόνων του διεθνούς δικαίου και τήρησης πανανθρώπινων αξιών καθιστά αναγκαίες παρόμοιες εκδηλώσεις και εκδόσεις και μάλιστα μετά παρέλευση μισού και πλέον αιώνα.

Προφανής σκοπός και στόχος της έκδοσης στην ελληνική και σε ξένες γλώσσες είναι η ενημέρωση και δραστηριοποίηση του ελληνικού και διεθνούς κοινού, καθώς και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, στα οποία παρέχονται τα βασικά δεδομένα του προβλήματος. Τελικοί αποδέκτες των στοιχείων, των απόψεων, των επιχειρημάτων και των προτάσεων, τα οποία περιέχονται στα Πρακτικά και στο Ψήφισμα της Ημερίδας, είναι βέβαια οι αρχές της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και της Ελληνικής Δημοκρατίας, που οφείλουν επιτέλους να προχωρήσουν σε επαγωγικό διάλογο και φιλική συνεργασία για την επίλυση του προβλήματος, το οποίο, όπως αναφέρεται στο θέμα της Ημερίδας, αποτελεί «**προϋπόθεση για την εδραίωση της φιλίας των λαών Ελλάδας και Γερμανίας**».

Ιδιαίτερη σημασία έχει, νομίζουμε, να υπογραμμίσουμε προς όλους τους αποδέκτες ότι επικεφαλής αυτής της προσπάθειας, από ελληνικής πλευράς, βρίσκονται

In all conscience

THE BOOK you hold in your hands, together with the conference which was held in November 1998, present in the best possible completeness, the historical, ethical and legal aspects of the German war obligations towards Greece. It is regrettable that such conferences and publications became imperative because of an inexcusable delay in fulfilling the elementary rules of International Law and in abiding by the universal values, particularly when more than half a century has passed since the end of the 2nd World War.

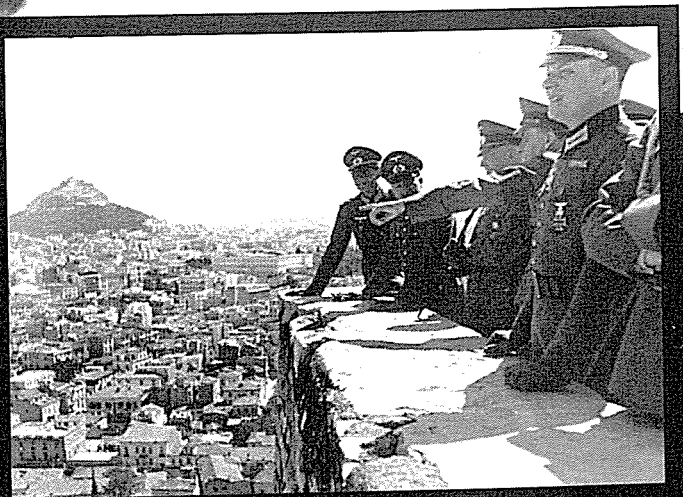
The evident aim and target of a publication in the Greek and English language is to inform and mobilize the Greek and international public, as well as the mass media, by providing the basic data on the issue. The ultimate receivers of the data, views, arguments and suggestions (which are included in the Minutes and Resolution of the conference) are the German and Greek authorities. They both have the obligation to embark on an amicable discussion and cooperation to solve the matter which as we state in the title of the conference is “**the prerequisite for establishing the friendship between the people of Greece and Germany**”.

It is of major importance to underline that the Greek effort is headed by National

Οι Γερμανοί στην Ακρόπολη.
 Στις 27 Απριλίου του 1941 τα χιτλερικά
 στρατεύματα μπαίνουν στην Αθήνα.
 (Από το βιβλίο του Β. Μαθιόπουλου *Εικόνες Κατοχής*)

The Germans in Acropolis.
 On the 27th of April 1941
 the Nazi army walked in Athens.
 (From V. Mathiopoulos' book *Images from the Occupation*)

αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης ολόκληρου του αντιστασιακού φάσματος, οι οποίοι ανήκουν σήμερα σε όλες τις πολιτικές τάσεις της χώρας. Άνθρωποι, που στα κορμιά και στις ψυχές τους έχουν χαραγμένα βαθιά με φωτιά και με σίδηρο τα ίχνη του αγώνα για την απελευθέρωση της Ευρώπης και του ίδιου του γερμανικού λαού από τη βαρβαρότητα του ναζισμού. Και γνωρίζουν ότι τα θεμέλια της αναγεννημένης δημοκρατικής Γερμανίας, που ευημερεί σήμερα, στεριώθηκαν και με το αίμα και τις άμετρες θυσίες τις δικές τους, αλλά και την εργασία εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων.

Θεωρούμε ότι η πολιτική ηγεσία της σημερινής Γερμανίας, που δεν αποφασίζει ακόμα να προχωρήσει σε ένα δημοκρατικό διάλογο, θα έπρεπε να αναρωτηθεί, με το χέρι στην καρδιά, πού θα βρίσκονταν σήμερα η ίδια και οι αξιότεροι γιοι και θυγατέρες του γερμανικού λαού, εάν δεν είχε ευοδωθεί εκείνος ο αγώνας, που στοίχισε ποτάμια αίμα και αμέτρητες καταστροφές στους λαούς της Ευρώπης και στο λαό μας...

Αυτό τον αγώνα, στο όνομα των διαιώνων αξιών αλληλεγγύης και φιλίας των λαών, συνεχίζουν σήμερα με συνέπεια οι συνειδήσεις εκείνες που δεν βολεύονται με την αδικία και τις μικρόψυχες εγωιστικές σκοπιμότητες. Και είναι αποφασισμένες να χρησιμοποιήσουν όλα τα έννομα και ηθικώς άψογα μέσα, στο πλαίσιο των διακρατικών σχέσεων και της Ενωμένης Ευρώπης, για τη δικαίωσή του.

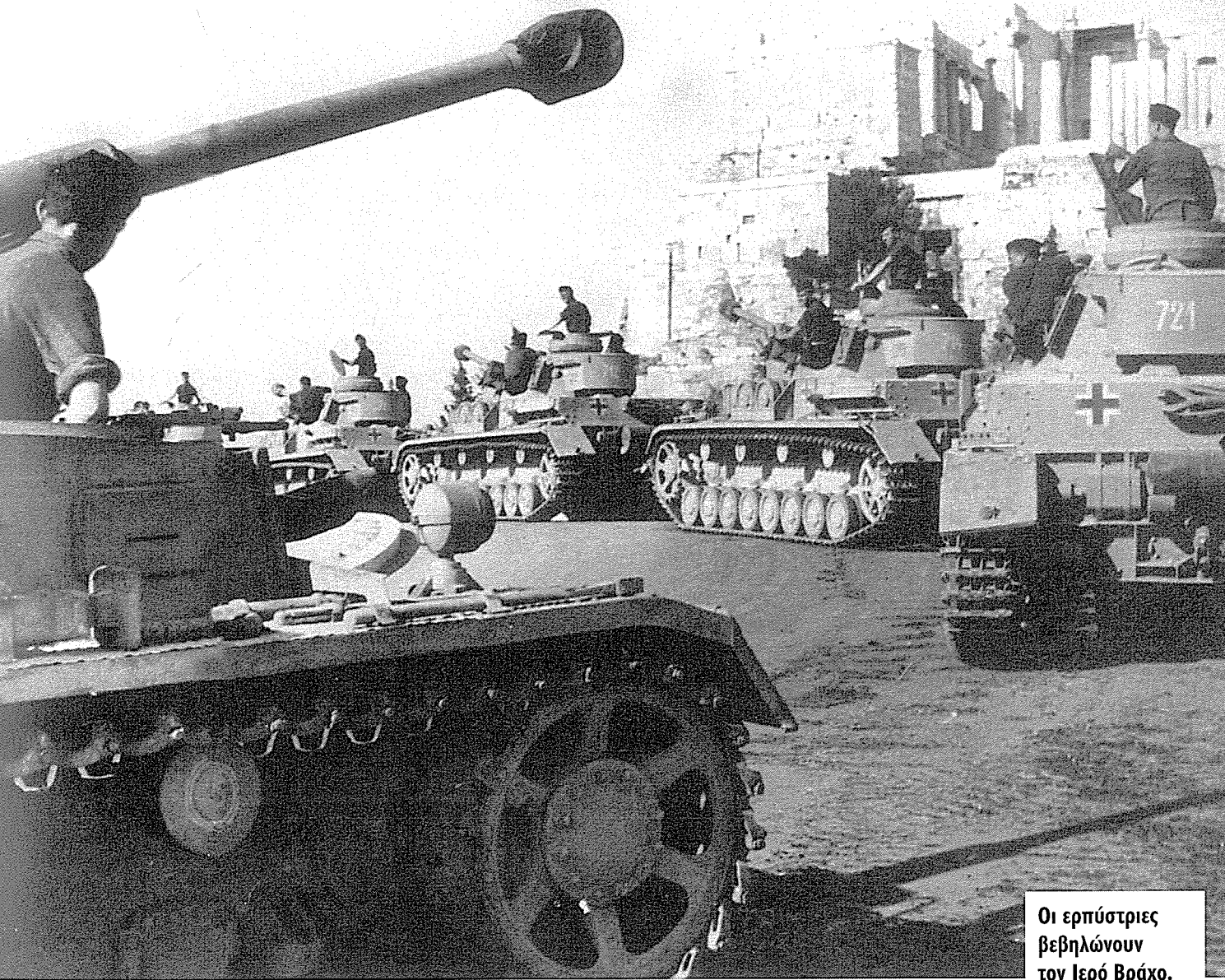
Βασική εγγύηση για την επιτυχία του αγώνα αυτού αποτελεί το γεγονός ότι και από γερμανικής πλευράς, στην ίδια τη χώρα τους, στρατεύονται οι τίμιοι αντιναζιστές και δημοκράτες, όλοι όσοι δεν βολεύονται στη

Resistance fighters from all the spectrum of political views, who represent today all political tendencies. These people's bodies and souls were deeply engraved by fire and iron in their fight for liberating Europe as well as the German people from the barbarism of Nazism. These people know that the foundations of the regenerated German democracy, which flourishes today, were consolidated by the blood, the fight and the innumerable sacrifices of hundreds of thousand Greeks.

We believe that the political leadership of Germany, which delays in embarking on a democratic dialogue, should wonder, in all conscience, where would all the boys and girls of Germany be, if this fight had not been successful; the fight that cost rivers of blood and brought innumerable destructions to the people of Europe and, in particular, the Greek people...

This fight is carried on, in the name of the eternal values of solidarity and friendship between peoples, by people who do not seek comfort in injustice and petty expediencies. They are resolute to use all the just legal and moral means within the frame of international relations and the relations within the European Union to succeed in this fight.

A major guarantee for the success of this fight is the fact that anti-Nazi and honourable democratic Germans, who are against oblivion and the pseudo-“revision” of the

**Οι ερπύστριες
βεβηλώνουν
τον Ιερό Βράχο.**

(Από το βιβλίο
Εικόνες Κατοχής)

**The Panzers
desecrate
Acropolis'
Sacred Rock.**

(From the book
Images from the
Occupation)

λήθη, στην ψευδο-«αναθεώρηση» μιας ζοφερής ιστορικής αλήθειας, και συμπαρατάσσονται στο πλευρό των Ελλήνων αγωνιστών της Αντίστασης και του ελληνικού λαού.

bleak historic truth, are being mobilized in Germany, and work side by side with the Greek Resistance fighters and the Greek people as a whole.

Μανώλης Γλέζος
Πρόεδρος του
Εθν. Συμβουλίου
Διεκδίκησης
Γερμανικών
Επανορθώσεων

† Γεώργιος-
Αλ. Μαγκάκης
Πρόεδρος της
«Ενωμένης Εθνι-
κής Αντίστασης»
1941-44»

† Πέτρος Ανταίος
Γεν. Γραμματέας
της «Ενωμένης
Εθνικής
Αντίστασης
1941-44»

Manolis Glezos
President of the
National Council
for the Claiming
of German
Reparations

† Georgios-
Al. Mangakis
President of the
"United National
Resistance
1941-1944"

† Petros Antaios
Secretary of the
"United National
Resistance
1941-1944"

Η επίλυση του προβλήματος των αποζημιώσεων. Νομικό και ηθικό χρέος...

*Ανοιγμα της Ημερίδας (25 Νοεμβρίου 1998)
από τον καθηγητή και πρώην Υπουργό
Γεώργιο-Αλέξανδρο Μαγκάκη*

AΓΑΠΗΤΟΙ ΦΙΛΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΙ, συναγωνιστές και συμμαχητές. Έχουν περάσει πάνω από πενήντα τρία χρόνια από τον τερματισμό του πολέμου και το θέμα της καταβολής των γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων στην Ελλάδα δεν έχει ακόμα ρυθμιστεί. Και ας είναι ένα βαρύτατο και πεντακάθαρο ηθικό χρέος.

Οι λόγοι του ιστορικά παράδοξου και ηθικά απαράδεκτου αυτού γεγονός είναι πολλοί. Λόγοι, που όμως μόνο εξηγούν και σε καμιά περίπτωση δεν δικαιολογούν την αφόρητη αυτή αποτελμάτωση. Τώρα, όμως, η κατάσταση αυτή έχει αρχίσει να μεταβάλλεται. Στη μεταβολή αυτή συμβάλλουν:

Πρώτον: Η σύναψη της Συμφωνίας της Μόσχας του 1990. Η συμφωνία αυτή καταρτίστηκε μεταξύ, από τη μια μεριά, των δύο τότε γερμανικών κρατών (του δυτικού και του ανατολικού) και, από την άλλη, των τεσσάρων δυνάμεων κατοχής της Γερμανίας, δηλαδή των ΗΠΑ, της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Γι' αυτό ονομάστηκε και «Συμφωνία 2+4».

Η Συμφωνία αυτή θεωρείται σύναψη Συνθήκης Ειρήνης. Προβλέπει δε και για το θέμα της καταβολής, από την ενιαία πια Γερμανία, των οφειλόμενων πολεμικών απο-

Solving the problem of compensations- a legal and moral duty

*Opening of the conference (25 November
1998) by professor and ex-minister
Georgios-Alexandros Mangakis*

DEAR FRIENDS, co-fighters and combatants. It has been more than 53 years since the end of the war and the payment of the German war compensations has yet to be settled even though it is a crystal clear and a heavy moral debt.

This historical paradox and morally unacceptable fact is due to a good number of reasons which can only explain but cannot under any circumstances justify this unbearable stagnation. The situation has lately started to change because of:

First: The contracting of the Moscow Agreement of 1990. This agreement was formed between the two - then separate - German states (West and East) from one part, and from the other part, the four occupying forces of Germany, i.e. USA, United Kingdom, France and the Soviet Union. Thus it was called "the 2+4 Agreement".

This Agreement is considered a Peace Treaty and provides on the issue of payment by the unified Germany the due war compensations to the countries and victims of

ζημιώσεων στις χώρες και στα θύματα που υπέστησαν κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου τη ναζιστική θηριωδία. Ορίζει, μάλιστα, ότι εντός μιας πενταετίας, δηλαδή ως το 1995, οφείλουν οι ενδιαφερόμενες χώρες να θέσουν το θέμα των διεκδικήσεων τους στη Γερμανική Κυβέρνηση. Αλλιώς η αξίωσή τους παραγράφεται.

Με βάση αυτή τη Συμφωνία της Μόσχας δόθηκαν ήδη αποζημιώσεις στη Ρωσία, την Πολωνία και το Ισραήλ, πέραν εκείνων, που τους είχαν σε διάφορα χρονικά διαστήματα χορηγηθεί.

Η Ελληνική Κυβέρνηση υπέβαλε το 1995, λίγο πριν εκπνεύσει η πενταετής προθεσμία, σχετική διπλωματική διακοίνωση διά του Πρέσβη μας στη Βόννη. Στη διακοίνωση αυτή η Γερμανική Κυβέρνηση απάντησε αρνητικά, με ασυνήθιστη ταχύτητα (αυθημερόν) και κατηγορηματικότητα, πράγμα που δηλώνει τουλάχιστον νευρικότητα και αμηχανία. Το θέμα είναι, επομένως, και από τη σκοπιά της Συμφωνίας της Μόσχας, ανοικτό προς ρύθμιση.

Δεύτερον: Με τη Συμφωνία της Μόσχας, που έχει χαρακτήρα εναλλακτικής συνθήκης ειρήνης, επήλθε η ενοποίηση της Γερμανίας. Έτσι υλοποιήθηκε και αυτή η προϋπόθεση, που, κατά μια ερμηνεία, μπορούσε να συναχθεί από τη Συμφωνία της Βόννης το 1952, η οποία όριζε ως διάδοχο του Γ΄ Ράιχ την ενοποιημένη Γερμανία, πρόβλεπε δε τη σχετική αναβολή εκπλήρωσης της υποχρέωσης καταβολής πολεμικών αποζημιώσεων ως την υπογραφή συνθήκης ειρήνης.

Τρίτον: Η Γερμανική Κυβέρνηση προσέφυγε στον Άρειο Πάγο και ζητά την αναίρεση της απόφασης του Πρωτοδικείου Λιβαδειάς, που επιδίκασε αποζημιώσεις στα θύματα της

the Nazi atrocities during the Second World War. Additionally, it specified a time span of five years for the countries concerned, to place the issue of their claims to the German government. Otherwise these claims would be lapsed.

In accordance to the Moscow Agreement, the German government has already provided compensations to Russia, Poland and Israel, in addition to the compensations these countries had received in the past.

A short while before the expiration date, the Greek ambassador in Bonn, Germany submitted the relative diplomatic note, on behalf of the Greek government. The reply of the German government to this note was negative. The fact that this reply was produced with uncommon speed (on the same day) and explicitness shows nervousness and embarrassment - to say the least. Thus, according to the Moscow Agreement, the issue remains open to settlement.

Second: The unification of Germany. The Moscow Agreement was in a way an alternative Peace Treaty which resulted in the unification of Germany. In this way the prerequisite of the Bonn Agreement (of 1952) was realized and the unified Germany was appointed as the successor of the 3rd Reich. It also anticipated the postponing of compensation payments until the signing of a peace treaty.

Third: The appeal of the German government. The latter appealed to the Su-

**Στη διακοίνωση της
Ελληνικής Κυβέρνησης,
η Γερμανική απάντηση
αρνητικά με
ασυνήθιστη ταχύτητα
(αυθημερόν),
πράγμα που δηλώνει
τουλάχιστον
νευρική και
αμηχανία**

ναζιστικής θηριωδίας για τη σφαγή στο Δίστομο. Έτσι, όμως, η Γερμανία αποδέχθηκε έμπρακτα την αρμοδιότητα των ελληνικών δικαστηρίων να αποφασίζουν για το θέμα των γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων και αποδυνάμωσε τον ισχυρισμό της ότι στο θέμα αυτό ισχύει ο θεσμός της ετεροδικίας, αυτόν ακριβώς τον οποίο επικαλείται.

Με τα νεότερα αυτά γεγονότα έχει ανοίξει ο δρόμος για την επίλυση του θέματος της καταβολής των γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων στην Ελλάδα.

Ιδιαίτερη προσοχή όμως πρέπει να δοθεί και στην υποχρέωση της Γερμανίας να εξοφλήσει το λεγόμενο «αναγκαστικό κατοχικό δάνειο», το οποίο «διατάχθηκε» η κατοχική κυβέρνηση αδρεικέλων στην Ελλάδα να χορηγήσει στη Γερμανία.

Η δεσμευτικότητα της υποχρέωσης αυτής είναι ανυποχώρητη για δύο λόγους, ένα νομικό και έναν ηθικό.

Νομικά, η δεσμευτικότητα αυτή στηρίζεται σε σαφέστατους νομικούς κανόνες, ενισχύεται δε κατά τρόπο ατράνταχτο και από το εξής σπάνιας ιδιομορφίας γεγονός:

Λίγες εβδομάδες πριν από την κατάρρευση της ναζιστικής Γερμανίας, οι αρμόδιοι της τότε Γερμανικής Κεντρικής Τράπεζας, της Reichsbank, αναγνώρισαν ρητά, με γνωμάτευση που υπέβαλαν στο Γερμανικό Υπουργείο Οικονομικών, τη δεσμευτικότητα αυτού του «γερμανικού χρέους προς την Ελλάδα», το οποίο μάλιστα αποτιμήθηκε «για μελλοντική χρήση» —όπως δεσμευτικά

preme Court for the annulment of the decision made by Livadia's Court of First Instance, which adjudicated compensations to the victims of Nazi atrocities during the massacre in Distomo. However, in doing so, the German government practically acknowledged the right of the Greek courts to deliver judgement on the German war reparations. Additionally, it undermined its own claim that Germany is protected by extraterritoriality in this issue.

These recent events opened the way towards the payment of the German war compensations to Greece. What requires particular attention is the German obligation to settle the so called "obligatory occupational loan" which the Greek puppet occupational government was "ordered" to grant to Germany.

This obligation binds Germany in an unrelenting way, both legally and morally:

Legally: this obligation is laid on lucid legal rules and is solidly enhanced by the following rare in its peculiarity fact:

A few weeks before the collapse of Nazi Germany the officials of the then German Central Bank, the *Reichsbank*, acknowledged categorically, with a pronouncement which they submitted to the German Ministry of economic affairs, the binding of "the German debt to Greece". They appraised the debt at 476 million German marks "for future use" as they stated.

Morally: Germany's binding obligation

ειπώθηκε— σε περίπου, τότε, 476 εκατομμύρια μάρκα.

Ηθικά, η απόλυτη δεσμευτικότητα της υποχρέωσης εξόφλησης του δανείου αυτού στηρίζεται στο γεγονός ότι η σύναψή του «με το πιστόλι στον κρόταφο» υπήρξε μια από τις κύριες αιτίες της οικονομικής εξαθλίωσης και του θανάτου από την πείνα τουλάχιστον 300.000 Ελλήνων. Δεν είναι έτσι υπερβολή να παρατηρηθεί ότι το δάνειο αυτό συνιστά ιστορικά πρωτοφανή μορφή τέλεσης του πιο αποκρουστικού εγκλήματος, του «εγκλήματος της γενοκτονίας», που διαπράχθηκε μάλιστα με μια μέθοδο αποκρουστικά τεχνοκρατική, με όργανο, συγκεκριμένα, τον τραπεζικό μηχανισμό εκτύπωσης πληθωριστικού χρήματος.

Για όλους αυτούς τους λόγους η επίλυση του θέματος των οφειλόμενων γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων σε όλες του τις πτυχές συνιστά νομική και ηθική αναγκαιότητα. Η επίλυση δε αυτή θα αποτελέσει και την καλύτερη βάση, που πάνω της μπορεί να στηριχθεί μια εγκάρδια, ανέφελη φιλική σχέση ανάμεσα στους λαούς μας, στον ελληνικό και το γερμανικό, οι οποίοι, μαζί και με τους άλλους ευρωπαϊκούς λαούς, μοχθούν για την οικοδόμηση της Ενωμένης Ευρώπης.

Η επίλυση όμως αυτή απαιτεί αγώνα, που πρέπει να τον διεξάγουμε επίμονα και αποφασιστικά όλοι μαζί και από τις δύο πλευρές. Όλοι μαζί όσοι πιστεύουμε, και στην Ελλάδα και στη Γερμανία, ότι το ηθικό χρέος δεν παραγράφεται ποτέ και ότι η φιλία, που στηρίζεται στη δικαιοσύνη και την ηθική συνέπεια, είναι κοινή μας υπόθεση, για την οποία αξίζει ν' αγωνιζόμαστε.

Στο πνεύμα αυτό ανοίγουμε τη σημερινή μας συζήτηση.

to pay back this debt, lies on the fact that this loan was contracted "holding a pistol to Greece's head" and was also one of the major reasons for Greece's economic wretchedness and the death by hunger of at least 300,000 Greeks. It is not an exaggeration to note that by using the bank mechanisms to print inflation money, this loan became the means to realize a most disgusting crime, that of "genocide".

For all the above reasons, there is a legal and moral necessity in solving the issue of the owed German war reparations in all its aspects. This solution will form the best foundation for a cordial and unclouded friendship between our people, the Greek and the German, who together with the rest of European people labour for the construction of a unified Europe.

The solution requires a persistent and resolute fight which must be contacted by all from both sides; by all of us in both Greece and Germany, who believe that a moral debt can never be prescribed and that a friendship based on justice and moral consistency is a common issue worth fighting for.

In this spirit we open today's discussion.

By all of us in both Greece and Germany, who believe that a moral debt can never be prescribed and that a friendship based on justice and moral consistency, is a common issue worth fighting for

Η οικονομική καταστροφή της Ελλάδας και οι νόμιμες απαιτήσεις επανορθώσεων

Ομιλία του καθηγητή Οικονομικής Ιστορίας
του Πανεπιστημίου Πειραιά
Αθανασίου Καλαφάτη

I. Η Δημιουργία του Κατοχικού Δανείου

Η εισβολή του Γερμανικού Στρατού στην Ελλάδα σημαίνει και την «εισβολή στην Ελληνική Οικονομία». Η κάλυψη των αναγκών συντήρησης των γερμανικών στρατευμάτων και των πολεμικών επιχειρήσεων επιχειρείται, σε μια πρώτη φάση, να καλυφθούν με την έκδοση χαρτονομίσματος των ιταλικών και γερμανικών Αρχών Κατοχής, που ανταλλάσσονται με ελληνικές δραχμές. Η πρακτική αυτή θα ισχύσει ως τις 18 Ιουλίου 1941, οπότε θα επέλθει συμφωνία μεταξύ των δυνάμεων κατοχής και της κατοχικής ελληνικής κυβέρνησης. Με τη συμφωνία αυτή η κάλυψη των αναγκών των Αρχών Κατοχής θα αντιμετωπίζεται με προκαταβολές σε δραχμές, που θα εκδίδονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, το δε ποσόν εξαγοράς θα θεωρείται ως επιστροφή και μείωση του χρέους από τις Αρχές Κατοχής.

Σε εκτέλεση της συμφωνίας αυτής ορίστηκε όπως το Ελληνικό Κράτος καταβάλει στο Στρατό Κατοχής 3 δισεκατομμύρια το μήνα για τις δαπάνες Κατοχής. Τα ποσά που τελικά καταβλήθηκαν από τον Αύγουστο του 1941 ως το τέλος Δεκεμβρίου του ίδιου έτους ήταν κατά πολύ μεγαλύτερα από ό,τι

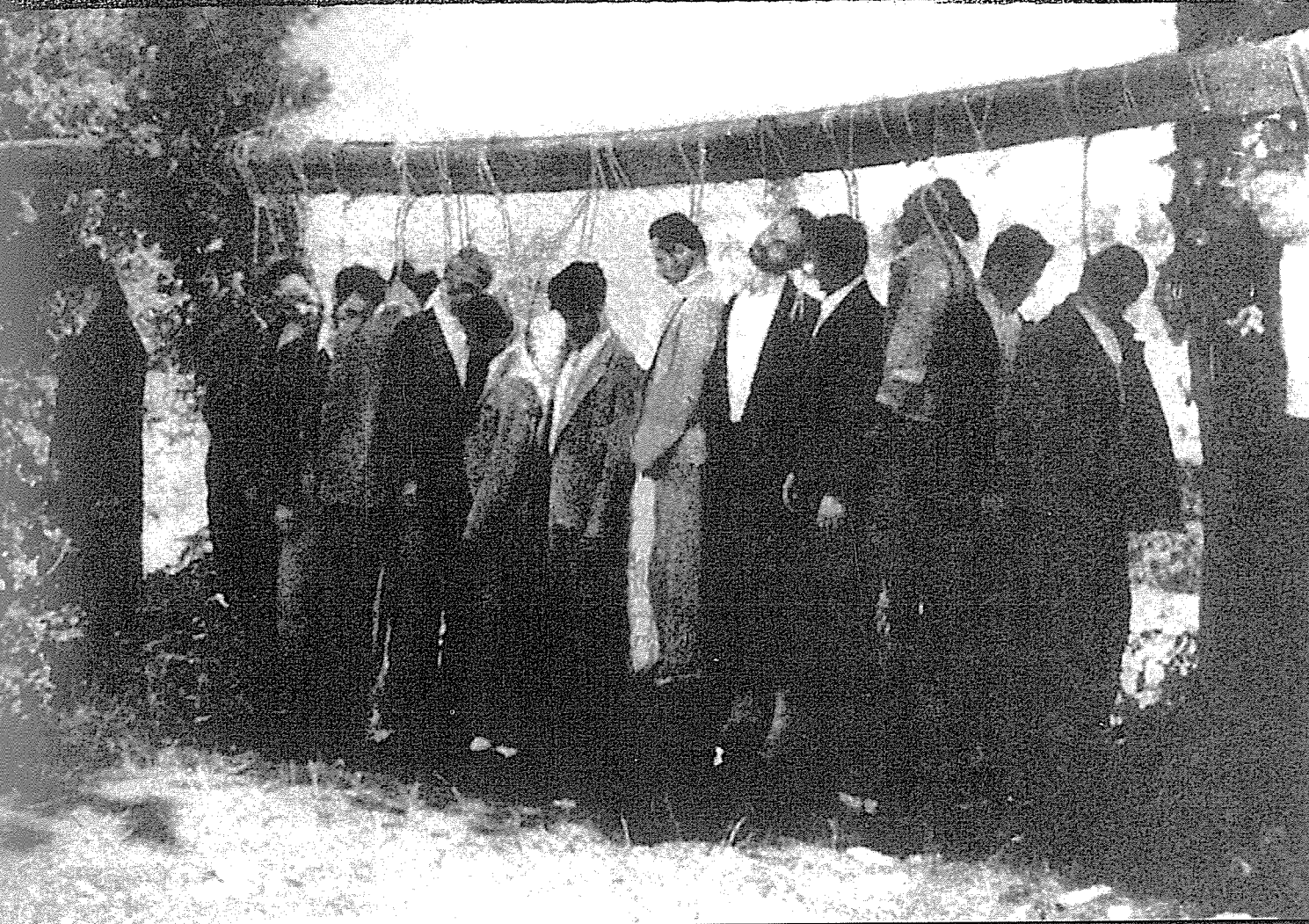
The economic destruction of Greece and the legitimate demands for reparations

Speech given by the professor of economic history
at the University of Piraeus
Athanasios Kalafatis

I. Creating the Occupational loan

The invasion of the German army in Greece brought with it the "invasion in Greek economy". By printing banknotes which could be exchanged with Greek drachmas, the Italian and German occupational authorities attempted to cover the expenses of the German armed forces and their military operations. This practice was applied until the 18th of July 1941 when there was an agreement between the occupational forces and the Greek occupational government. With this agreement the needs of the occupational forces were to be covered with down payments in drachmas which would be issued by the Bank of Greece and each sum of repurchase would be considered by the occupational authorities as a payment and decrease of the debt.

In pursuance of this agreement it was arranged that the Greek state would pay to the occupational army 3 billion drachmas per month, to cover occupational expenses. However, the amounts which were paid from August 1941 to the end of December 1941, were much larger than those agreed. According to professor P. Dertilis, during

Επάνω: Απαγχονισμός 17 ομήρων
στη Φλώρινα (25.7.1943).
Κάτω: Οι Ναζί καίνε τα χωριά.
(Ξυλογραφία του Κώστα Πλακωτάρη)

Above: The hanging of 17 hostages
in Florina (25.7.1943).
Down: The Nazis burn the villages.
(Kostas Plakotaris, Xylography)

όριζε η σχετική συμφωνία. Σύμφωνα με τον καθηγητή Π. Δερτιλή, στο διάστημα αυτό καταβλήθηκαν από την Τράπεζα Ελλάδος 20 δισεκατομμύρια δραχμές, χωρίς να υπολογισθούν οι δαπάνες των Αρχών Κατοχής που καλύπτονταν από τον ελληνικό προϋπολογισμό. Και αυτή η υπέρβαση ενός ποσού υψηλά καθοριζόμενου από τη συμφωνία, λάμβανε χώρα όταν η Ελληνική Οικονομία αδυνατούσε να καταβάλει ένα ποσό άνωτερο από 200 εκατομμύρια το μήνα και όταν, επιπλέον, τα έσοδα του τρέχοντος προϋπολογισμού, δηλαδή του έτους 1941-42 δεν υπερέβαιναν τα 12 δισεκατομμύρια, 9 από τα οποία θα κάλυπταν τις πληρωμές των δημοσίων υπαλλήλων.

Άλλωστε η Ελληνική Οικονομία είχε ήδη υποστεί τις αρνητικές συνέπειες του πολέμου και των πρώτων μηνών της Κατοχής. Το 1941 το εθνικό εισόδημα υπολογίζονταν σε 25 δισεκατομμύρια πραγματικές δραχμές προπολεμικές, όταν το 1939 είχε φθάσει τα 60 δισεκατομμύρια.

Αυτή η επαχθής επιβάρυνση της Ελληνικής Οικονομίας, με τους φοβερούς κοινωνικούς αντικτύπους της, θα ωθήσει την κατοχική ελληνική κυβέρνηση να ζητήσει την παρέμβαση του Γ' Ράιχ. Όμως τα αιτήματα αυτά δεν βρίσκουν ανταπόκριση και οι προκαταβολές αυξάνονται, με συνέπεια να αυξάνεται παραπέρα ο πληθωρισμός.

Τελικά, η ολοένα και μεγαλύτερη επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης – και, κατ' επέκταση, της κοινωνικής – θα οδηγήσει στη συμφωνία της 14ης Μαρτίου 1942.

Η συμφωνία αυτή έγινε στη Ρώμη και την υπέγραψαν οι κυβερνήσεις της Γερμανίας και της Ιταλίας. Τη λύση για την άρση του αδιεξόδου πρότεινε ο Ιταλός τραπεζίτης και οικονο-

this period the Bank of Greece paid 20 billion drachmas; this amount does not include the expenses of the occupational authorities which were covered by the Greek state budget. We should note here that the particular circumstances of 1941 did not allow the Greek economy to pay more than 200 million drachmas per month, while at the same time the public revenues for the 1941-1942 state budget, were not more than 12 billion, of which 9 billion would pay the public sector.

Moreover, the Greek economy had already suffered the consequences of the war and the first months of occupation. In 1941 the National revenue was estimated at 25 billion drachmas (at their pre-war value) while in 1939 it had reached the amount of 60 billion drachmas.

This oppressive overburden of the Greek economy, together with its dreadful social impact, led the Greek government of occupation to ask for the III Reich's intervention. The Reich never responded, the advance payments continued and as a result inflation shot upwards.

The escalating deterioration of the economic – and the social – situation brought the agreement of the 14th of March 1942.

The Italian banker and economic plenipotentiary of Italy in Greece D' Agostini, suggested a way out of the deadlock and his suggestions were adopted by the governments of Germany and Italy which signed the agreement in Rome. According to this agreement the occupational powers of Germany and Italy would withdraw 1,5 billion drachmas as occupational expenses. If the withdrawals would exceed this amount,

μικός πληρεξούσιος της Ιταλίας στην Ελλάδα Ντ' Αγκοστίνι. Με βάση τη συμφωνία αυτή, οι κατά μήνα αναλήψεις που θα υπερβαίνουν το όριο του 1,5 δισεκατομμυρίου δραχμών, που αντιπροσωπεύουν τα έξοδα Κατοχής, θα χρεώνονταν στην Ελλάδα ως δάνειο προς τη Γερμανία και την Ιταλία.

II. Πολιτική οικονομικού σφετερισμού και επιπτώσεις

Ο σκοπός των καθεστώτων κατοχής συνίστατο στην οικονομική πολιτική της «απόσπασης». Έτσι, βασική αρχή στην οποία προχώρησε η οικονομική διαχείριση των κατακτητών ήταν η μεγαλύτερη δυνατή οικειοποίηση και χρήση των αναγκαίων πόρων από την Ελλάδα.

Η πολιτική αυτή οδηγεί στην επίταξη και κατάσχεση των αποθεμάτων και των παραγωγικών μέσων της χώρας. Για την πραγματοποίηση των τελευταίων, απαιτούνται μέτρα και μέθοδοι που θα συμβάλλουν στην απόσπαση των κρυμμένων αποθεμάτων, στη σύλληψη της νέας παραγωγής και στην κινητοποίηση της εργασίας. Η επίτευξη των δύο πρώτων στόχων απαιτεί συνεργασία με τον κατακτητή, που γίνεται δυνατή κάτω από την παροχή χρηματικών αμοιβών. Έτσι, στην αρχή της κατοχής, οι κατακτητές κάνουν χρήση μεγάλης ποσότητας χρήματος για να διευκολύνουν τους συνεργάτες τους και να παρακάμψουν τις δυσκολίες της επίταξης, αγοράζοντας τα αναγκαία αγαθά με το εκδιδόμενο από αυτούς χαρτονόμισμα.

Με τη συμφωνία της 14ης Μαρτίου 1942, θεσμοποιείται παραπέρα αυτός ο τρόπος απόσπασης αγαθών και παραγωγικών πόρων. Οι ολοένα μεγαλύτερες αντιστάσεις στην επίταξη –αντιστάσεις που συνδέονται με την

the additional money would be considered as a loan delivered by Greece to Germany and Italy.

II. The policy of economic usurpation and its repercussions

The aim of the occupational regimes was based on the economic policy of "extortion". Thus, the basic principle of the occupiers' economic management was the largest possible usurpation / appropriation and use of the Greek resources.

This policy brought the requisition and confiscation of the national reserves and means of production by the occupational forces. The latter used all measures and methods to extort the hidden resources and all recent production. To do an even better job, they had to insure the collaboration of the willing locals by paying them money. Thus, in the beginning of occupation the occupational forces used large sums of money to (a) facilitate their collaborators and (b) to overcome any difficulties of requisition, by buying the necessary goods using the money they printed themselves.

The enactment of the agreement of March 14 1942 escalated the method of extorting goods and resources. While the Greek resistance movement was strengthening and spreading, it brought more resistance to the requisitions. As a result the German military campaigns increased, demanding the extension of both the expenses and credit provided by the Greek state. In December 1942, the annual expenses and credits of occupation reached 150,000 billion drachmas, a sum which was seven times up the total of expenses in 1941; in

Στο Δίστομο, στα Καλάβρυτα, στο Κομμένο...

Από την Κρήτη ως την Ήπειρο ο θρήνος
για τις ναζιστικές θηριωδίες ήταν ίδιος...

(Γ. Βελισσαρίδης: *Θρήνος για τη σφαγή*)

In Distomo, Kalavryta, Kommeno...

From Crete to Epirus the mourning
for the Nazi atrocities was the same...

(G. Velissaridis: *Mourning the Massacre*)

ενδυνάμωση του αντιστασιακού κινήματος— και οι επαυξανόμενες ανάγκες των γερμανικών επιχειρήσεων ωθούν σε επέκταση των δαπανών κατοχής και των πιστώσεων. Τον Δεκέμβριο του 1942 οι ετήσιες συνολικές δαπάνες κατοχής και πιστώσεις, ανερχόμενες σε 150.000 δισ. δραχμές, θα έχουν επταπλασιαστεί, σε σχέση με τις συνολικές δαπάνες του έτους 1941· τον Δεκέμβρη του 1943 θα έχουν δεκαπενταπλασιαστεί, ανερχόμενες σε 310.000 δισ. δραχμές και τον Σεπτέμβριο του 1944 θα έχουν εξηνταπλασιαστεί—πάντα σε σχέση με το σύνολο του 1941— ανερχόμενες σε 1.130.000 δισ. δραχμές.

Οι δαπάνες αυτές καλύπτονται από νέας κοπής χρήμα και σ' αυτές προστίθενται και οι δαπάνες του Ελληνικού κράτους, προκαλώντας έτσι μεγάλη επιβάρυνση της νομισματικής κυκλοφορίας πάνω στις τιμές. Η αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας συνεπάγεται έτσι υποτίμηση της δραχμής που, με τη σειρά της, επιδρά στην κατανομή του εισοδήματος και θίγει πρώτιστα τους μισθωτούς και τους εργάτες. Την ίδια στιγμή η απόκρυψη των αγαθών και ο έλεγχος οδηγούν στη μαύρη αγορά, μέσα και γύρω από την οποία νέα κοινωνικά στρώματα αναδεικνύονται και άλλα υποχωρούν, καθώς αγοραστές σ' αυτή την αγορά είναι οι συνεργάτες των κατακτητών και οι αγοραστές τροφίμων, που ρευστοποιούν τις περιουσίες τους.

III. Οι υπολογισμοί του Κατοχικού Δανείου

Από την επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας διακρίνουμε τους υπολογισμούς, που έχουν γίνει από τους καθηγητές Π. Δερτιλή, Α. Αγγελόπουλο, Τράπεζα της Ελλάδος και Σπύρο Χατζηκυριάκο, υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος στα χρόνια της Κατοχής.

December 1943 it went fifteen times up at 310,000 billion drachmas and in September 1944 it was sixty times up – always in reference to the expense total of 1941 – coming up to 1,130,000 billion drachmas.

All these amounts were covered by the newly printed money in which the expenses of the Greek state were added; the result was a great burdening of the money circulation and its effect over the prices. The augmentation of the money circulation resulted in the devaluation of drachma which in its turn affected the distribution of income with the wage-earners and workers as its immediate victims. At the same time, the hiding and controlling of the goods brought the Black Market in action, and around the Black Market new social strata were elevated and old ones receded; the sellers in the Black Market were those collaborating with the occupational forces while the buyers were those who liquidated their possessions in order to survive.

III. Estimating the Occupational Loan

Looking closely at the relevant bibliography one should underline the calculations done by professors P. Dertilis, A. Angelopoulos, The Bank of Greece, and Spyros Hadjikyriakos, who was vice governor of the Bank of Greece during the Occupation.

In 1964, Spyros Hadjikyriakos estimated, after studying the German data, that a few months before the end of the war the pre payments of the loan to the German state had risen to 45 million English pound sterling. According to A. Angelopoulos, at the end of the war the total sum of the loan was 45 million English pounds or 4,050 mil-

Το 1964 ο Σπύρος Χατζηκυριάκος θα υπολογίσει, με τη βοήθεια γερμανικών στοιχείων, τις προκαταβολές λίγους μήνες πριν από το τέλος του πολέμου σε 38 εκατομμύρια λίρες. Κατά τον Α. Αγγελόπουλο, το ποσό αυτό θα ανέλθει στο τέλος του πολέμου σε 45 εκατομμύρια λίρες ή 4.050 εκατομμύρια δολάρια, από τα οποία 3.500 εκατομμύρια αφορούν προκαταβολές προς τη Γερμανία. Το ποσό αυτό, ανατοκίζόμενο με 3%, απέδιδε το 1991, σύμφωνα πάντα με τον Α. Αγγελόπουλο, το ποσό των 13 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το ποσό αυτό γίνεται δεκτό και από νεότερους ερευνητές.

Κατά μια άλλη πρόσφατη εκτίμηση, το ποσό του Κατοχικού δανείου σε σημερινές τιμές είναι 18 δισεκατομμύρια δολάρια.

IV. Οι υπολογισμοί των Πολεμικών Επανορθώσεων

Οι πολεμικές επανορθώσεις, σύμφωνα με τον καθηγητή Α. Αγγελόπουλο, αφορούν τις καταστροφές (ζημιές) που προξένησε ο κατακτητής στον υλικό και τεχνικό πλούτο και το γενικότερο οπλισμό της χώρας. Άλλοι μελετητές ενσωματώνουν στο ποσό αυτό, ότι αφαίρεσε και λήστευσε από τον εθνικό πλούτο ο κατακτητής. Μερικοί ακόμη υπολογίζουν τις ζημιές στο έμψυχο εθνικό κεφάλαιο και στο εθνικό εισόδημα, όπως και τις ζημιές από την καθυστέρηση των αποζημιώσεων, ενώ σε ορισμένες εκτιμήσεις συμπεριλαμβάνονται μόνο οι θετικές ζημιές και σ' άλλες υπολογίζονται και οι μελλοντικές συνέπειες από τις ζημιές.

Εκτιμήσεις συστηματικές για το σύνολο των ζημιών αυτών δεν έχουμε. Από την επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας έχουμε τους παρακάτω υπολογισμούς, που άλλοι

lion dollars of which 3,500 million had been given to Germany. With a capitalize interest of 3% this amount would give in the year 1991 the sum of 13 billion dollars, always according to A. Angelopoulos. This latter amount has been accepted by recent researchers as well.

According to another recent estimate, the total amount of the occupational loan in contemporary value is 18 billion dollars.

IV. Estimating the War compensations

According to professor A. Angelopoulos, the war compensations refer to the damages inflicted by the occupier to the material and technical wealth and the general equipment of the country. Other researchers incorporate anything the occupier has removed or stolen from a country's national wealth. A number of researchers include the damages of the animate national capital and the national income as well as the damages produced by the delay in delivering the compensations. Some of these estimates include only the positive damages while others include the prospective effects of the damages.

There has not been a systematic approach for the total of these damages. A review of the relevant bibliography provides us with the following calculations some of which refer to the total of demands and others to the period of occupation only.

► A. Bakalbasis' calculations in 1945

These assessments refer to all the war damages (to the material national wealth, to the animate national capital, the decrease of the national income and the delay

Το έργο
ολοκληρώθηκε...

(Γ. Μανουσάκη,
Ξυλογραφία)

Their work
is complete...

(G. Manoussakis,
Xylography)

αναφέρονται στο σύνολο των απαιτήσεων και άλλοι στην περίοδο της Κατοχής.

► *Οι υπολογισμοί του Α. Μπακάμπαση, το 1945*

Οι εκτιμήσεις αυτές αναφέρονται σε όλες τις πολεμικές ζημιές (υλικός εθνικός πλούτος, έμψυχο εθνικό κεφάλαιο, μειώσεις εθνικού εισοδήματος, καθυστέρηση επανορθώσεων) για την περίοδο της Κατοχής και ανεβάζουν το συνολικό ποσό των ζημιών σε 1.138 εκα-

in delivering the compensations) during the period of Occupation and bring the total amount of damages at 1,138 million golden English pounds in their pre war purchasing capacity.

► *Estimations on the Occupation period by the Greek Service of Public Works, in 1944*

These are off - handed estimations which bring the total of damages at 1 billion golden sovereigns.

τομμύρια χρυσές λίρες Αγγλίας σε προπολεμική αγοραστική δύναμη.

► **Εκτιμήσεις της Ελληνικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων το 1944 για την περίοδο της Κατοχής**

Πρόκειται για πρόχειρη εκτίμηση, που υπολογίζει τις συνολικές ζημιές σε 1 δισεκατομμύρια χρυσές λίρες.

► **Υπολογισμός του Α. Αγγελόπουλου, το 1946**

Οι εκτιμήσεις αυτές υπολογίζονται μόνο στον υλικό πλούτο και σε ζημιές θετικές για την περίοδο της Κατοχής. Οι ζημιές αυτές διακρίνονται α) σε ζημιές τεχνικού πλούτου, β) σε ζημιές γεωργικού πλούτου και γ) σε ζημιές έργων και μέσων ασφαλείας της χώρας. Το σύνολο των ζημιών, σύμφωνα με αυτούς τους υπολογισμούς, ανέρχεται σε 3.172 εκατομμύρια δολάρια.

► **Εκτίμηση-δήλωση του Α. Σμπαρούνη το 1946 στο Παρίσι:** Σύμφωνα με αυτήν, οι συνολικές επανορθώσεις ανέρχονται σε 12 δισεκατομμύρια αγοραστικής αξίας 1938.

► **Πέρα από τους υπολογισμούς, η «Διασυμμαχική Επιτροπή», η οποία συνήλθε στο Παρίσι στις 14 Ιανουαρίου 1946 για το διακανονισμό των γερμανικών επανορθώσεων, αναγνωρίζει ως οφειλή της Γερμανίας προς την Ελλάδα το ποσό των 7,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ αγοραστικής αξίας 1938.**

► **Νεότεροι υπολογισμοί:** Με βάση τις προηγούμενες εκτιμήσεις και με πρόσθετα στοιχεία, άλλοι ερευνητές υπολογίζουν τις επανορθώσεις και μόνο για τις θετικές ζημιές σε 8,21 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ αγοραστικής αξίας 1938, που, ανατοκίζόμενα με 3%, ανέρχονται σήμερα σε 40 δισεκατομμύρια δολάρια.

► **Άλλος υπολογισμός:** Σε νεότερες προσεγγίσεις, που επιχειρούνται στο βιβλίο του Μ. Κωστόπουλου *Ένας πόλεμος που δεν έληξε*

► **The calculations**

by A. Angelopoulos, in 1946

These estimates take into account the damages in material wealth as well as the positive damages during the period of Occupation. These damages are divided into: (a) damages on the technical wealth, (b) those on agricultural wealth and (c) damages in works and security means of Greece. The total of these damages come up to 3,172 million dollars.

► **Estimation - declaration**

by A. Sbarounis in 1946

This estimation brings the cost of damages at 12 billion in their 1938 purchasing capacity.

► **Inter-allied Committee**

This Committee which met in Paris on the 14th of January 1946 so as to settle the German reparations, acknowledged as the obligation of Germany towards Greece the sum of 7,1 billion US dollars at their 1938 purchasing price.

► **Recent estimations**

Based on the above mentioned data and research there are researchers who estimate the total of reparations for the positive damages at 8,21 million US dollars at their 1938 purchasing price which, with a capitalize interest at 3% come up today at 40 billion dollars.

► **Another estimation**

Recent calculations which are presented in M. Kostopoulos' book *A War that has not yet ended* use new data which show that in 1944 the damages exceed the above mentioned total of 8,21 billion dollars and reach today the amount of 61 billion dollars.

Today the Greek demands for war reparations include five categories:

ακόμη, παρουσιάζονται νέα στοιχεία, που δείχνουν ότι το 1944 οι ζημιές υπερβαίνουν το αναφερόμενο προηγούμενο των 8,21 δισ. δολαρίων σε τιμές 1938 και φθάνουν σήμερα τα 61 δισεκατομμύρια δολάρια.

Σήμερα οι ελληνικές απαιτήσεις για πολεμικές επανορθώσεις περιλαμβάνουν πέντε κατηγορίες: α) Απαιτήσεις Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, β) Απαιτήσεις περιόδου ουδετερότητας, γ) Απαιτήσεις για καταστροφές Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, δ) Επιστροφή αρχαιολογικού Θησαυρού και ε) Λοιπές απαιτήσεις. Στις λοιπές απαιτήσεις περιλαμβάνονται και αποζημιώσεις για τα θύματα της ναζιστικής τραγωδίας.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εξωτερικών, για την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, οι απαιτήσεις είναι 260 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, για την περίοδο ουδετερότητας 153 εκατομμύρια δολάρια, για την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, 7,1 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ 1946.

V. Συμπεράσματα

Από τη συνοπτική αυτή ανάλυση διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

Το Κατοχικό δάνειο, με τη μορφή των προκαταβολών της Τράπεζας της Ελλάδος στις Αρχές Κατοχής, έχει συμβάλει αποφασιστικά στη νομισματική αποσταθεροποίηση της χώρας, που δεν μπόρεσε να ξεπεραστεί με τη νομισματική διαρρύθμιση της 11ης Νοεμβρίου 1944, και έχει συντελέσει στην επαύξηση των θυμάτων του πολέμου και της πείνας. Ταυτόχρονα, μέσω του πολεμικού υπερπληθωρισμού –κυρίως την περίοδο 1943-1944– αναδείχθηκε ένα ιδιαίτερο κοινωνικό στρώμα, «οι πλουτίσαντες από τον πληθωρισμό», στρώμα που επέβαλε αρνητι-

- (a) Demands for the First World War
- (b) Demands for the Neutrality period
- (c) Demands for the destruction brought by the Second World War
- (d) Demands for the return of all the archaeological treasures
- (e) All other demands which include the reparations for the victims of Nazi atrocities

According to the Ministry of Foreign Affairs the demands for (a) are 260 million US dollars, for (b) 153 million dollars, for (c) 7,1 billion dollars of 1946 purchasing price.

V. Conclusion

From this concise analysis we can establish the following:

The Occupational loan, in the form of prepayments delivered by the Bank of Greece to the Occupational authorities contributed decisively to the monetary destabilization of Greece and its repercussions could not be overcome by the monetary arrangement of the 11th of November 1944. Moreover, the Occupational loan contributed to the augmenting number of war and hunger victims. At the same time, because of the war over-inflation – mainly during the period 1943-1944 – a new social stratum was created, those “made rich from the inflation”, a stratum which imposed negative rules of economic behavior and bequeathed significant problems and delays in the Greek society.

The form of economic usurpation which the German Occupational authorities imposed became the helping step towards the pillaging of Greece's national wealth and led to the Occupational loan. *This policy was*

κούς κανόνες οικονομικής συμπεριφοράς και κληροδότησε σημαντικές καθυστερήσεις και αγκυλώσεις στην ελληνική κοινωνία.

Η μορφή οικονομικού σφετερισμού, που επέβαλαν οι γερμανικές Αρχές Κατοχής, αποτέλεσε πλαίσιο εντός του οποίου έγινε η καταλήστευση του εθνικού πλούτου και οδήγησε στο Κατοχικό δάνειο. Αυτή η πολιτική δεν έχει προηγούμενο στη φιλολογία των κατεχομένων οικονομιών, είναι έξω από τα ισχύοντα διεθνή νόμιμα και επιστρέφει την ανθρωπότητα στα συμβαίνοντα ακόμη και πριν από τους ναπολεόντειους πολέμους.

Οι πολεμικές επανορθώσεις διαχωρίζονται τελείως από το Κατοχικό δάνειο. Για τις μεθοδεύσεις και τα πρακτικά μέτρα, τα αναγκαία για τις διεκδικήσεις των ελληνικών αιτημάτων, υπάρχουν σήμερα αποτιμήσεις των συνολικών αποζημιώσεων, που μπορεί να αποτελέσουν μια πρώτη βάση, συμπληρωμένες με νέες εκτιμήσεις.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να υπογραμμίσω τα παρακάτω: Το αίτημα για την επιστροφή του Κατοχικού δανείου και της καταβολής των πολεμικών επανορθώσεων, εδραζόμενο στην πάγια αρχή του διεθνούς δικαίου ότι «επιβάλλεται στην εισβάλουσα χώρα Κατοχής, που προκαλεί ζημιές, να τις επανορθώσει», μπορεί να τύχει μιας καθολικής αποδοχής από τους ανθρώπους καλής θέλησης, σ' όλο τον κόσμο και μέσα στην ίδια τη Γερμανία, αποτελώντας μια ηθική δικαίωση στον αγώνα για το σεβασμό των δικαιωμάτων των μικρών λαών. Η ικανοποίηση αυτού του αιτήματος αποτελεί ακόμη ένα φόρο τιμής για τους Έλληνες πολίτες που θυσιάστηκαν στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

practically unprecedented in the economies of the occupied countries, as is beyond the valid international law, bringing humanity back to the era before the napoleon wars.

The war reparations are an issue completely separate from the Occupational loan. On the methodology and the practical measures which are essential to the Greek claims, there are today assessments on the total of reparations which can form a basis, complemented by new estimations.

In concluding, I would like to underline the following: *the demand for the payment of the Occupational loan and the war reparations, when based on the fixed principle of international law that "an invading and occupying country which causes damages should pay for them" can be universally accepted by those good willing, not only around the world but also inside Germany, becoming the moral justification in the fight for respecting the rights of people in countries of lesser power. The satisfaction of this demand is homage to the Greek citizens who were sacrificed during the Second World War.*

Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας κολαζόμενα από το Διεθνές Δίκαιο

Ομιλία του νομάρχη Βοιωτίας, νομικού,
πρώην ευρωβουλευτή, **Γιάννη Σταμούλη**

Αγαπητοί φίλοι,

Είναι εκτός πάσης αμφιβολίας ότι η σημερινή εκδήλωση δίδει ιδιαίτερη βαρύτητα σε μια προσπάθεια η οποία, επιτέλους, έπρεπε να δρομολογηθεί, αφού περισσότερος από μισός αιώνας πέρασε από τότε που η ναζιστική λαίλαπα προκάλεσε τόσες και τέτοιες καταστροφές στη χώρα και, όπως εύστοχα παρατηρήθηκε και απόλυτα τεκμηριωμένα, απαιτείται ακαθάριστο εθνικό προϊόν διάρκειας 35 ετών για να καλύψει ζημιές που προκλήθηκαν από τη ναζιστική λαίλαπα στο διάστημα της Κατοχής.

[...] Είναι ίσως χρήσιμο να σημειωθεί εδώ ότι το όλο πρόβλημα των επανορθώσεων, δηλαδή και το «Δάνειο» και οι κατά κυριολεξία επανορθώσεις των δημοσίων περιουσιακών στοιχείων και οι επανορθώσεις ζημιών που προκλήθηκαν σε ιδιωτικές περιουσίες και σε άτομα που εξοντώθηκαν, οφείλονται σε ενέργειες που χαρακτηρίζονται από το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο εγκλήματα κολαζόμενα από αυτό το Δίκαιο.

Πρέπει να γίνει γνωστό και να περάσει στην κοινή γνώμη απλοποιημένη η νομική πλευρά του όλου θέματος, ότι: Το Διεθνές Δίκαιο χαρακτηρίζει ορισμένα εγκλήματα ως εγκλήματα διεθνή – προβλεπόμενα, δηλαδή, και τιμωρούμενα από το Διεθνές Ποινικό Δίκαιο. Αυτές οι διατάξεις, αυτά τα κείμενα, έχουν κωδικοποι-

Crimes against Humanity punished by International Law

Speech given by the prefect of Boeotia, jurist,
ex-member of the European Parliament
Yiannis Stamoulis

Dear friends,

It's beyond doubt that today's conference brings special significance to an endeavour which at long last should be put into action. Half a century has passed since the Nazi whirlwind inflicted so many catastrophes to our country and, as has been substantially noted, *only the gross national product of 35 years will be able to cover the damages of these catastrophes.*

[...] It is perhaps useful to note here that the war reparations, the "Loan" together with the reparations for the state's assets and the reparations of the damages brought on private properties and on people who were exterminated, are a result of activities which are characterized by the Public International Law as crimes punished by this very law.

We have a duty to introduce to the general public a simplified version of the legal issue. To be precise, that International Law characterizes certain crimes as international crimes which can be punished by International Criminal Law. The Nuremberg Court's Code specified the criminal

ηθεί στον Κώδικα του Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης και χαρακτηρίζουν τις αξιόποινες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα επ' ευκαιρία πολέμου. Χαρακτηρίζονται αφενός μεν ως εγκλήματα κατά της ειρήνης, δεύτερη κατηγορία – εγκλήματα πολέμου και τρίτη κατηγορία – εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Η Ελλάς υπέστη τις συνέπειες τέτοιων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, που συνιστούν και τα τρία εγκλήματα. Δηλαδή: Υπήρξε θύμα «εγκλήματος κατά της ειρήνης», διότι έγκλημα κατά της ειρήνης χαρακτηρίζεται ο σχεδιασμός, η προπαρασκευή και η εκτέλεση επιθετικού πολέμου, οσάκις λαμβάνει χώρα επιθετικός πόλεμος. Και είναι εκτός πάσης αμφιβολίας ότι ο πόλεμος που εκηρύχθη κατά της χώρας μας από τις δυνάμεις του άξονος, δηλαδή και από την Ιταλία και τη Γερμανία, συνιστούσε επιθετικό πόλεμο, εναρκτήριο λάκτισμα του οποίου υπήρξε η καταβύθιση της «Ελλης», στις 15 Αυγούστου του '40, επακολούθησε η κήρυξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου, καθαρά επιθετικού, στο τέλος έκλεισε ο κύκλος με την κήρυξη του Γερμανικού πολέμου, στις 6 Απριλίου 1941.

Συνεπώς, ό,τι προέκυψε ως επιζήμια συνέπεια από τη διάπραξη αυτών των εγκλημάτων κατά της ειρήνης, δηλαδή η διαδοχική κήρυξη πολέμων επιθετικών, αποτελεί νόμιμη αιτία διεκδικήσεως των οφειλομένων αποζημιώσεων, συνεπεία της ευθύνης του Γερμανικού Δημοσίου στη συγκεκριμένη περίπτωση, από τη δραστηριότητα την αξιόποινη των οργάνων του της εποχής εκείνης.

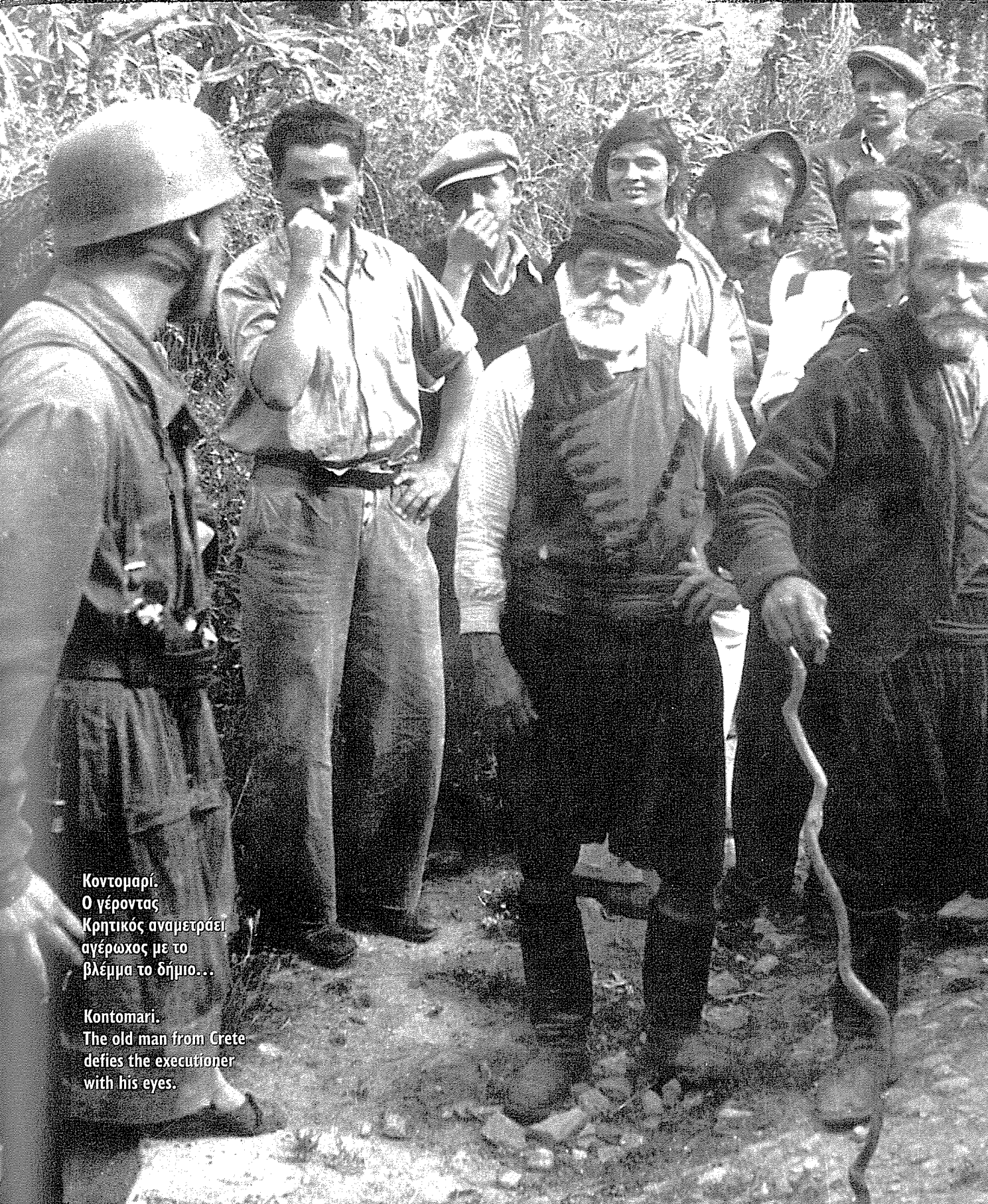
Αυτό έχει μια ιδιαίτερη σημασία, κυρίως σε ό,τι αφορά τα έξοδα κατοχής. Διότι ναι μεν κατά το Διεθνές Δίκαιο, σε περίπτωση πολέμου όχι επιθετικού (μη δυναμένου να

acts which take place during war times. These acts are divided into three categories: crimes against peace, war crimes and crimes against humanity.

Greece has suffered the consequences of crimes that belong to all three categories. Firstly, Greece has been was a victim of crime against peace because planning, preparing and executing an offensive war is such a crime. It is beyond any doubt that the war which was declared against our country by the Axis powers, i.e. Italy and Germany, constituted an offensive war. It was kicked off with the sinking of "Ellie" on the 15th of August 1940, followed by the declaration of the Greek Italian war, which was offensive from the part of Italy, and the circle closed with the declaration of the German offensive on the 6th of April 1941.

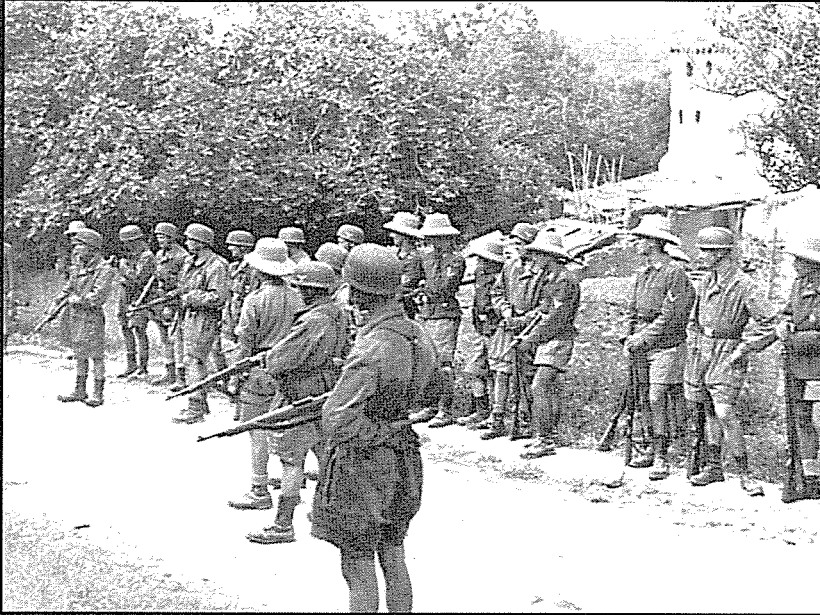
Thus, all the damaging consequences from committed crimes against peace, the successive declarations of offensive wars, constitutes a lawful cause for claiming the due indemnities from the German state as the latter is held responsible for the criminal activities of its apparatus during the war period.

This has a particular significance in reference to the money paid for Occupation; according to the International Law, in case of a non-offensive war, the occupied country pays for the daily expenses of the occupying forces, but this is not the case here because Greece was a victim of a crime against peace as we explained earlier.

Κοντομαρί.
Ο γέροντας
Κρητικός αναμετράει
αγέρωχος με το
βλέμμα το δήμιο...

Kontomari.
The old man from Crete
defies the executioner
with his eyes.

Ιούνιος του 1941. Οι ναζί μπαίνουν πάνοπλοι στο χωριό Κοντομαρί της Κρήτης. Κι όταν ακόμα οι 25 άνδρες σωριάζονται νεκροί στις ρίζες των λιόδεντρων, ο φακός δεν σταματάει να «γράφει»...

June 1941. The Nazis walk fully armed into the village Kontomari in Crete. The film shooter does not stop even after the 25 men are falling dead on the roots of the olive trees...

χαρακτηρισθεί ως επιθετικού), τα έξοδα κατοχής –δηλαδή τα έξοδα διαβίωσης των δυνάμεων κατοχής– βαρύνουν την κατεχόμενη χώρα, αλλά τούτο δεν μπορεί να ισχύει οσάκις η κατεχόμενη χώρα υπήρξε θύμα εγκλήματος κατά της ειρήνης, όπως η συγκεκριμένη περίπτωση.

Συνεπώς, οι αξιώσεις της Ελλάδος περιλαμβάνουν τόσο τα έξοδα κατοχής όσο και το Δάνειο, το σύνολο των ζημιών που προκλήθηκαν σε δημόσια έργα και εγκαταστάσεις και, τέλος, το σύνολο των ζημιών, που προκλήθηκαν σε ιδιωτικές περιουσίες και σε πρόσωπα, τα οποία έγιναν θύματα των ομαδικών και απάνθρωπων εκτελέσεων, διότι όλα αυτά –τα δεύτερα– συνιστούν εγκλήματα: και εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας είναι η Σφαγή του Διστόμου. Στις 10 Ιουνίου 1944, όπως είναι ευρέως γνωστό, το Δίστομο έγινε παρανάλωμα του πυρός αφ' ενός και, αφ' ετέρου, υπέστη μίαν σφαγήν, με τέτοια αγριότητα, με τέτοιο μίσος και πάθος κατά του ανθρώπινου είδους, που πολύ φοβούμαι ότι ωχριούν μπροστά σε οποιοσδήποτε άλλες ανάλογες επιδόσεις στη διαδρομή της ανθρωπίνης και της ελληνικής ιστορίας.

Είναι χαρακτηριστική μια επιστολή, η οποία εγράφη την επομένη της σφαγής του Διστόμου από τον τότε Κατοχικό Νομάρχη προς τον τότε Κατοχικό Υπουργό Εσωτερικών. Η ανάγνωση αυτού του κειμένου προκαλεί ρίγη στην κυριολεξία. Όταν περιγράφει π.χ. τη σφαγή του ιερέως του χωριού, ο οποίος αποκεφαλίσθηκε και ευρέθη το κεφάλι του με εξορυγμένους τους οφθαλμούς, όταν περιγράφει το ξεκοίλιασμα εγκύου γυναικός

Therefore, the claims of Greece include the expenses of occupation as well as the Loan, the total of damages caused to the public works and facilities and lastly, the total of damages induced to private properties and individuals who became victims of group and inhuman executions as all the above were crimes; war crimes as well as crimes against humanity.

A characteristic example of a crime against humanity is the Distomo Massacre. On the 10th of June 1944, as is widely known, Distomo from one part became prey to the flames and on the other part, went through a massacre, carried out with such savagery, with such hatred and ferocity against the human race, which I fear finds no equivalent in any similar acts in all human and Greek history.

Κοντομαρί.
Η χαριστική βολή
δίνεται με χέρι
σταθερό (αριστερά),
ωστόσο ένας φρουρός
παραμένει (δεξιά).
Ποτέ δεν ξέρεις
μ' αυτούς
τους νεκρούς...

(Εικόνες Κατοχής)

Kontomari.
The coup de grace
is shot with a steady
hand (left) however a
guard remains (right).
You never know what
the dead are capable
of...

(Images from the
Occupation)

και την περιτύλιξη των εντέρων πέριξ του σώματος και αποκεφαλισμού της, όταν περιγράφει αποκεφαλισμόν νηπίου, με κομμένη εις το στόμα του την θηλή του μαστού της μητρός του, διερωτάται κανείς: Είναι δυνατόν να έχουμε τέτοιου είδους αγριότητα εις το ανθρώπινον είδος; Υπήρξεν αυτό το τραγικό φαινόμενο, κάτι το οποίον αποδοκιμάζει έντονα κάθε λογικός άνθρωπος. Ανάλογη συμπεριφορά υπήρξε σε πάρα πολλές πόλεις και χωριά της Ελλάδος: στα Καλάβρυτα, στο Κομμένο, στη Βιάνο, στον Χορτιάτη κ.ο.κ.

Μπροστά σε αυτό το φαινόμενο –το οποίο έχουν βιώσει περισσότερο από κάθε άλλον οι παριστάμενοι και τιμώντες την αποψινή εκδήλωση αντιστασιακού της χώρας– ερωτάται ποια πρέπει να είναι η συμπεριφορά μας πλέον και τι πρέπει να κάνουμε έναντι της σημερινής Γερμανίας, η οποία αποτελείται, θέλομε να πιστεύουμε, από ένα λαό, ο οποίος υπήρξε επίσης θύμα αυτού

The following day of the Massacre in Distomo, the then Occupational Prefect wrote a letter to the then Occupational Minister of the Interior. Reading this letter gives one shivers of horror. When one reads the description of the massacre of the village's priest, who was decapitated and the eyes were taken off his head, the description of how the belly of a pregnant woman was tore open, the intestines taken out and used to wrap her up, while finally she was decapitated, the description of an infant's decapitation, while it was breast feeding and its mother's nipple was found in its mouth, one wonders: is it possible for the human race to show such savagery? Any person with sound mind would strongly deplore these acts. But similar behavior in savagery was demonstrated in many other towns and vil-

του απάνθρωπου καθεστώτος, του ναζιστικού καθεστώτος.

Σε μια συνέντευξη που μου ζητήθηκε από τη γερμανική τηλεόραση, ρωτήθηκα πώς θεωρώ ότι πρέπει να συμπεριφερθεί η σημερινή γερμανική νεολαία στο εκκρεμές θέμα των οφειλομένων επανορθώσεων. Και, βεβαίως, θα μπορούσε να ειπεί κανείς, ότι είναι μακράν των σκέψεων των Ελλήνων η αρχή του «αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα». Δεν ζητούμε από τη σημερινή Γερμανία να πληρώσει τις αμαρτίες των ναζιστικών προγόνων της, κάθε άλλο. Εκείνο το οποίο επιβάλλει την εκπλήρωση της υποχρέωσης της γερμανικής πλευράς έναντι του δεινοπαθήσαντος ελληνικού λαού είναι το γεγονός ότι: αμέσως μετά τον πόλεμο, τη λήξη του πολέμου, τα εμπόλεμα κράτη –περιλαμβανομένης και της Ελλάδος– επέδειξαν όχι απλώς μεγαλοψυχία, επέδειξαν κάτι το πρωτοφανές ευνοϊκό για ένα ηττημένο κράτος.

[..] Είναι γνωστό σε όλους ότι με μια σύμβαση, που υπεγράφη στο Λονδίνο το 1953, δεχθήκαμε και εμείς –το ελληνικό κράτος– να ανασταλεί πάσα διεκδίκηση οφειλών της Γερμανίας (δάνεια, κλήρινγκ, στιδήποτε) μέχρι υπογραφής της Συνθήκης Ειρήνης. Και Συνθήκη Ειρήνης με τη Γερμανία υπεγράφη τον Σεπτέμβριο του 1990 στη Μόσχα, μεταξύ των δύο Γερμανιών και των τεσσάρων δυνάμεων (Αγγλίας, Αμερικής, Γαλλίας και Σοβ. Ενώσεως – τότε), διά της οποίας ενοποιήθηκε η Γερμανία, έπαψε η κατοχή των γερμανικών εδαφών από τις συμμαχικές δυνάμεις και το γερμανικό κράτος ανέκτησε πλήρως τα κυριαρχικά του δικαιώματα.

Πρέπει να γίνει γνωστό ότι τα άλλα εμπόλεμα με την Ελλάδα κράτη, δηλαδή η Ιταλία και η Βουλγαρία, υπέγραψαν συνθήκη ειρή-

lages of Greece, in Kalavryta, Kommemo, Viano, Chortiatis etc.

This savage behavior has been witnessed by most of the resistance people who honour us with their presence today. Having in mind the atrocities that were committed we wonder what our attitude towards today's Germany should be. We believe that the German people, as the Greek people, were victim of the inhuman Nazi regime.

During an interview to the German television, I was asked how I believe that the young Germans should stand in the issue of the war reparations. Of course the Greek mentality has nothing to do with the idea that "the sins of the fathers are visited upon the children". We do not ask from today's Germans to pay for the sins of their Nazi ancestors, far from it. What imposes the fulfillment of the obligation of the German part towards the suffered Greek people is the fact that immediately after the war, the warring states, Greece included, demonstrated not only magnanimity, but an unprecedented goodwill towards a defeated country.

[..] It is well known that with the treaty which was signed in London in 1953, the Greek state accepted to suspend all claims for the German obligations (loans, clearing, anything what so ever) until a Peace Treaty was signed. Such a Peace Treaty with Germany was signed in September 1990 in Moscow, between the two Germanies (West

νης μετά της Ελλάδος και επλήρωσαν επανορθώσεις. Μικρά μιν ποσά –δεν έχει σημασία– αλλά επλήρωσαν επανορθώσεις. Με τη Γερμανία δεν συνέβη το ίδιο. Συνεπώς, το θέμα των οφειλών της Γερμανίας από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο δεν αποτελεί απλώς χρέος των τέκνων για αιτία οφειλόμενη στους γονείς· το χρέος αποτελεί υποχρέωση η οποία απορρέει από μια μεταχείριση η οποία επιδείχθηκε έναντι της ηττημένης Γερμανίας από τα εμπόλεμα κράτη, περιλαμβανομένης και της Ελλάδος, η οποία μεταχείριση επέτρεψε να αναπτυχθεί η Γερμανία και να προοδεύσει στην περίοδο της Ειρήνης. Έτσι, νομίζουμε, ότι πλέον ο σημερινός γερμανικός λαός, αυτός ο οποίος επίσης δεινοπάθησε από το ναζιστικό καθεστώς, αναγνωρίζοντας την προσφορά που του έγινε από πλευράς και Ελλάδος, οφείλει ν' ανταποκριθεί σε αυτή την ανεκπλήρωτη υποχρέωσή του.

Αντιλαμβάνεσθε, κυρίες και κύριοι, ότι από το 1990, οπότε πλέον ανεβίωσε η υποχρέωση της Γερμανίας, έπαψε και η αναστολή ως προς τη διεκδίκηση των οφειλομένων αποζημιώσεων και επανορθώσεων. Αλλά από το 1990 δεν είχε ανακινηθεί θέμα διεκδικήσεως αποζημιώσεως. Το 1995 θεώρησα ότι είχαμε υποχρέωση, από πλευράς Νομαρχιακής Διοίκησης Βοιωτίας, ακριβώς επειδή η Βοιωτία είχε πληρώσει βαρύ φόρο αίματος στο διάστημα της γερμανικής κατοχής, να ανακινήσουμε το θέμα· και επιλέξαμε τη μόνη οδό, η οποία μπορούσε να αποδώσει αποτέλεσμα – και η οδός ήταν μόνον η δικαστική.

Γι' αυτό το λόγο καλέσαμε τους κατοίκους του Διστόμου, εφόσον θα έκριναν ότι ήθελαν να διεκδικήσουν τις αποζημιώσεις του Διεθνούς Δικαίου, που είχαν δικαίωμα να εισπράξουν δικαστικώς, να εξουσιοδοτήσουν

and East) and the four powers (UK, USA, France and the - then - Soviet Union). The Treaty marked the unification of Germany, the end of occupation of the German territories by the allied powers and with it the German state regained its full sovereignty.

We should note here that the other warring states with Greece, i.e. Italy and Bulgaria, signed a separate peace treaty and paid war reparations. These were small amounts but they were paid. This was not the case with Germany though. Therefore, the issue of Germany's obligations from WWII is not just an obligation of the children to pay their fathers' dues; it is an obligation derived by the conduct which was demonstrated towards a defeated Germany by the warring countries, including Greece, which conduct allowed Germany to develop and progress in a period of Peace. We believe that the German people who also suffered by the Nazi regime, by acknowledging the Greek offering, should fulfill their still standing obligation.

You realize, ladies and gentlemen, that since 1990 when Germany's obligation was revived, the claims for war compensations and reparations were reinstated. But nothing and nobody has moved since then. In 1995, I thought that it was our duty, as Prefecture of Boeotia to bring up the issue, since Boeotia had suffered greatly during the German Occupation. The way we chose was the only way that could prove effective – that was the legal way.

το Νομάρχη Βοιωτίας, ώστε για λογαριασμό τους να εκκινήσει τη σχετική δικαστική διαδικασία. Όταν πήραμε αυτή την πρωτοβουλία πολλοί κούνησαν με περίσκεψη το κεφάλι τους, άλλοι μας εκλεύασαν! Πιστεύω, όμως, ότι αυτές οι πρώτες αντιδράσεις υπεχώρησαν και ήδη έχει γίνει πανελλήνια συνείδηση η ανάγκη της ενεργοποίησης και της διεκδικήσεως στον τομέα των επανορθώσεων, και γι' αυτό ακριβώς παρατηρείται το φαινόμενο της ασκήσεως αγωγών σε πανελλήνια κλίμακα, των εθνικών Δικαστηρίων, τα οποία είναι και αρμόδια να δικάσουν αυτές τις υποθέσεις.

Επιτρέψτε μου να παρατηρήσω ότι η θέση της σημερινής Γερμανίας, που ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να δικαστεί από τα εθνικά Δικαστήρια, είναι και εσφαλμένη και αντίθετη στο Διεθνές Δίκαιο. Τα εθνικά Δικαστήρια έχουν δικαίωμα να εκδικάσουν υποθέσεις καταβολής αποζημιώσεων, οι οποίες οφείλονται σε αξιόποινη δραστηριότητα που έλαβε χώρα στην περιφέρειά τους, και οι παθόντες δεν είναι υποχρεωμένοι να προσφύγουν στα γερμανικά δικαστήρια προς εκδίκαση αυτών των υποθέσεων, ούτε το γερμανικό Δημόσιο απολάβει του δεδηλωμένου δικαιώματος ετεροδικίας. Και είναι εξαιρετικά επίκαιρο το περιστατικό, που μόλις πριν λίγη ώρα ανακοινώθηκε από τα Μέσα Ενημέρωσης, η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Μεγάλης Βρετανίας, του Δικαστηρίου της Βουλής των Λόρδων, το οποίον δεν ανεγνώρισε δικαίωμα ετεροδικίας υπέρ του δικτάτορος Πινοσέτ και έκρινε ότι μπορεί να δικαστεί από τα κατά τόπους εθνικά Δικαστήρια στις περιοχές των οποίων έλαβαν χώρα εγκλήματα αποδοκιμαζόμενα από το Διεθνές Δίκαιο. Αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα η απόφαση αυτή του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Μεγάλης Βρετανίας,

For this reason we called the people of Distomo who had a right, according to the International Law, to claim reparations if they chose to do so, to authorize the Prefect of Boeotia to act in their names and start the relevant legal procedure. Our initiative did not meet with favourable reactions at first, but today I believe that all around Greece people have realized that we need to claim war reparations. The multiple legal suits which have been presented to the national Courts prove this.

Allow me to remark here that Germany's position that the national Courts have no jurisdiction on this matter is totally erroneous as is against the International Law. National Courts have jurisdiction over cases of reparation payments, when these reparations are due to criminal activity which took place within their boundaries. Additionally, the victims are not obliged to appeal to German courts for such cases to be tried, neither is the German state protected by the right of extraterritoriality.

This makes a recent event, which a few hours ago was reported in the Media, very well-timed: the Supreme Court of the United Kingdom, the Court of the House of Lords, decided a few hours ago that dictator Pinochet (of Chile), is not protected by extraterritoriality and can therefore be tried by the national Courts of countries where crimes punishable by the International Law took place. This decision is of

ακριβώς γιατί η Μεγάλη Βρετανία είναι μια χώρα τρίτη, εις το έδαφος της οποίας βρέθηκε ο Πινοσέτ, συνελήφθη συνεπεία εντάλματος εκδοθέντος από τις ισπανικές Αρχές και το Ανώτατο Δικαστήριο μιας τρίτης χώρας, στην προκειμένη περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας, η οποία δεν κράτησε τον Πινοσέτ να τον δικάσει για δικό της λογαριασμό, έκρινε ότι το Διεθνές Δίκαιο δεν αναγνωρίζει δικαίωμα ετεροδικίας επί τέτοιων αξιοποιώνων δραστηριοτήτων, που συνιστούν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, για όσα έπραξε σε βάρος Ισπανών υπηκόων.

Νομίζω ότι η άποψη την οποία υποστηρίζει η γερμανική κυβέρνηση, το Υπουργείο Εξωτερικών της σημερινής γερμανικής Κυβέρνησης, είναι εσφαλμένη. Και, χωρίς να θέλω να προδικάσω τίποτε, πιστεύω, ότι το ακυρωτικό μας, ο Άρειος Πάγος, στον οποίο έχει προσφύγει το γερμανικό Δημόσιο κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου Λιβαδειάς για τη σφαγή του Διστόμου, με την οποία αναίρεση ισχυρίζεται ότι κακώς κρίθηκε ότι δεν απολάβει του δικαιώματος της ετεροδικίας, θα δικαιώσει και θα επικυρώσει την ορθή απόφαση που εξέδωσαν οι δικαστές του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λιβαδειάς.

Το θέμα το οποίο ανακύπτει είναι: Ποια είναι η εφεξής πορεία σε ό,τι αφορά τη διεκδίκηση των οφειλομένων επανορθώσεων, εφόσον τελεσιδικήσει η απόφαση της Λιβαδειάς ή και άλλων Δικαστηρίων της χώρας; Πώς θα εισπραχθούν εκείνα τα οποία έχουν επιδικαστεί υπέρ των θυμάτων, των οικείων των θυμάτων και των υποστάντων καταστροφές; Πρέπει να λεχθεί ότι αυτές οι αποφάσεις είναι εκτελεστές και στη Γερμανία και επί περιουσιακών στοιχείων του γερμανικού Δημοσίου οπουδήποτε και αν ευρίσκονται.

great importance because Great Britain is a third country, which dictator Pinochet was visiting, and was arrested because of a warrant issued by the Spanish authorities for crimes which he had committed against Spanish citizens.

I believe that the view supported by the German Ministry of Foreign Affairs is erroneous. The German state has appealed to the Supreme Court of Appeals against the verdict decreed by the Court of the first instance in Livadia for the case of Distomo's Massacre, claiming that it is protected by extraterritoriality. I believe that ultimately, the Supreme Court of Appeals will decide in favour of Livadia Court's decree and against the German state's claim.

There are issues which should be mentioned here: how shall we proceed once the decree by the Court of Livadia becomes final? How shall we collect the amounts which the courts have awarded to the victims, to the victims' families, and to those who have suffered damages? Please note that these decrees are enforceable in Germany as well as on any property that belongs to the German state wherever that may be.

[...] Ladies and Gentlemen, during a visit in Germany where I had the honour of being invited, I met and talked with representatives of all five political parties which are members in today's Bundestag, that is the CDU (Christian Democrats), the Liberals, the SPD (Social Democrats), the Green

[...] Κυρίες και κύριοι, σε μια επίσκεψη στη Γερμανία, όπου είχα την τιμή να προσκληθώ, συζήτησα με εκπροσώπους όλων των κομμάτων, και των πέντε που είναι στη γερμανική Βουλή σήμερα, δηλαδή CDU (Χριστιανοδημοκράτες), Φιλελεύθερους, Σοσιαδημοκράτες, Πράσινους και Σοσιαλιστές. Και πρέπει να σας πω ότι η άποψη όλων των εκπροσώπων των κομμάτων, βεβαίως, ήταν υπέρ των ελληνικών απόψεων. Επιτρέψατέ μου να έχω την άποψη ότι οι τοποθετήσεις του καγκελάρου Κολ και του πρώην Υπουργού Εξωτερικών Κλάους Κίνκελ προφανώς εξέφραζαν τις υπηρεσιακές θέσεις του μηχανισμού του Υπουργείου των Εξωτερικών και δεν αποτελούσαν πολιτική θέση του γερμανικού Δημοσίου.

Συμπερασματικά, νομίζω ότι η πρωτοβουλία που έχει αναληφθεί από το «Εθνικό Συμβούλιο» και την «Ενωμένη Εθνική Αντίσταση», συνεχίζοντας μια πρωτοβουλία στην οποία πρωτοστατεί ο Μανώλης Γλέζος, για την έναρξη και την προώθηση ενός γόνιμου διαλόγου μεταξύ Ελλάδος και Γερμανίας, θα αποδώσει καρπούς. Και θέλω με αυτή την ευκαιρία να εκφράσω τα ιδιαίτερα συγχαρητήριά μου προς τον παριστάμενο Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Αποστολίδη, ο οποίος θ' αναλάβει μια πρωτοβουλία με την έγκριση του Προέδρου της Βουλής κ. Κακλαμάνη για τη δημιουργία μιας διακομματικής Επιτροπής, η οποία θα έχει και την πρωτοβουλία των πολιτικών χειρισμών που πρέπει να γίνουν, και είναι απολύτως αναγκαία για να οδηγηθούμε σ' ένα ευχάριστο αποτέλεσμα.

Πρέπει να σας πω ότι στη Γερμανία έχουμε πολλούς συνηγόρους του αιτήματός μας. Δεν είναι τυχαίο ότι η Γερμανίδα βουλευτής Ούλα Γιέλσεν, σε μια τελευταία εκδήλωση που έγινε, με πρωτοβουλία της Ελληνικής Κοινότητας του Ντύσελντορφ και αντιστασιακών γερμανι-

Party and the Socialists. All these parties stand in favour of the Greek claims. It my belief that the statements made by Chancellor Kohl and by ex minister of foreign affairs Kinkel, reflect the position of the German Ministry of Foreign affairs apparatus and not the political position of the German state.

In conclusion, I believe that the initiative taken by the "National Council" and the "Unified National Resistance", which carry on the initiative of Manolis Glezos, so as to start and promote a productive discussion between Greece and Germany will prove to be fruitful. I am given here the opportunity to congratulate the vice president of the Greek Parliament, Mr. Apostolides, who, with the approval of the president of Parliament Mr. Kaklamanis, will undertake to set up an inter-party Committee which will deal with the political moves that need and are necessary to be made so as to have a gratifying result.

I have to say that we enjoy great support in Germany; it is not by chance that the German member of parliament Ulla Jelke, during a recent manifestation which took place in Düsseldorf and was organized by the local Greek community and German resistance organizations – in which Manolis Glezos and myself had been invited – said an important few words: It is shameful for today's Germany to include in its state budget a credit for 12 billion German marks to pay pensions to former members of the SS, instead of delivering this amount to the victims of the SS.

κών οργανώσεων –στην οποία είχαμε την τιμή να κληθούμε ο κύριος Γλέζος και εγώ– είπε το εξής επιγραμματικό: Θεωρεί ντροπή για τη σημερινή Γερμανία ο κρατικός της προϋπολογισμός να έχει πίστωση 12 δισεκατομμυρίων μάρκων για καταβολή συντάξεων των SS, αντί να διαθέσει αυτές τις πιστώσεις για την πληρωμή των τραγικών θυμάτων των SS.

Όταν ακούγονται τέτοιες φωνές στη Γερμανία, στο γερμανικό Κοινοβούλιο, όταν διακεκριμένοι καθηγητές του Διεθνούς Δικαίου, όπως είναι ο δόκτωρ Πεκ, καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου, ο οποίος δηλώνει ότι η απόφαση για το Δίστομο είναι νομικά άψογη και απόλυτα τεκμηριωμένη, όταν διακεκριμένοι δημοσιογράφοι, οι οποίοι παρευρέθηκαν και στη συγκέντρωση του Ντύσελντορφ, γεμίζουν τα φύλλα των γερμανικών εφημερίδων με την υπόθεση του Διστόμου, με την υπόθεση των Καλαβρύτων, με την υπόθεση του Κομμένου Άρτας, με την υπόθεση όλων των μαρτυρικών πόλεων και χωριών, διατηρούν το θέμα στην επικαιρότητα και εμφανίζεται μια έντονη κινητικότητα αυτό τον καιρό, και από γερμανικής πλευράς, έχω την εντύπωση, κυρίες και κύριοι, ότι δεν δικαιούμεθα να υπνώτουμε. Και, από την άποψη αυτή, εάν υλοποιηθεί η πρωτοβουλία της Βουλής των Ελλήνων για τη δημιουργία της διακοινοβουλευτικής Επιτροπής και εάν οι έχοντες την πρωτοβουλία της σημερινής συγκέντρωσεως συντονίσουμε τις ενέργειές μας, πιστεύω ότι σύντομα θα έχουμε το ευχάριστο αποτέλεσμα, να εκπληρωθούν επιτέλους οι υποχρεώσεις που βαρύνουν το Γερμανικό Δημόσιο, έστω και μετά από μισό αιώνα, από τότε που έλαβαν χώρα τα όσα κακουργήματα ετελέσθησαν εις τη χώρα μας.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

When such views are expressed in the German parliament, when distinguished professors of International Law such as Dr. Pech, professor of International Law in Hamburg University who stated that the decree on Distomo is legally impeccable and substantiated, when distinguished journalists who were present in the manifestation in Düsseldorf, fill the German papers with news on Distomo's trial, with the case of Kalavryta, with the case of Kommeno in Arta, with the cases of all martyred towns and villages, they keep the issue alive in the press and the media, it is my belief that we have a duty to be vigilant.

If the initiative taken by the Greek Parliament to set up an inter-party Committee is realized and if all of us who took the initiative for today's conference coordinate our actions, it is my belief that we shall soon have good results and the obligations of the German state will be paid, even with half a century's delay, since these crimes were committed against our country.

Thank you very much.

Η ηθική όψη του ζητήματος των γερμανικών πολεμικών επανορθώσεων στα θύματα και στα επιζήσαντα θύματα του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου

Ομιλία του **Pfarrer Michael Schweitzer**,
της Ευαγγελικής Εκκλησίας
των Γερμανογλώσσων εν Ελλάδι

1. Πιθανόν η λέξη επανόρθωση να ανταποκρίνεται στον εννοούμενο σκοπό της. Αυτή τη λέξη την αντιλαμβάνομαι ως την εργασία της αναστήλωσης. Ωστόσο βασίζομαι σ' αυτό, ότι δηλαδή κατά τη διάρκεια αυτής της επανορθωτικής εργασίας συχνά αντιστρέφονται οι ρόλοι: αυτός ο οποίος είναι γεμάτος μετάνοια ενώπιον των εγκλημάτων του και θέλει να αναστηλώσει τον άλλο, συνειδητοποιεί ότι εξαρτάται απ' αυτόν μέσω του οποίου πρέπει να αναστηλωθεί και αυτός.

2. Ελπίζω, ύστερα από 50 χρόνια, να αποφασίσει επιτέλους η Γερμανία να αποζημιώσει τα θύματα και τους επιζήσαντες στην Ελλάδα. Αποφασιστικό ρόλο παίζει το πνεύμα μέσα στο οποίο θα συμβεί αυτό.

3. Ο τωρινός πρόεδρος της Ο.Δ.Γ., κύριος Roman Herzog, είχε αναφέρει τον Αύγουστο του 1994 στη Βαρσοβία, με αφορμή την πεντηκοστή επέτειο της επανάστασης στο γκέτο της Βαρσοβίας, τα ακόλουθα: *Μπορείτε εσείς να συγχωρέσετε τον λαό μου, για τα εγκλήματα που σας έχει κάνει στο όνομα της Γερμανίας;*

German war reparations to the victims and to the survivors of the Second World War: The moral aspect of the issue

Speech given by **Pfarrer Michael Schweitzer**,
of the Evangelical Church of the German
speaking people in Greece

1. The word *reparation* probably refers to its implemented aim. I comprehend the word as the process of restoration. However, I rely on the fact that during the process of restoration the parts are frequently reversed: one who is full of repentance for the crimes one has committed, and wishes to restore the other [the victim], realizes that it is through the victim that he himself will be restored.

2. I hope that after 50 years, Germany will at last decide to compensate the victims and survivors in Greece. Germany's attitude plays a decisive role in the process.

3. Today's president of the Federation of the German Republic, Roman Herzog, said in his speech given in Warsaw in 1994, during the commemoration of the 50 years since the Warsaw ghetto uprising: *Are you able to forgive my people for the crimes which were committed in the name of Germany?*

4. We all know that the answer to this is: No. No Greek can possibly say: *I forgive the*

4. Γνωρίζουμε όλοι ότι η απάντηση είναι Όχι. Κανένας Έλληνας δεν μπορεί να πει: Συγχωρώ τους Γερμανούς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τα εγκλήματα στο Δίστομο, στα Καλάβρυτα, στο Βιάνο, στην Κλεισούρα, στο Κομμένο, στη Μεγαλόπολη και αλλού.

5. Κανείς δεν μπορεί να αρθρώσει τη λέξη συγνώμη για το ανομολόγητο, που έπραξαν οι Γερμανοί εκατομμύρια φορές στο Auschwitz, στο Maidanek, στην Treblinka, στο Buchenwald, στο Mauthausen, στο Belzec, στο Solibor, στο Chelmno, στο Ponary, στο Theresienstadt, στη Warschau, στη Wilna, στο Skazysko, στο Bergen-Belsen, στο Janow, στο Dora, στο Neuengamme, στο Pustkow...

6. Εγώ κατανοώ την παραπάνω ερώτηση του κυρίου Roman Herzog, αλλάζοντάς την κατ' αυτό τον τρόπο: *Μπορείτε να βοηθήσετε το λαό μου με ορθό τρόπο να αντιληφθεί τι εγκλήματα έκανε σε σας, στο όνομα της Γερμανίας;*

7. Τη λέξη επανόρθωση θα ήθελα να την αναγράψω με: να βοηθήσει ο ένας τον άλλο, ώστε να μην υποκύψει στον εξαναγκασμό της επανάληψης.

Ο τότε ομοσπονδιακός πρόεδρος Richard von Weizsacker είχε αναφέρει, στις 8 Μαΐου του 1985, με αφορμή την τεσσαρακοστή επέτειο του τέλους του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου τα εξής: «Όποιος δεν θέλει να θυμάται την απανθρωπιά, γίνεται πάλι ευπρόσβλητος σε νέους κινδύνους μεταδόσεως».

8. Η μνήμη είναι μια κοπιαστική εργασία για τα θύματα και τους επιζήσαντες, συνδεδεμένη με μεγάλο πόνο, έντονη θλίψη, σίγουρα και με τεράστιο φόβο και μ' ένα συναίσθημα που είναι δύσκολο να το περιγράψει κανείς, αυτό του ολικού κενού, του παραλογισμού, της εγκατάλειψης, ένα συναίσθημα το οποίο σίγουρα θα οδήγησε πολλούς στο

Germans who are responsible for the crimes which were committed in Distomo, Kalavryta, Vianno, Klisoura, Kommemo, Megalopoli and elsewhere.

5. Nobody can utter apologetic words for the evils which the Germans committed a million times in Auschwitz, Maidanek, Treblinka, Buchenwald, Mauthausen, Belzec, Sobibor, Chelmno, Ponary, Theresienstadt, Warschau, Wilna, Skazysko, Bergen-Belsen, Janow, Dora, Neuengamme, Pustkow...

6. I can comprehend the question delivered by Roman Herzog, by changing it in this way: *Can you help my people in a sound way to realize what crimes he has committed, in the name of Germany?*

7. I would like to rephrase the word reparation by saying: Let us help one another so that no one will succumb to the compulsion of repetition.

On the 8th of March 1985, commemoration day of the 40 years since the end of the War, the then president of the German Federation Richard von Weizsacker said: "He who does not wish to remember the savagery, becomes vulnerable to new ways of repeating it".

8. Remembering is a hard process for the victims and survivors, connected to great pain, profound sadness, and enormous fear as well as feelings difficult to describe, the feelings of total emptiness, of insanity, of abandonment, a feeling which probably led many to losing their reason or even to suicide.

9. Remembering can become a similar process for the perpetrators and their descendants if it manages to reach the depths of entity and only when it manages to break the bounds of self-defense mechanisms which

να χάσουν τα λογικά τους ή ακόμη και στην αυτοκτονία.

9. Η μνήμη για τους δράστες και για τους απογόνους τους μοιάζει σε πολλά εάν φτάσει εις βάθος, εάν καταφέρει να σπάσει τα δεσμά των μηχανισμών αυτοάμυνας, τους οποίους θέτουμε σε λειτουργία, όταν θέλουμε ν' αποφύγουμε την ντροπή, την ενοχή και τη θλίψη.

10. Σχετικά με την αυτοκριτική: Εμείς οι Γερμανοί έχουμε ανεπαρκώς δουλέψει πάνω στη διαδικασία της μνήμης. Όσον αφορά τους Έλληνες, ονόματα όπως Δίστομο, Καλάβρυτα και πολλά άλλα είναι στη Γερμανία σχεδόν άγνωστα.

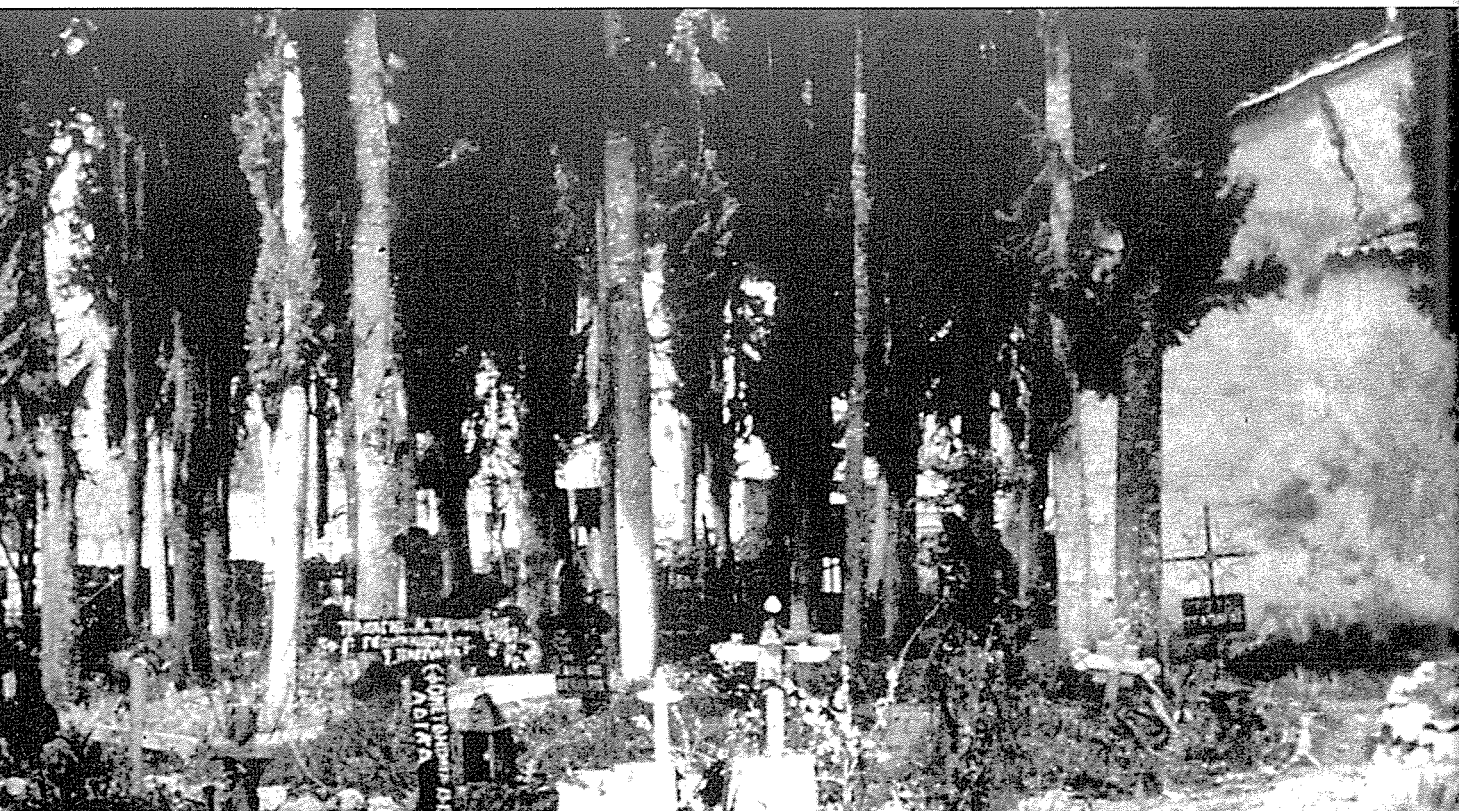
11. Ακούω συχνά από Γερμανούς την εξής παρατήρηση: «Δεν μπορούμε, επιτέλους, να σταματήσουμε με τις συζητήσεις που αφορούν το παρελθόν μας;» Δυστυχώς, μπορώ μόνο να τους απαντήσω ότι: Πολλοί δεν έχουν καν αρχίσει. Αλλά τελεσίδικες κρίσεις

one puts into action when one wishes to avoid shame, guilt and sadness.

10. On self criticism: we Germans have worked insufficiently on the process of memory. Names like those of Distomo, Kalavryta and many others are almost unknown to many in Germany.

11. I often hear the Germans say: "Can we not at last abandon the discussion that deals with our past?" Unfortunately, I can only reply: "Many [of us Germans] have not even started discussing our past. But such final judgments are always arguable. Each one on one's own should wonder how much one remembers these crimes, to what extent one opens the door of one's soul to these atrocities.

12. In Germany however one can see a lot of hopeful signs. For example, when a few years ago the film "Shindler's List" was on cinemas I often felt overwhelmed by the sight

Καλάβρυτα,
13 Δεκεμβρίου
1943.
Τόσο πολλοί
τάφοι σ' έναν
τόσο μικρό
τόπο...

Kalavryta,
13 December
1943.
So many
graves in such
a small place...

είναι πάντα συζητήσιμες. Ο καθένας μόνος του πρέπει να αναρωτιέται κατά πόσο θυμάται αυτά τα εγκλήματα, κατά πόσο ανοίγει την πόρτα της ψυχής του σ' αυτές τις φρικαλεότητες.

12. Υπάρχουν όμως και στη Γερμανία πολλά ελπιδοφόρα μηνύματα. Όπως, για παράδειγμα, πριν από μερικά χρόνια, όταν παιζόταν στη Γερμανία η ταινία *Η λίστα του Σίντλερ*,

ένοιωθα συχνά μια μεγάλη συγκίνηση. Εκατοντάδες νέοι έβγαιναν από τον κινηματογράφο βουβοί, πολλοί απ' αυτούς κλαίγοντας.

13. Απ' την άλλη, μου διηγήθηκε εκείνες τις ημέρες μια νέα κοπέλα, η οποία γεννήθηκε το 1967 στην τότε Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας, τα ακόλουθα: «Ναι, μ' όλη τη σχολική τάξη επισκεφτήκαμε το στρατόπεδο συγκέντρωσης Ντόρα. Δεν συ-

γκράτησα όμως καμιά βαθύτερη εντύπωση». Μάλλον οι δάσκαλοι το έκαναν ως καθήκον και δεν αισθάνονταν ούτε οι ίδιοι προσωπικά συγκινημένοι και αντιδρούσαν με αδιαφορία. Για να μην ηχεί αυτό ως μονόπλευρη επίπληξη κατά της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, σας αναφέρω το εξής: Εγώ μεγάλωσα στη Δυτική Γερμανία (γεννήθηκα το 1949). **Δεν είχαμε επισκεφτεί ούτε μία φορά ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης.**

14. Η διαδικασία της μνήμης δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με μια διαταγή ούτε να πιεστεί σ' ένα πολιτικό σύστημα. Πραγματοποιείται πάντα μέσα απ' την προσπάθεια της προσεκτικής προσέγγισης.

15. Μόλις μετά από παραπάνω από 50 χρό-

of young people who having just watched the film were walking out of the cinemas speechless, many of them with tears in their eyes.

13. During the same period on the other hand, a young girl who had been born in 1967 in the then People's Republic of Germany [East Germany] told me: "I visited with my school class the Concentration Camp Dora. I have no particular recollection from this visit though". I suppose that the teachers organized the visit out of duty and did not feel themselves particularly moved as they openly showed indifference. I do not wish to make myself sound one-sided in reproving East Germany so I shall tell you this: I grew up in West Germany (born in 1949) and I never visited a concentration camp in my school years.

14. The process of memory can not be ordered to put into action nor can it be imposed in a political system. It can only be realized with very careful steps and great effort.

15. More than 50 years had passed before a public discussion on Wehrmacht could be carried out in Germany. However in my opinion, it can never be late for such discussions. Recently, an exhibition called *Extermination War, Wehrmacht's crimes from 1941 to 1944* was barnstormed in the largest cities of Germany. In the introduction of the exhibition one could read the following:

In 1945, when Nazi Germany had just been defeated, ex generals began constructing a myth – the myth of the *pure Wehrmacht*. It is said that a particular group of generals had kept a distance from Hitler and the Nazi regime, had performed its military

Κανείς δεν μπορεί να αρθρώσει τη λέξη συγγνώμη για το ανομολόγητο που έπραξαν οι Γερμανοί εκατομμύρια φορές στο Άουσβιτς, στην Τρεμπλίνκα, στη Βαρσοβία, στο Μπέργκεν-Μπέλσεν

νια διεξήχθη στη Γερμανία μια δημόσια συζήτηση για τη Wehrmacht. Αυτό βέβαια έγινε αργά, αλλά νομίζω ότι ποτέ δεν είναι αργά. Στις μεγαλύτερες πόλεις της Γερμανίας περιόδευσε η έκθεση με τον τίτλο *Εξολοθρευτικός πόλεμος, Εγκλήματα της Wehrmacht από το 1941 έως το 1944*. Στον πρόλογο αυτής της έκθεσης αναφέρονται τα εξής:

Το 1945, μόλις που είχε νικηθεί η ναζιστική Γερμανία, άρχισαν οι πρώην στρατηγοί με την κατασκευή ενός μύθου – του μύθου της καθαρής Wehrmacht. Η ομάδα αυτή, έτσι λέγεται, είχε κρατήσει τις αποστάσεις της από τον Χίτλερ και το ναζιστικό καθεστώς, είχε με ευπρέπεια και αξιοπρέπεια εκπληρώσει το στρατιωτικό της καθήκον και είχε πληροφορηθεί τις φρικαλεότητες των ομάδων κινητοποίησης του Himmler πολύ-πολύ αργότερα. Αυτός ο ισχυρισμός, ο οποίος απάλλαξε εκατομμύρια Γερμανούς και Αυστριακούς πρώην στρατιώτες, καθορίζει ως σήμερα την κοινή γνώμη. Το 1995, πενήντα χρόνια αργότερα, έφθασε το πλήρωμα του χρόνου, να αποχαιρετήσουμε οριστικά αυτό το ψέμα και ν' αποδεχτούμε την πραγματικότητα ενός μεγάλου εγκλήματος: Η Wehrmacht δεν διεξήγαγε απ' το 1941 ως το 1945 στα Βαλκάνια και στη Σοβιετική Ένωση ένα φυσιολογικό πόλεμο, αλλά έναν εξολοθρευτικό πόλεμο εναντίον των Εβραίων, των αιχμαλώτων πολέμου και του άμαχου πληθυσμού, με εκατομμύρια θύματα. Η γερμανική στρατιωτική ιστορία έχει συνεισφέρει κατά πολύ σ' αυτή τη σαφή πληροφόρηση αυτής της κατάστασης, αρνιέται όμως να ομολογήσει ότι η Wehrmacht συμμετείχε σ' αυτά τα εγκλήματα ενεργά και ως σύνολο.

16. Μια θλιβερή επιβεβαίωση αυτού υπάρχει σε μια επιστολή, την οποία έγραψε η γερμα-

duty with decency and dignity and had been informed of the atrocities carried out by Himmler's troops with significant delay. This allegation, which absolved millions of German and Austrian soldiers, has proved decisive up to now for the public opinion. In 1995, fifty years since the end of the War, it was the fullness of time to say goodbye for good to this lie and accept the reality of a great crime: from 1941 to 1945, in the Balkans and the Soviet Union the Wehrmacht was not employed in a normal war but in a exterminatory war against the Jews, the prisoners of war and the noncombatants, a war which resulted in millions of victims. German military history has contributed a lot in informing this but still refuses to admit that the Wehrmacht participated in these crimes actively and in the mass.

16. A sad confirmation of all the above is a letter written by the German embassy in Athens in 23 January 1995, addressed to the victims of Distomo:

According to the perception of the [German] Federal government, acts of retaliation such as those that took place in Distomo, cannot be characterized as Nazi acts because the victims were not damaged because of their race, religion or their expressed opposition, but [were damaged] within the warfare, and retaliation [by the Nazis] was a reaction to guerilla attacks.

17. This is up to now the formal position of the German Federal government. It makes me feel ashamed, angered and sometimes awkward and I hope it will never make me feel depressed.

In a few words I would like to contradistinguish the above mentioned message of

νική πρεσβεία των Αθηνών στις 23 Ιανουαρίου 1995 στα θύματα του Διστόμου. Σ' αυτή την επιστολή γράφονται τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με την αντίληψη της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν οι ενέργειες αντιποίνων, όπως για παράδειγμα στο χωριό Δίστομο, ως ναζιστική πράξη, της οποίας τα θύματα ζημιώθηκαν λόγω της φυλής τους, της θρησκείας τους ή της ρητής εναντίωσής τους, αλλά ως πράξη στο πλαίσιο της πολεμικής διεξαγωγής, επειδή απεικονίζουν αντιδράσεις σε επιθέσεις ανταρτών.

17. Αυτή είναι η μέχρι σήμερα επίσημη στάση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης της Γερμανίας. Αυτό με κάνει να ντρέπομαι, με εξοργίζει,

μερικές φορές με κάνει να αισθάνομαι αμήχανος, ελπίζω ποτέ να μη με αποκαρδιώσει.

Αντί των πολλών λέξεων θα ήθελα να αντιδιαστείλω το παραπάνω μήνυμα της γερμανικής πρεσβείας στην Αθήνα του 1995 με τη διαταγή για καταπολέμηση ανταρτών και υπόπτων (δοσμένη από την αρχιστρατηγία της Wehrmacht στις 16.12.1942).

Ο εχθρός εντάσσει στο συμμοριακό αγώνα φανατικούς, κομμουνιστικά εκπαιδευμένους

μαχητές, οι οποίοι δεν διστάζουν μπροστά σε καμία βιαιότητα. Εδώ γίνεται λόγος περισσότερο από ποτέ άλλοτε για αγώνα ζωής ή θανάτου. Αυτός ο αγώνας δεν έχει τίποτε κοινό πλέον με στρατιωτικό ιπποτισμό ή με τις συμφωνίες της σύμβασης της Γενεύης. Εάν αυτός ο αγώνας ενάντια στους συμμορίτες, τόσο στην Ανατολή όσο

the German Embassy of 1995 to the order issued by the HQ of Wehrmacht in 16 December 1942 on the fight against guerillas and their supporters:

The enemy includes in its dirty war fanatic communist-instructed fighters who do not hesitate to commit any possible atrocity. Now more than ever, we fight for life or death. Our fight has now nothing to do with military chivalry or the agreements of the Geneva Convention. If our fight against these bandits in both the East as well as the Balkans is not conducted with the utmost brutality, our available forces will not succeed in suppressing this epidemic within a limited time frame. Every soldier is therefore supposed and is within his authority to use in this war every means without restriction, even against women and children, if it helps in realizing his objective.

18. Alexander and Margarita Mitscherlich since 1967 when their book with the – unfortunately correct – title "The inability of sorrow" was published to activate a process of memory. In the book they write:

The Nazi ideology has become inactive since 1945; this does not mean however that we have found a way to distance ourselves from it. To do so, we believe that we should employ a critical confrontation; we should examine for example the irrational aspects of the Nazi ideology but this has never happened. Because of the inability to acknowledge or to elaborate on certain aspects of this ideology, we kept them intact up to now. A more common consequence of this inability is a sentimental anti-communism.

In Germany today, anticommunism has been

Η διαδικασία της μνήμης δεν πραγματοποιείται με διαταγές ούτε πιέζεται σ' ένα πολιτικό σύστημα. Πραγματοποιείται πάντα μέσα από την προσπάθεια της προσεκτικής προσέγγισης

και στα Βαλκάνια, δεν διεξαχθεί και με τα πιο βίαια μέσα, δεν θα επιτύχουν εντός μικρού χρονικού διαστήματος οι διαθέσιμες δυνάμεις να καταικήσουν αυτή την επιδημία. Κάθε στρατιώτης είναι συνεπώς υποχρεωμένος και είναι στη δικαιοδοσία του να χρησιμοποιήσει σ' αυτό τον αγώνα κάθε μέσο χωρίς περιορισμό, ακόμη και εναντίον γυναικών και παιδιών, εάν αυτό τον βοηθά στην επίτευξη του στόχου του.

18. Ο Alexander και η Margarita Mitscherlich έχουν προσπαθήσει ήδη, από το 1967, στο βιβλίο τους με τον –δυστυχώς– σωστό τίτλο *Η αδυναμία της θλίψης* να ενεργοποιήσουν μια επεξεργασία της μνήμης. Εκεί αναφέρεται:

Η ιδεολογία των ναζί είναι μεν μετά το 1945 εκτός πορείας, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι έχουμε βρει μια σίγουρη, εσωτερική απόσταση. Γι' αυτό κρίνεται αναγκαία μια κριτική αναμέτρηση: για παράδειγμα, μια εξέταση σχετικά με το παράλογο, τη μανία ορισμένων μερών αυτής της κοσμοθεωρίας, αλλά αυτό δεν έγινε. Έτσι διατηρήθηκαν, ούτως ειπείν αφελέστατα, λόγω της μη αναγνώρισης και επεξεργασίας μέρη αυτής της κοσμοθεωρίας τελείως άθικτα. Η πιο γνωστή συνέπεια θα μπορούσε να είναι ο συναισθηματικός αντικομμουνισμός.

Τη θέση του αντικομμουνισμού έχει πάρει σ' εμάς, στη Γερμανία σήμερα, για παράδειγμα, ο δειλός φόβος της ξενοφοβίας. (Συμβαίνει μια παράλογη αντανάκλαση: Όλα τα κακά προέρχονται από τους ξένους, όπως παλιότερα από τους Εβραίους και τους μπολσεβίκους.)

19. Επανόρθωση: Για να υπογραμμίσει κανείς τη σοβαρότητα των λέξεών του, έχει ανάγκη και από συμβολικές πράξεις. Εάν τελικά η Γερμανία, όπως ελπίζω, αποδώσει τις πολε-

replace by a cowardly xenophobia. (Which bears a peculiar reflection to Nazism: All evil comes from the outlandish, as for the Nazis all evil came from the Jews and the Bolsheviks.)

19. Reparation: One has to underline the importance of what is said with symbolic acts. If eventually, as I hope, Germany pays the war indemnities, it will be an act with external consequence. It will be important but it will have no effect inside Germany. Quick words cost nothing.

20. By paying war indemnities Germany will do more than just say: Yes, we look truth in the eye, or, we do acknowledge that what took place in the name of Germany was horrific.

If Germany is not ready to pay war indemnities then it does more than just say: No, we do not look truth in the eye. No, we are not eager to acknowledge that what took place in the name of Germany was horrific.

21. In St. John's Gospel Christ addresses his disciples saying: "You will acknowledge the truth and truth will liberate you..." (St John's Gospel 8, 32).

As a German I have a request for the Greeks: I beg you, do not cease to walk with us down this path. What has happened cannot be undone. Truth however can liberate us all and prevent us from the horrific repetition of what has happened, whether we were perpetrators, victims or both.

In Germany today, anticommunism has been replaced by a cowardly xenophobia. (Which bears a peculiar reflection to Nazism: All evil comes from the outlandish, as for the Nazis all evil came from the Jews and the Bolsheviks)

μικές χρηματικές αποζημιώσεις, τότε αυτό είναι μια εξωτερική πράξη. Τίποτε περισσότερο δεν είναι, αλλά είναι σημαντικό. Τα λόγια λέγονται καμιά φορά γρήγορα και δεν κοστίζουν.

20. Εάν η Γερμανία αποδώσει τις πολεμικές αποζημιώσεις, τότε εκφράζεται διαφορετικά απ' ό,τι μόνο με λόγια του τύπου: Ναι, βλέπουμε την αλήθεια κατάματα. Ναι, αναγνωρίζουμε πως ό,τι συνέβη στο όνομα

της Γερμανίας ήταν φριχτή αδικία.

Εάν η Γερμανία δεν είναι ακόμη πρόθυμη να πληρώσει τις πολεμικές αποζημιώσεις, εκφράζει μ' αυτό, σ' άλλη μορφή απ' ό,τι μόνο με λόγια, το ότι: Όχι, δεν αντικρίζουμε την αλήθεια κατάματα. Όχι, δεν είμαστε πρόθυμοι ν' αναγνωρίσουμε πως ό,τι συνέβη ήταν φριχτή αδικία.

21. Στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο αναφέρεται ότι ο Χριστός λέει στους μαθητές του: «Εσείς θα αναγνωρίσετε την αλήθεια, και η

αλήθεια θα σας απελευθερώσει...» (Κατά Ιωάννην, 8, 32).

Ως Γερμανός έχω να υποβάλω μια παράκληση σ' όλους τους Έλληνες: Παρακαλώ, μη σταματήσετε να πορεύεστε μαζί μας σ' αυτό το δρόμο. Ό,τι έχει συμβεί, δεν μπορεί να επανορθωθεί. Η αλήθεια όμως μπορεί όλους να μας απελευθερώσει από το φριχτό εξαναγκασμό της επανάληψης, είτε ως δράστες, είτε ως θύματα, είτε και τα δύο.

Ό,τι απόμεινε στην πόλη μετά το πέρασμα των ναζί.

(Από το βιβλίο *Μαρτυρική πόλη Καλαβρύτων*)

What is left of the town after the Nazis walked out...

(From the book *The martyr town of Kalavryta*)

Δεν απαιτούμε. Απαιτούμε!

Ομιλία του προέδρου του «Εθνικού Συμβουλίου»
Μανώλη Γλέζου

ΠΡΙΝ ΑΠΟ 56 ΧΡΟΝΙΑ, σαν σήμερα, στις 25 Νοεμβρίου 1942, οι αντάρτικες δυνάμεις του Έθνους, οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ, σε συνεργασία με τις συμμαχικές δυνάμεις του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής, ανατίναξαν τη Γέφυρα του Γοργοπόταμου και απέκοπταν τη γραμμή ανεφοδιασμού της στρατιάς του Ρόμελ στην Αφρική.

*«Ο Γοργοπόταμος στην Αλαμάνα
στέλνει περήφανο χαιρετισμό.
Μιας ανάστασης νέας χτυπά η καμπάνα,
μηνάν τα όπλα μας το λυτρωμό».*

Έτσι περιέγραψε το γεγονός η λαϊκή μούσα. Ακριβώς το ίδιο και σήμερα. Όπως τότε ο Γοργοπόταμος έστελνε περήφανο χαιρετισμό στην Αλαμάνα, στις ιστορικές επιταγές του Έθνους, έτσι και τώρα. Εμείς –το «Εθνικό Συμβούλιο Διεκδίκησης των Γερμανικών Οφειλών» και η «Ενωμένη Εθνική Αντίσταση 1941-1944»– αποφασίσαμε, ανταποκρινόμενοι στο αληθινό μήνυμα που στέλνει ο Γοργοπόταμος σήμερα σ' όλους μας, να σταθούμε στις επάλξεις του χρέους. Και να τονίσουμε πως η επίλυση του προβλήματος των γερμανικών οφειλών αποτελεί προϋπόθεση για την εδραίωση της φιλίας των λαών Ελλάδας και Γερμανίας, υπόβαθρο για την Ενωμένη Ευρώπη, αναγκαία σύμβαση για την εδραίωση της Ειρήνης.

Η λεηλασία του εθνικού πλούτου και της

We do not beg. We demand!

Speech given by **Manolis Glezos**,
president of the "National Council"

FIFTY SIX YEARS AGO TODAY, on the 25th of November 1942, the guerrilla forces of our Nation, the forces of ELAS and EDES, in cooperation with the allied forces of the Middle East Headquarters, blew up the bridge of Gorgopotamos and succeeded in cutting off the line of supply to Rommel's Army in Africa.

*"Gorgopotamos gives to Alamana
A proud salute.
The bells of a new resurrection are tolling,
Our weapons send word for our freedom"*

With these verses the popular muse celebrated the blowing up of Gorgopotamos; bridge. And as in 1942 the fighters in Gorgopotamos saluted the 1,500 fighters of Alamana who during the Greek war for Independence fought a great battle against an Ottoman force of 9,000, we today, the "National Council for the Claim of the German Obligations" and the organization "United National Resistance 1941-1944" decided, responding to the true message which Gorgopotamos sends today, to stand on the bastions of duty. We must underline that the settlement of the German obligations is a prerequisite for the consolidation of friendship between the

περιουσίας των πολιτών, η γενοκτονία με την πείνα και οι εκτελέσεις των Ελλήνων πατριωτών από τα ναζιστικά στρατεύματα συνιστούν την απαίτηση της Ελλάδας να εξοφλήσει η Γερμανία τις οφειλές της απέναντι στη χώρα μας. Οφειλές αναγνωρισμένες από την ίδια τη Γερμανία, όπως είναι το Κατοχικό δάνειο και από τη Διασυμμαχική Επιτροπή, όπως είναι οι αποζημιώσεις. Δεν έχουν ακόμα αναγνωριστεί η ανεκτίμητη ανθρώπινη ζωή εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων που εκτελέστηκαν, που πέθαναν από την πείνα, που σκοτώθηκαν από αδέσποτες σφαίρες κι από τους βομβαρδισμούς. Δεν έχουν επίσης υπολογιστεί, βέβαια, γιατί πρέπει να επιστραφούν, οι κλεμμένοι αρχαιολογικοί θησαυροί. Δεν είναι ακόμα αναγνωρισμένες οι οφειλές από την κυκλοφορία του πλαστού γερμανικού χαρτονομίσματος, η ληστρική αφαίμαξη του ασημιού, του νικελίου και του χαλκού από τα κέρματα, καθώς και η ηθική βλάβη, που υπέστη ο ελληνικός λαός και η Ελλάδα από την προσβολή που υπέστησαν από τον Χίτλερ.

Αυτές τις οφειλές οι κυβερνήσεις της μεταπολεμικής Γερμανίας αρνούνται να καταβάλουν, άλλοτε με διάφορα προσχήματα, άλλοτε με την αδιανόητη σιωπή τους και άλλοτε με κατηγορηματικά «όχι». Μπροστά σ' αυτή την ασύλληπτη αδικία, είμαστε υποχρεωμένοι να υπενθυμίσουμε στις γερμανικές Κυβερνήσεις:

Πρώτον: Με ποιο δικαίωμα αυτοεξαιρούνται; Η Ιταλία εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Ελλάδα. Το ίδιο και η Βουλγαρία. Γιατί η Γερμανία θα αποτελεί την εξαίρεση; Γιατί δύο μέτρα και δύο σταθμά;

Δεύτερον: Με ποιο δικαίωμα θα εξαιρείται η Ελλάδα από τις άλλες χώρες, οι οποίες, είτε παράνομα είτε νόμιμα, άρπαξαν ή εισέ-

German and the Greek people, as is the base for the European Union, and a necessary contract for the consolidation of Peace.

The looting of the national wealth and the people's property, the genocide by hunger and the executions of the Greek patriots carried out by the Nazi armed forces constitute Greece's demand to Germany to settle its dues towards our country. These are dues such as the Occupational loan and the war indemnities acknowledged by Germany itself as well as the Inter-Allied Committee. The invaluable life of the Greeks who were executed, who died of hunger, who were shot dead by random fire or by bombs is yet to be recognized. Additionally, the cost from the stolen archaeological treasures has not yet been estimated because it would mean that these treasures should immediately be returned. We still do not have estimated the obligations derived from circulating counterfeit German banknotes, from the looting of silver, nickel and copper taken from coins, as well as the moral damage which Greece and the Greeks suffered by Hitler.

The post war governments of Germany have refused to pay these obligations, using either various excuses or inconceivable silence and sometimes a categorical "No". Facing this incomprehensible injustice, we are obliged to remind the German governments:

One: What gives Germany the right to self-exclude itself? Italy has paid its obligations towards Greece. Bulgaria has done the same. Why should Germany be an exception? Why should we have a double standard?

Αντιθέσεις: Από τη μια πλευρά οι πεινασμένοι και ρακένδυτοι, από την άλλη τα υποκριτικά χαμόγελα των κατακτητών και των συνεργατών τους.

(Από το βιβλίο *Εικόνες Κατοχής*)

Contradictions: From one part the hungry and in rags, from the other the hypocritical smiles of the occupiers and their collaborators.

(From the book *Images from the Occupation*)

πραξαν από τη Γερμανία αυτά που νόμιζαν ότι τους οφείλει ή υπέστησαν στην πραγματικότητα από τους Ναζί; Γιατί αυτή η διάκριση;

Τρίτον: Με ποιο δικαίωμα η Γερμανία θα παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο και την πανανθρώπινη ηθική και θα αρνείται να επανορθώσει όσα ως επιβουλίας διέπραξε σε βάρος της Ελλάδας; Πρώτη και χωρίς καμία υπόμνηση η Γερμανία θα έπρεπε να αισθανθεί χρέος τιμής να εξοφλήσει όσα οφείλει απέναντι στην Ελλάδα. Γιατί αυτή η ανήκουστη συμπεριφορά;

Τέταρτον: Με ποιο δικαίωμα η Γερμανία λησμονεί ότι τη σημερινή της ύπαρξη, ως μια από τις Δημοκρατίες της Ευρώπης, την οφείλει στην καθοριστική συνεισφορά του Ελληνικού Λαού στον αγώνα για τη συντριβή του Χίτλερ; Γιατί, φυσικά, δεν θέλουμε να πιστέψουμε πως νοσταλγεί το ναζιστικό καθεστώς.

Πέμπτον: Με ποιο δικαίωμα η Γερμανία αρνείται να εκπληρώσει τις αναμφισβήτητες οφειλές της απέναντι στην Ελλάδα; Όχι μόνο από σεβασμό απέναντι στον Ελληνικό Λαό για τη συμβολή του στη νίκη κατά του Χίτλερ, αλλά και ως απαραίτητη εγγύηση αναγνώρισης των εγκλημάτων που διέπραξαν οι

ναζί σε βάρος της ανθρωπότητας και ως μια πρώτη απόδειξη ότι δεν θα επαναληφθούν στο μέλλον παρόμοια ανοσιουργήματα.

Πρέπει να γίνει απόλυτα κατανοητό από την πλευρά της Γερμανίας ότι δεν μπορεί να παραβιάζει ασύστολα το Διεθνές Δίκαιο και τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Ελλάδα. Δεν απαιτούμε. Απαιτούμε η Γερμανία να κα-

Two: Why should Greece be an exception from the countries which lawfully or unlawfully took by force or were paid the dues which they believed that Germany owes to them? Why must we accept this discrimination?

Three: What gives Germany the right to violate the International Law and universal ethics and refuse to pay its obligations? It should feel the need of honour to pay all its dues to Greece. Why does Germany behave this way?

Four: What gives Germany the right to forget that its existence today, as one of Europe's democracies, is due to the decisive contribution of the Greek people in the fight against Hitler? We do not wish to believe for one moment that it has a longing for the Nazi regime.

Five: What gives Germany the right to refuse to pay its indisputable obligations to Greece? It should meet its obligations out of respect for the Greek people and their contribution in the fight against Nazism and as a necessary insurance in recognizing the crimes which the Nazis committed against Humanity. This would be some kind of proof that such sacrilege will not be repeated in the future.

Germany should comprehend that it has no right to violate shamelessly the International Law and its duties towards Greece. We do not beg. We demand that Germany perceives the horrid crimes the Nazis committed against the Greek people.

Με ποιο δικαίωμα η Γερμανία παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο και την πανανθρώπινη ηθική και αρνείται να επανορθώσει όσα ως επιβουλίας διέπραξε σε βάρος της Ελλάδας;

τανοήσει τα φρικαλέα εγκλήματα τα οποία διέπραξαν σε βάρος του Ελληνικού Λαού οι Ναζί.

Πρέπει να γίνει απόλυτα κατανοητό ότι δεν μας ενδιαφέρει το ύψος των ποσών που οφείλει η Γερμανία στην Ελλάδα. Και ένα μάρκο να οφείλαν, πρέπει να το δώσουν. Γιατί μας ενδιαφέρει πάνω απ' όλα η αποκατάσταση του δικαίου, που παραβιάζεται αναίσχυντα. Μας ενδιαφέρει, γιατί όχι μόνο η Ελλάδα γνώρισε στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο την πιο σκληρή, την πιο απάνθρωπη, την πιο αιμοβόρα, την πιο αποπνικτική σκλαβιά απ' όσες γνώρισε στην πολυχιλιόχρονη τρικυμισμένη ιστορία της, αλλά γιατί σήμερα βιάζεται χωρίς ίχνος ντροπής το Δίκαιο και η Ιστορία από τη στάση των γερμανικών Κυβερνήσεων, οι οποίες αρνούνται... και να συζητήσουν το θέμα.

Αλλά πλανώνται πλάνην οικτράν όσοι νομίζουν πως θα ξεφύγουν από την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Στην ίδια πλάνη περιπίπτουν και οι ελληνικές Κυβερνήσεις. Πράγματι, δηλώνουν μεν ότι «δεν παραιτούμεθα των δικαιωμάτων μας», αλλά δεν κάνουν και τίποτε να τα διεκδικήσουν. Και δεν αρκεί κάθε χρόνο, σε μια τυχαία συνάντηση κάθε φορά, να το θέτει ο Έλληνας πρωθυπουργός στο Γερμανό ομόλογό του, να εισπράττει μια άρνηση και να εφησυχάζει. Η αδράνεια δεν είναι αντίδοτο στην ωμή αδικία.

Επιτέλους, τα απατηλά αυτά παιχνίδια πρέπει κάποτε να σταματήσουν. Να τραβηχτούν τα πέπλα της σιωπής που καλύπτουν την ασύλληπτη αυτή αδικία σε βάρος της πατρίδας μας. Να σταματήσει η κατάπτυστη ανοχή από αυτή την άδικη μεταχείριση. Τα όρια υπομονής έχουν εξαντληθεί.

Εμείς, οι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστα-

We should make clear that we do not speak here about the amounts of money that Germany owes to Greece. They should pay their dues even if it was for one German Mark. We fight for re-establishing justice in the issue. This is of primary importance for us, not only because during the Second World War Greece went through the most severe, the most inhuman, the most suffocating bondage in its tempestuous history of thousands of years, but because the German governments, by refusing even to discuss the issue of obligations, violate shamelessly the Law and History.

Still, those who believe they will escape from fulfilling their obligations are very much mistaken. Greek governments make the same mistake, for while they state "we do not disclaim what is ours by justice" they do nothing to lay Greece's claims. They should know that it cannot be enough for the Greek prime minister to meet with his German opposite number, to mention the issue of war obligations receive a rejection and relax. Inertness is not an antidote to cruel injustice.

It is time for these deceptive games to be stopped, and this inconceivable injustice against our country should be brought to light. The despicable tolerance for the unjust deal should be ended, because patience has reached its limits.

What gives Germany the right to violate the International Law and universal ethics and refuse to pay its obligations?

σης, δεν πρόκειται να εφησυχάσουμε. Δεν θα ανεχτούμε άλλο αυτή την κατάντια και τον εξευτελισμό. Αυτό το εθνικό όνειδος.

Και για να μην περάσει από το νου οιοσδήποτε ότι τα κίνητρά μας είναι εκδικητικά, σ' αυτό τον ιερό αγώνα αποκατάστασης του δικαίου, δηλώνουμε και πάλι, όπως το κάναμε και εξ αρχής, ότι οι προτάσεις μας για τον τρόπο καταβολής των οφειλών της Γερμανίας απέναντι στην Ελλάδα αποδεικνύουν τις πραγματικές μας προθέσεις, σχετικά με το δημόσιο τομέα, που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και εδραίωση της φιλίας των λαών μας. Προτείνουμε, λοιπόν, η καταβολή των οφειλών της Γερμανίας (δάνεια και οφειλές προς το δημόσιο)

να γίνει:

▮ Με την καταβολή των εξόδων Ελλήνων φοιτητών για μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία και Γερμανών στην Ελλάδα. Είναι ολοφάνερες οι σχέσεις φιλίας που θα αναπτυχθούν από το φοιτητικό κοσμο και τους επιστήμονες που θα σπουδάζουν στις δύο χώρες.

▮ Με παροχή γερμανικής τεχνογνωσίας προς την Ελλάδα.

▮ Με την πληρωμή των έργων που έχουν αναλάβει γερμανικές εταιρείες στην Ελλάδα ή θ'

αναλάβουν στο μέλλον.

▮ Με γερμανικά βιομηχανικά εργαλεία και μηχανήματα.

▮ Με γερμανικά προϊόντα και αγαθά, και όχι με σκληρό νόμισμα.

Όπως γίνεται φανερό, στόχος μας δεν είναι να «στραγγαλίσουμε» οικονομικά τη

We, the National Resistance fighters will never relax in our vigilance. We cannot tolerate this misery and humiliation, this national disgrace.

As our motives have never been vindictive, in this fight to reinstate justice, once again we declare, as we did before, that our suggestions to Germany for the ways of paying its war reparations to Greece prove that we wish to establish friendship and cooperation between our people. We therefore suggest that the payment of Germany's war reparations (loans and obligations to the state) should be made:

▮ By covering the expenses of the Greek students' postgraduate studies in Germany as well as those of German students in Greece. It is evident that such a process will establish friendly relations between the students and scientists who will be studying in both countries.

▮ By supplying German know-how to Greece.

▮ By covering the cost of all public works undertaken by German companies in Greece at the moment, and in the future.

▮ By supplying German industrial tools and machinery.

▮ By providing German products and goods in the place of currency.

It becomes clear from the above suggestions that we do not wish to "strangle" Germany from a financial point of view. There are many who claim that the total of the

**Πρέπει να γίνει
απόλυτα κατανοητό
ότι δεν μας
ενδιαφέρει το ύψος
των ποσών που
οφείλει η Γερμανία
στην Ελλάδα, αλλά
η αποκατάσταση
του δικαίου, που
παραβιάζεται
αναίσχυντα**

Γερμανία. Αν και πολλοί υποστηρίζουν πως το σύνολο των οφειλών της Γερμανίας απέναντι στην Ελλάδα συνιστά ένα ελάχιστο ποσοστό μπροστά στα έξοδα μεταφοράς της Γερμανικής πρωτεύουσας από τη Βόννη στο Βερολίνο.

Στόχος μας είναι η αποκατάσταση του δικαίου.

Αποτελεί εσωτερική υπόθεση της Γερμανίας αν θέλει να δαπανά 12 δισεκατομμύρια μάρκα για τη συνταξιοδότηση των SS. Αλλά σε καμιά απολύτως περίπτωση δεν είναι δική της υπόθεση ούτε η αυτοεξαίρεσή της από τις υποχρεώσεις της, ούτε το να αποτελεί η Ελλάδα τη μοναδική εξαίρεση από τις συμμαχικές χώρες που πολέμησαν στο Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, η οποία να μην έχει αποζημιωθεί για τα δεινά που υπέστη από τα ναζιστικά στρατεύματα κατοχής.

Τέρμα πια οι υπεκφυγές, τα ψέματα, οι αρνήσεις. Ευχαριστούμε τους Γερμανούς πολίτες για την ευαισθησία που δείχνουν στον αγώνα μας και υπολογίζουμε στην ουσιαστική συμπαράστασή τους.

Δεν επιαιτούμε, δεν ζητιανεύουμε.

Αξιώνουμε, απαιτούμε σεβασμό στην Ιστορία και στις στοιχειώδεις ηθικές αρχές.

German war reparations to Greece constitute a small fraction of the expenses of moving the German capital from Bonn to Berlin.

Our aim is to reinstate justice.

It is Germany's internal affair to continue spending 12 million marks for the pensions of the former SS. It is not Germany's internal affair though to exclude itself from its obligations, or to make Greece, from all the Allies who fought in World War II, the sole exception that has not been compensated for the disasters it suffered by the Nazi occupational forces.

We should put an end to the evasions, lies and denials. We thank those German citizens who show sensitivity and alliance to our fight and we count on their substantial support.

We do not beg, we do not implore.

We claim, we demand respect to be paid to History and the elementary moral values.

We should make clear that we do not speak here about the amounts of money that Germany owes to Greece. They should pay their dues even if it was for one German Mark. We fight for re-establishing justice in the issue.

Η διεκδίκηση των αποζημιώσεων –των πολεμικών επανορθώσεων και του κατοχικού δανείου– είναι διαρκής μέχρι τελικής δικαίωσης

Παρέμβαση του Αντιπροέδρου της Βουλής **Λουκά Αποστολίδη**

Κυρίες και κύριοι
Θέλω ειλικρινά να συγχαρώ την πρωτοβουλία σας για τη διεκδίκηση των αποζημιώσεων από τη Γερμανία στα θύματα του ναζισμού. Επιτελείτε ένα μεγάλο εθνικό, ηθικό, ιστορικό και κοινωνικό έργο.

Δικαίωση ηθική. Να αλαφρώσει ο πόνος. Να μην ξαναζήσει η ανθρωπότητα τέτοιες θηριωδίες. Τέτοια εγκλήματα δεν παραγράφονται. Παραπέμπουν και διδάσκουν τις νεότερες γενιές ότι οι αξίες της Δημοκρατίας, της Ελευθερίας και της Ειρήνης είναι η καλύτερη και πιο αποτελεσματική ασπίδα σε κάθε ολοκληρωτικό καθεστώς. Οι απόγονοι των θυμάτων διεκδικούν δικαίως αποζημιώσεις. Από την ιδιαίτερα Πατρίδα μου, τη Βοιωτία, και ειδικότερα το Δίστομο, που πολλά έχουν προσφέρει στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, με εμπυκωτή τον διακεκριμένο νομικό και Νομάρχη Βοιωτίας κ. Γ. Σταμούλη, έγιναν πολλές αγωγές για αποζημιώσεις και πρωτόδικα είχαν καλή έκβαση.

Έχω συζητήσει με τον Πρόεδρο της Βου-

Claiming the compensations – war reparations and occupational loan – is a constant fight to eventual justice

*Intervention by the vice president of the Greek Parliament
Loukas Apostolides*

Ladies and Gentlemen,
I sincerely wish to congratulate your initiative for the claim of compensations from Germany in favour of the victims of Nazism. You perform a great national, moral, historical and social work.

The issue carries a moral justification, so the pain can be eased, so that humanity shall never again experience such atrocities. Crimes like these cannot be lapsed, but teach younger generations that the values of Freedom and Democracy are the best and more effective defense against any totalitarian regime. It is only fair that the descendants of the victims claim compensations. People from my own home place, Boeotia, and especially Distomo, who have given a lot to the national fight for freedom, have had good results in the Courts of first Instance, with the distinguished lawyer and prefect of Boeotia G. Stamoulis as their animating spirit.

**Σκοπευτήριο
Καισαριανής.
Η αναγνώριση
των νεκρών.**

(Από το βιβλίο *Η ματωμένη
καρδιά της Ελλάδας*)

**Kaisariani's Shooting
Ground. Identifying
the Dead.**

(From the book *The
wounded heart of Greece*)

λής κ. Απ. Κακλαμάνη για τη δημιουργία Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής με στόχο να προωθήσει, να συμβάλει στην υπόθεση των αποζημιώσεων, των επανορθώσεων και της απόδοσης του κατοχικού δανείου.

Παρακολούθησα τη «Συνάντηση των Δελφών για τις αποζημιώσεις», που πραγματοποιήθηκε με επιτυχία και με τη συμμετοχή διακεκριμένων στελεχών της Γερμανίας, από τον πολιτικό και τον πανεπιστημιακό χώρο, ιστορικών και δημοσιολόγων-δημοσιογράφων, που ένωσαν μαζί μας τη φωνή τους για ΔΙΚΑΙΩΣΗ.

Είμαι ενεργός συμπαραστάτης των πρωτοβουλιών σας και σε κάθε ενέργειά σας θα είμαι στο πλευρό σας.

Η διεκδίκηση των αποζημιώσεων –των πολεμικών επανορθώσεων και του κατοχικού δανείου– είναι διαρκής μέχρι τελικής δικαίωσης.

I have discussed with the president of our Parliament, Apostolos Kaklamanis, setting up an inter party Parliamentary Committee to work and promote the issue of compensations, reparations and the payment of the Occupational Loan.

I took part in the "Delfi Meeting for the war indemnities", in which distinguished members German politicians, academics, historians, journalists joined their voices with ours towards JUSTIFICATION.

I follow actively your initiatives and I shall be at your side in all your activities.

Claiming the compensations –the war reparations and the occupational loan– is a constant fight to eventual justice.

Ψήφισμα του
«Εθνικού Συμβουλίου
για τη διεκδίκηση των
οφειλών της Γερμανίας
προς την Ελλάδα»
και της κίνησης
«Ενωμένη Εθνική
Αντίσταση 1941-1944»

ΣΗΜΕΡΑ, 25η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1998, ημέρα επίσημου εορτασμού της Εθνικής Αντίστασης 1941-44, διεξήχθη στην Αθήνα, στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής, ημερίδα με θέμα: «*Η επίλυση του προβλήματος των γερμανικών αποζημιώσεων προϋπόθεση για την εδραίωση της φιλίας των λαών Ελλάδας και Γερμανίας*».

Κατά τη συζήτηση αναπτύχθηκε συνοπτικά το μαρτυρολόγιο της Εθνικής Αντίστασης και έγινε έτσι η απαρίθμηση μιας ολόκληρης σειράς δραματικών ιστορικών περιστατικών σχετικών με τα εγκλήματα πολέμου των ναζιστικών στρατευμάτων κατοχής στην Ελλάδα, που προξένησαν μεγάλες καταστροφές και βύθισαν σε απερίγραπτη δυστυχία τον Ελληνικό Λαό. Οι σφαγές του Διστόμου και των Καλαβρύτων συνιστούν ανάλογες τραγωδίες με εκείνες του Οραντούρ και του Λίντιτσε και αποτελούν δύο περιπτώσεις, ανάμεσα σε πολλές άλλες, όπως τις καταστροφές και τις εκτελέσεις στο Κομμένο, στην Κλεισούρα, στην Κάνδανο, στον Βιάννο, στον Χορτιάτη και σε τόσα άλλα μέρη της Ελλάδας.

Όποιο σπιτικό και αν ρωτήσεις, από τα βόρεια ελληνικά σύνορα ως την Κρήτη, θα

Resolution issued by the “National Council for the claim of Germany’s war obligations to Greece” and the organization “United National Resistance 1941-1944”

TODAY, 25 OF NOVEMBER 1998, the national day for commemorating the National Resistance 1941-1944, we held in Athens, in the premises of the old Parliament, a conference under the title: “*Solving the problem of Germany’s war reparations is the prerequisite for establishing friendship between the people of Greece and Germany*”.

During the conference we followed the sufferings of Greece and saw a whole series of dramatic historical events, related to the war crimes of the Nazi armed forces, which produced great catastrophes and brought indescribable misfortune to the Greek people. The massacres of Distomo and Kalavryta are equally horrific to those of Oradour and Lidice and are only two of the multiple cases of destruction and execution such as those that took place in Kommemo, Klisoura, Kandanos, Viannos, Chortiatis and in many other parts of Greece.

From north to south, each Greek home has people who were executed by the Nazi

σου μιλήσουν για τους ανθρώπους τους που θερίστηκαν από τα εκτελεστικά αποσπάσματα των ναζί κατακτητών, εξοντώθηκαν ως όμηροι ή κρατούμενοι σε στρατόπεδα, ή πέθαναν από τα βασανιστήρια, τις αρρώστιες και την πείνα.

Κι όμως, στον Ελληνικό Λαό, που πρόσφερε αναλογικά από τις πιο μεγάλες θυσίες στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο, δεν καταβλήθηκε ουσιαστικά σχεδόν καμιά επανόρθωση από το γερμανικό κράτος. Τέτοια, που θα ικανοποιούσε την ιστορική δικαιοσύνη και θα αποκαθιστούσε την ηθική και νομική τάξη, το θεμέλιο της Ενωμένης Ευρώπης, που οικοδομούν από κοινού ο γερμανικός, ο ελληνικός και οι άλλοι λαοί της Ευρώπης.

Και μόνο μια συνοπτική επισκόπηση του μαρτυρολόγιου και του αγωνιστικού ημερολόγιου της επικής ελληνικής Εθνικής Αντίστασης φθάνει για να αποδείξει τη μεγάλη ιστορική αδικία, που διαπράττεται, πενήντα και πάνω χρόνια, από μέρους της δημοκρατικής Γερμανίας απέναντι στη χώρα μας, στο λαό μας, στις χιλιάδες των θυμάτων και στους απογόνους τους.

Ακόμα και αυτό το λεγόμενο «αναγκαστικό Δάνειο» της Ελλάδας προς τη Γερμανία, το οποίο υπήρξε μια από τις κύριες αιτίες της οικονομικής εξαθλίωσης και του θανάτου από την πείνα εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων, δεν έχει επιστραφεί, όπως θα ήταν αυτονόητο. Κι όμως, λίγες εβδομάδες πριν από την κατάρρευση της ναζιστικής Γερμανίας, οι αρμόδιοι της τότε Reichsbank αναγνώριζαν ρητά, με γνωμάτευσή τους, την ύπαρξη αυτού του «γερμανικού χρέους προς την Ελλάδα», το οποίο μάλιστα αποτιμήθηκε «για μελλοντική χρήση», όπως ελέχθη, σε περίπου τότε 476 εκατομμύρια μάρκα.

troops, who died as hostages or prisoners in camps, or died from torture, disease or hunger.

To the Greek people however, who offered in comparison one of the greatest sacrifices of World War II, no reparation has ever been paid by the German state. Such a payment would bring historical justice and would reinstate the moral and legal order which is the foundation of Europe and of the friendship between the German, the Greek and the other European people.

A quick review of the sufferings of Greece and the struggle of the Greek national Resistance is enough to prove the great historical injustice which is being committed by the German Republic for more than fifty years towards our country, our people, the thousands of victims and their descendants.

Even the called "compulsory Loan" that Greece paid to Germany which was one of the major reasons for the economic wretchedness of the country and the death by hunger of hundreds of thousands Greeks, has not yet been paid. A few weeks before the collapse of Nazi Germany though, the officials of

Even the called "compulsory Loan" that Greece paid to Germany which was one of the major reasons for the economic wretchedness of the country and the death by hunger of hundreds of thousands Greeks, has not yet been paid.

Για όλους αυτούς τους λόγους, οι συμμετέχοντες στη σημερινή ημερίδα καλούμε τη δημοκρατική γερμανική κυβέρνηση να αναγνωρίσει την ιστορική αλήθεια και να επιζητήσει επιτέλους το διάλογο με τα θύματα του ναζισμού και με την ελληνική κυβέρνηση, χωρίς διπλωματικές καθυστερήσεις.

**Καλούμε
τη δημοκρατική
γερμανική κυβέρνηση
να αναγνωρίσει
την ιστορική αλήθεια
και να επιζητήσει
επιτέλους το διάλογο
με τα θύματα
του ναζισμού και την
ελληνική κυβέρνηση**

Καλούμε, επίσης, την ελληνική κυβέρνηση να δείξει χωρίς χρονοτριβή έμπρακτα το σεβασμό της στις θυσίες του λαού, τον οποίο εκπροσωπεί, διεκδικώντας την ηθική και υλική επανόρθωση της ιστορικής αδικίας από μέρους της Γερμανίας, ως προϋπόθεση για τη βαθύτερη εδραίωση της φιλίας μεταξύ των λαών μας.

Εξουσιοδοτούμε, τέλος, τα προεδρεία των δύο οργανώσεων, που είχαν την πρωτοβουλία της σημερινής ημερίδας, να υποβάλουν το κείμενο του Ψηφίσματος αυτού τόσο στη γερμανική όσο και στην ελληνική Βουλή, καθώς και σε όλα τα κόμματα, που εκπροσωπούνται σ' αυτές, και να ζητήσουν την έναρξη, επιτέλους, διακυβερνητικών συνεννοήσεων για τη ρύθμιση του θέματος. Πενήντα και πάνω χρόνια μετά την τραγωδία του πολέμου και τη διάπραξη των ναζιστικών εγκλημάτων, δεν υπάρχουν πλέον άλλα περιθώρια παρέλκυσης.

**Οι μετέχοντες στην ημερίδα
Αθήνα, 25 Νοεμβρίου 1998**

Reichsbank acknowledged positively by their pronouncement, the existence of this "German obligation towards Greece" which was then estimated – for future use, as was then said – at around 476 million German marks.

For all these reasons, all we participants in today's conference we call the democratic German government to acknowledge the historical truth and to seek at last the converse with the victims and the Greek government without diplomatic delays.

We also call the Greek government to show, without delay and in deed, its respect towards the sacrifices of the people it represents, by claiming the moral and material reparation of the historical injustice committed from the part of Germany as a prerequisite for the deep founding of friendship between our two people.

Lastly, we authorize the presiding boards of the two organizations which took the initiative for today's conference, to submit this Resolution to both Parliaments, German and Greek, as well as to all the political parties which are represented in them, and to demand the commencement of intergovernmental communication to settle the issue. Over fifty years after the tragedy of War and the Nazi crimes, there is no more room for delay.

**The participants of the conference
Athens, 25 November 1998**

Το νούμερο 42320 ήταν μια Ελληνίδα αγωνίστρια

Προς το Προεδρείο της Ημερίδας
για τη διεκδίκηση
των γερμανικών αποζημιώσεων

ΕΙΜΑΙ ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ 16 ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ κρατούμενες στο χιτλερικό στρατόπεδο του Μπούχενβαλντ, που επέζησαν. Και επειδή βρίσκομαι στο νοσοκομείο χειρουργημένη και δεν μπορώ να παραβρεθώ στην Ημερίδα σας, στέλνω μια μικρή ανάμνηση από εκείνο το κάτεργο.

[...] Στεκόμουν, όπως όλες μας, μπροστά στον τόρνο, όπου οι ναζί μάς υποχρέωναν να δουλεύουμε επί 12 ώρες, λειαίνοντας φονικούς κάλυκες για τις σφαίρες. Κάποια στιγμή αφαιρέθηκα, και το βουητό του τόρνου γίνηκε το βουητό του τρένου, που με ταξίδευε στον τόπο μου, το νησί του Ευρίπου. Με τη φαντασία μου βρέθηκε στην πατρίδα μου, την όμορφη Λίμνη. Στο πατρικό μου σπίτι. Στεκόμουν στην κουζίνα, κοντά στο παράθυρο, κι έβλεπα τις πευκοβελόνες να τρυπώνουν μέσα απ' τη σήτα, κι ανάσαινα τη μοσκιά του πεύκου. Στο ρυθμό του τόρνου άκουγα τον αργαλειό της μητέρας μου και τη φωνή της: «Κορίτσια! Τον καφέ και το βύσσινο του πατέρα σας!...»

Ήταν απομεσήμερο. Καλοκαίρι. Σ' αυτή τη θέση καθόταν ο πατέρας μας ξυπνώντας το απόγευμα και ρουφούσε, μαζί με τον καφέ του, το άρωμα του πεύκου. Μπροστά απ' τα μάτια μου πέρασαν οι μορφές των δικών μου. Τις κρατούσα πάντα μέσα μου

Number 42320 was a Greek woman-fighter

To the presiding board
of the Conference for the claim
of the German reparations

I AM ONE OF THE 16 GREEK WOMEN prisoners in the Nazi camp of Buchenwald, who survived. I have been recently operated and am still in hospital unable to attend the Conference so I am forwarding a small recollection from this galley.

[...] I was standing with everyone else before the power lathe, in which we were forced by the Nazis to work for 12 hours daily, grinding lethal cases for the bullets. I was distracted at some point and the roar of the lathe became the roar of the train, taking me back to my home, the isle of Evripos [Evia]. My imagination brought me back to my place, Limni, and my home. I was standing in the kitchen, by the window, looking at the pine needles coming in through the sieve and breathing the sweet smell of the pine. In the rhythm of the lathe I was hearing my mother's loom and her voice: "Girls! Bring the coffee and the sour-cherry to your father!.."

It was a summer afternoon. In this very place our father would sit down after his siesta to smell the pine fragrance, while sip-

σαν φυλαχτό, και αναδύονταν στις πιο κρίσιμες στιγμές. Έπιασα κουβέντα με τα χέρια τους. Αναρωτιόμουν σε ποιο χέρι φορούσε ο πατέρας το δαχτυλίδι με την πέτρα, που πριν λίγα χρόνια ακόμα το στιφογύριζα στο δάχτυλό μου παίζοντας...

Η μητέρα, θυμήθηκα, φορούσε τη βέρα της στο μεσαίο δάχτυλο. Θα φορούσα, άραγε, ποτέ βέρα εγώ;

Μιλούσαμε μόνο με τα μάτια. Πονάμε, πεινάμε, παγώνουμε, καιγόμαστε στον πυρετό και δουλεύουμε. Τα μάτια μόνο μάς απομένουν για να μιλάμε μεταξύ μας

Ξαφνικά, ένας κάλυκας σφύριξε στο αυτί μου. Τον είχε πετάξει η ομπερίνα, με άκτι. Η χιτλερίνα επιστάτρια που μας παρακολουθούσε. Ένωσε, φαίνεται, πως το νούμερο 42320 ταξίδευε αλλού. Είχε για λίγες στιγμές δραπετεύσει από την κόλασή του. Είχε διαπράξει έγκλημα. Από νούμερο, τόλμησε να ξαναγίνει άνθρωπος. Ένα κορίτσι που ονειρευόταν. Όχι! Έ-

πρεπε, ώσπου να πεθάνω, να είμαι το νούμερο 42320 και τίποτε άλλο...

Ανταλλάξαμε ματιές με τις συμπατριώτισσές μου. Μιλούσαμε μόνο με τα μάτια. Πονάμε, πεινάμε, παγώνουμε, καιγόμαστε στον πυρετό και δουλεύουμε. Τα μάτια μόνο μάς απομένουν για να μιλάμε μεταξύ μας.

Χωρίς σπασμωδικές κινήσεις, για να μην υποψιαστεί τίποτε η ομπερίνα, σκύβω στο κασονάκι όπου έπεφταν οι κάλυκες και, όσο πιο γρήγορα μπορούσα, τους ανακατεύω: να μην ανακαλύψει στον έλεγχο τις ρωγμές που έκανε ένα σιδεράκι, που βάζαμε στο κοπίδι του τόννου, βγάζοντας σκάρτους, ακατάλληλους για το φονικό προορισμό τους, κάλυκες.

Αυτό το οργανωμένο σαμποτάζ από ό-

ping his coffee. The faces of my family passed before my eyes. I kept them in my mind as a talisman, and brought them in the most critical moments. I thought of their hands, wondering in which hand my father wore his stone ring, which a few years ago I was twiddling with in my finger playing...

My mother, I remember, wore her wedding ring in her middle finger. Would I ever wear a wedding ring?

Suddenly, a case flew by my ear, thrown by the Nazi supervisor with hate. It seems that she felt that number 42320 had escaped hell for a few minutes and had committed the crime of becoming a human being again, a dreaming girl. No! For her I had to remain number 42320 to death. Nothing else...

We exchanged glances with my co-patriots. We talked with our eyes. We were in pain, in hunger, in freezing cold, in the fire of fever but we kept working. We used only our eyes to talk to each other.

Without making clumsy gestures, to keep the supervisor from suspecting anything, I bent down over the box where the cartridge cases fell, and started mixing them up; you see, we used to put a small piece of iron in the lathe which produced a cut in the cases making them defective for their deadly purpose.

This organized sabotage from all of us prisoners was our revenge, our breath of life, our pride.

The supervisor moved away while I con-

**Έλληνες Εβραίοι,
οδεύοντας
στο θάνατο.**

**Greek Jews
walking to their
death.**

λες μας ήταν η εκδίκησή μας, η ανάσα ζωής, η περηφάνεια μας.

Η ομπερίνα απομακρύνθηκε κι εγώ, καθώς χάιδευα τους σκάρτους κάλυκες, ένιωσα ν' αναβλύζει από βαθιά μέσα μου το επονίτικο τραγούδι μας της Αντίστασης.

Συνεχίζαμε, κι απ' αυτό το έσχατο μετερίζι, τον αγώνα του λαού μας. Της γενιάς μας. *Ανυπόταχτες! Άνθρωποι! Όχι νούμερα...*

tinued mixing the defected cases, and I felt our youth resistance song welling out from deep inside me.

We kept on, even from this wretched rampart, the fight of our people, the fight of our generation.

Insubordinate! Human beings! Not numbers...

Λούλα Βλαχούτσικου-Γιαννακοπούλου
Κρατούμενη στα στρατόπεδα Ράβενσπρουκ και Μπούχενβαλντ
Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο, Νοέμβριος 1998

Loula Vlahoutsikou-Giannakopoulou
Prisoner in the camps of Ravensbruck and Buchenwald
General State Hospital, November 1998

Μαρτυρολόγιο Ολοκαυτώματα και Εκατόμβες Θυσιών

ΤΟ ΜΙΣΟΣ ΚΑΙ Η ΜΑΝΙΑ των ναζί εναντίον του Ελληνικού Λαού εκδηλώνεται από τις πρώτες μέρες της κατοχής ως τις τελευταίες.

Από το εξωφρενικό «Εδώ υπήρχε κάποτε η Κάνδανος», γραμμένο από τους ίδιους, που μαρτυράει την εσώτερη διάθεση για το πώς θα 'θελαν την Ελλάδα όλη, έως τους 1.460 της περιοχής των Καλαβρύτων, από 13 χρόνων και πάνω, τα γυναικόπαιδα στις Λιγγιάδες της Ηπείρου, τους 174 καμένους του Χορτιάτη, τα όργανα του Χίτλερ δεν ορρωδούν μπροστά σε τίποτα. Κανένας ηθικός φραγμός. Σφάζουν νήπια, έγκυες γυναίκες, μικρά παιδιά, ιερείς, υπερήλικες: απαγχονίζουν, καίουν ζωντανούς, εκτελούν με λιθοβολισμό, με τσεκούρι, με την ξιφολόγη και με πυροβόλα όπλα.

Στο πέρασμα των αιώνων η ανθρωπότητα είναι ζήτημα αν δοκίμασε παρόμοια θηριωδία. Στον κατάλογο του **Μαρτυρολογίου** που ακολουθεί αναφέρονται μόνο οι ομαδικές εκτελέσεις και τα ολοκαυτώματα, με βάση τα στοιχεία που διαθέτουμε ως σήμερα. Δεν αναφέρονται οι νεκροί από τις μάχες ανάμεσα στις οργανώσεις της Αντίστασης και τις δυνάμεις Κατοχής, ούτε, δυστυχώς, οι ατομικές εκτελέσεις.

Martyrology Holocausts and Hecatombs of Sacrifice

THE NAZIS' HATRED AND RAGE towards the Greek people was manifested in the early days of Occupation and went on until the last. From the outrageous sign "Here once was Kandanos", which the Nazis themselves inscribed on the location of the village they destroyed, to the 1,460 dead of the Kalavryta region, aged from 13 and up, the women and children victims at Lingiades in Epirus, the 174 burnt in Chortiatis, all these atrocities show how the Nazis wished to see Greece. Hitler's instruments stuck at nothing and knew no bounds. They massacred infants, pregnant women, small children, clergymen, very old people; they hanged, burnt alive, executed with stones, axes, bayonets and machine guns.

In its long history humanity rarely saw such savagery. In the list of **Martyrology** that follows we present only the group executions and the holocausts based on the data collected up to now. The dead from the battles between the Resistance organizations and the Occupational forces, and the individual executions are unfortunately not included.

5-44

10-5-44

Αγαπητή μητέρα
Σας φιλώ, χαιρετούς
Σήμερα πάω για εκτέλεση
πέφτοντας γά τον Έλ. ΛΑ Ο
ΓΛΕΣΟΣ ΝΙΚΟΣ
Παραμυθιά 40

Γιατί η χαρά
Σας φιλώ όλους
με πολλή αγάπη

Κώβλα Τσερκας
Μάρτη 52
Αθήνα

Αγαπημένοι μου
ο θύνασή μου. Δώσαί ερέση να βώ ζωή
γιά να εώ αταραχή υπό τον γάττι εαγή
υπό δεξιά μου εβίβρεε η καρδιά μου
επί τη καρδιά μου εβίβρεε η καρδιά μου
μαβία υγι θα μάθ τιμώσατε κατίερα
όταν ο άνθρωπος δίνει η ψυχή του για εμάς
ερα ιδανικά δίνονται υγι

Με πολλή αγάπη

1-5-44. Σας φιλώ Νίκος
Χαϊδάρη

Υποθήκες των εκτελεσμένων Μαρτύρων. (Από το βιβλίο Γράμματα και μηνύματα εκτελεσμένων πατριωτών)

The moral injunction of the executed Martyrs. (From the book Letters and Messages written by the executed patriots)

1941

2 Ιουνίου – Το πρώτο ολοκαύτωμα.

Κάνδανος Χανίων. Οι ναζί εκτελούν 300 κατοίκους και ξεθεμελιώνουν το χωριό. Φεύγοντας, γράφουν: «Εδώ υπήρχε η Κάνδανος».

Στον Αλικιανό Χανίων εκτελούν 42 και άλλους 81 από τα χωριά Περιβόλια, Λουτρά, Παγκαλοχώρι, Παλιοχώρα. • Στο Άδελε Ρεθύμνου 18. • Στο Κοντομάρι 25.

3 Ιουνίου Στο Ηράκλειο Κρήτης εκτελούν 12.

5 Ιουνίου Στις Στέρνες Ηρακλείου Κρήτης εκτελούν 19.

Στην Αθήνα, στις φυλακές Αβέρωφ, εκτελούν 8.

14 Ιουνίου Στο Ηράκλειο Κρήτης εκτελούν 50.

20 Ιουνίου* Στα Περιβόλια Χανίων εκτελούν 32.

1 Αυγούστου – Ολοκαύτωμα Αλικιανού.

Στον Αλικιανό Χανίων, στις όχθες του ποταμού Κερίτη, εκτελούν 118 από τα χωριά Αλικιανό, Κουφό, Βατόλακκο, Σκινέ, Μεσκλά, Φουρνέ, Πρασέ, Ν. Ρούματα, Θρούνη, Κάρανο, Σκαφιδάκια.

3 Αυγούστου Στο Καρπερό Ελασσόνας (Λάρισα), ομαδικός βασανισμός των κατοίκων (και του ιερέα) στην αυλή της εκκλησίας, όπου τους μαστίγωσαν γυμνούς.

29 Σεπτεμβρίου-6 Οκτωβρίου

Ολοκαύτωμα Δράμας-Δοξάτου και γύρω περιοχής. Σε πενήντα οικισμούς του νομού Δράμας, σε τριάντα έξι οικισμούς του νομού Σερρών και σε δεκαπέντε οικισμούς του νομού Καβάλας οι Βούλγαροι φασίστες εκτελούν 2.140 πατριώτες. Από αυτούς οι 1.614 ήταν από το νομό Δράμας, οι 416 από το νομό Σερρών και οι 110 από το νομό Καβάλας.

Στην Αλμωπία Πέλλας, στο χωριό Κωνσταντία, εκτελούν 6 επιτόπου.

5 Οκτωβρίου – Ολοκαύτωμα στο Κιλκίς.

Στα χωριά της περιοχής του Κιλκίς Κλειστό (Μούζγαλι), Κυδωνιά (Κότζολαρ) και Αμπελόφυτο

* Σύμφωνα με το υπ' αριθ. 16/1946 Βούλευμα του Ελληνικού Εθνικού Γραφείου Εγκληματιών Πολέμου, οι ναζί εκτέλεσαν αμέσως μετά τη Μάχη της Κρήτης 2.000 και πλέον άτομα.

1941

June, 2-The First Holocaust.

Kandanos/Chania/Crete. The Nazis execute 300 inhabitants and level the village to the ground. Leaving, they write "Here once was Kandanos".

In Alikianos/Chania/Crete they execute 42 and another 81 from the villages Perivolio, Loutra, Pangalochori, Paliochora. In Adele/Rethymno/Crete they execute 18 and in Kontomari 25.

June, 3 In Heraklion/Crete they execute 12.

June, 5 In Sternes/Heraklion/Crete they execute 19. At the Averoff prison in Athens they execute 8.

June, 14 In Heraklion/Crete they execute 50.

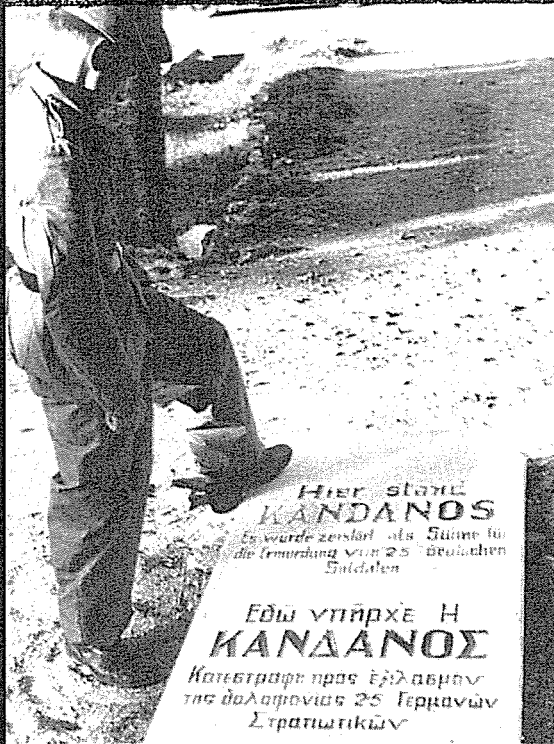
June, 20* In Perivolio/Chania/Crete they execute 32.

August, 1- Alikianos' Holocaust. In Alikianos/Chania, on the bank of the river Keritis, they execute 118 from the villages Alikianos, Koufo, Vatulakos, Skine, Meskla, Furne, Prasse, N. Rumata, Throuni, Karano and Skafidakia.

August, 3 In the village of Karpero (region of Ellassona, Larissa), mass torture of the inhabitants (and of the priest) in the churchyard, where they whipped them naked.

September, 29 - October, 6 Holocaust of Drama - Doxato and the surrounding area. Execution of 5,016 patriots in Drama and in the villages Doxato, Ag. Athanasios, Choristi, Kyria, Nikiforo, Prossotsani, Koudounia, N. Skopos, Organtsi and Evripedo by Bulgarian fascists. In Almopia/Pella, in the village of Konstantia, they execute 6 on the spot.

* According to bill number 16/1946 issued by the Greek Bureau on War Crimes, immediately after the Battle of Crete the Nazis executed more than 2,000 people.

«Εδώ υπήρχε η Κάνδανος»...
 “Here once was Kandanos” ...

Μούρσαλι) συγκεντρώνουν τους κατοίκους από 15 ως 60 χρόνων, συνολικά 96, και τους εκτελούν.

10 Οκτωβρίου Στη Νιγρίτα Σερρών εκτελούνται 221 κάτοικοι από τα χωριά Κ. Δάφνη, Σιτοχώρι, Ζερβοχώρι, Αηδονοχώρι.

17 Οκτωβρίου – Ολοκαύτωμα Κερδυλίων

Οι ναζί εκτελούν 130 στα Α. Κερδύλια, 80 στα Κ. Κερδύλια και 25 ετεροδημότες (σύνολο 235) και πυρπολούν εξολοκλήρου τα χωριά.

20 Οκτωβρίου Στο Καλόκαστρο Σερρών απαχονίζουν 12. Οι απαχονισμένοι παρέμειναν κρεμασμένοι τρεις μέρες.

23 Οκτωβρίου – Ολοκαύτωμα Μεσόβουνο

Οι χιτλερικοί εκτελούν 165 άνδρες 16-80 χρόνων στο Μεσόβουνο Εορδαίας της Κοζάνης. (Το 1943 250 και το 1944 150 γυναίκες.) Πυρπολούν και αφανίζουν το χωριό. Οι κάτοικοι στο σύνολό τους ήσαν Πόντιοι.

15 Νοεμβρίου Στο Στρυμονικό Σερρών εκτελούν 30 στρατιώτες με περίστροφο, που μόλις είχαν επιστρέψει από το μέτωπο.

October, 5 – Holocaust in Killkis.

In the villages of the region Killkis, Kleisto (Mousgali), Kidonia (Kotsolar) and Ampelophyto (Mour-sali) they gather the inhabitants from 15 to 60 years old, 96 in all, and they execute them.

October, 10 In Nigrita/Serres they execute 221 inhabitants from the villages K. Dafni, Sitochori, Zervochori, Aidonochori.

October, 17 – Holocaust in Kerdylia.

The nazis execute 130 in A. Kerdylia, 80 in K. Kerdylia together with 25 from other villages (235 in total) and burn the two villages to the ground.

October, 20 In Kalokastro/Serres they hang 12 and leave them hanged for three days.

October, 23 – Holocaust in Messovouno.

The Nazis execute 165 men from 16 to 80 years old in Messovouno/Eordea/Kozani. (In 1943 they

8/9/44
 Πέτρα
 για την φωτιά
 να εβρε υωφ
 φάνα
 Μανώλης Αλέξ
 Βασιλ

28 Δεκεμβρίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 30 ομήρους στις φυλακές Επταπυργίου.

1942

8 Ιανουαρίου Εκτέλεση των 12 πρώτων ομήρων στο στρατόπεδο Παύλου Μελά (Θεσσαλονίκη).

17 Ιανουαρίου Ιταλοί φασίστες κυκλώνουν το λιμάνι της Σκιάθου,

συλλαμβάνουν και βασανίζουν πολίτες, τυφλώνουν το γιατρό του νησιού και σκοτώνουν με μαχαίρι τον πρόεδρο.

14 Φεβρουαρίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 20 ομήρους.

26 Μαρτίου Στη Λακωνία πυρπολούν το χωριό Σαϊδόνα.

28 Μαρτίου Στην Αθήνα εκτελούν 6 στο εξωτερικό προαύλιο των φυλακών Αβέρωφ.

28 Απριλίου Στην Αθήνα εκτελούν 5.

Στη Λάρισα συλλαμβάνουν 12 και τους στέλνουν ομήρους στην Ιταλία.

8 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 11.

23 Μαΐου Στη Λιβαδειά εκτελούν 8.

Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 6. Στην Τρίπολη εκτελούν 3.

4 Ιουνίου Εκτελούν 8 ομήρους στο Σκοπευτήριο Καισαριανής, στην Αθήνα.

5 Ιουνίου Εκτελούν 8 ομήρους (από τις

executed 250 and in 1944 150 women) They burn down and ravage the village. The inhabitants were all refugees from Pontos (Turkey).

November, 15 In Strymoniko/Serres they execute 30 soldiers using revolvers; the soldiers had just returned from the front.

December, 28 In Thessaloniki they execute 30 hostages at the Eptapyrgio prisons.

1942

January, 8 Execution of the first 12 hostages in the Pavlos Melas camp (Thessaloniki).

January, 17 Italian fascists surround the port of Skiathos, arrest and torture citizens, blind the island doctor and kill the mayor with a knife.

February, 14 In Thessaloniki they execute 20 hostages.

March, 26 In Lakonia they burn down the village Saidona.

March, 28 In Athens they execute 6 on the outer prison yard of the Averoff prison.

April, 28 In Athens they execute 5. In Larissa they arrest 12 and send them to Italy as hostages.

May, 8 In Athens they execute 11.

May, 23 In Livadia they execute 8. In Thessaloniki they execute 6. In Tripoli they execute 3.

June, 4 In Athens they execute 8 hostages at the Kaisariani Shooting Ground.

June, 5 In Athens they execute 8 hostages (from the prisons in Vouliagmeni), in the Kaisariani Shooting Ground. In Heraklion/Crete they execute 12 in Xirokambos.

June, 10 In Livadia-Thiva they kill 27 from the villages Ziriki, Kapareli, Koukoura.

8/9/44
 Σήμερα το
 πρωί βρεθήκαμε
 Πέτρα για την
 φωτιά με γάλα
 για χύμα για
 την φωτιά.
 Αιζινας Μανώλης
 Βασιλ

Αγαπίου γονάτω καίρινα
 Πρὸς ἐποὶ τῶν ἰσχυροῦν ἑσὶν
 Δεῦτερον εἰσι φοβὰς καὶ ἐπίβουλον
 Ὁ Θεὸς Βοήθει Νὸν ζῆρις
 καίρινα ὁδὸν τοῦ ὁδοῦ ὁ Θεὸς
 νὰ μὰς ἐπιβλέψουν. τῶν ἰσχυροῦν
 τὰ ἰσχυροῦν Νὸν καίρινα
 Ἐπιβλέψαι μὰς Νὸν ἁγίον
 Ἰδὲν τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ νὰ
 ἐμῶν ὁδὸν τοῦ ὁδοῦ νὰ μεγαλύνουν
 εἰς ὁδοῦ νὰ σὲ μὲν ἕως ἡμεῶν
 μαζὶ ἡ ἡμέραν. Ἐν ὁδοῦ Θεὸς
 νὰ μὰς ἰσχυροῦν καὶ μὰς δίκαιον
 κρὸν. Δὲν τὰ ὁδοῦ καίρινα

Ἰσχυροῦν ἀπελευθέρωσιν μὰς τὸν ὁδοῦ
 Ὅταν γίνῃ ἡ ἐπιβλέψαι, δὲν ἔρθῃ ἡ δίκαιη
 μου ἰσχυροῦν
 ἔστιν ἐπιβλέψαι καίρινα μὰς νὰ ἰσχυροῦν
 ἰσχυροῦν, ὅταν τὴν ἰσχυροῦν ὁδοῦ
 ὁδοῦ μὲν νὰ τὸ ἰσχυροῦν ἐν ὁδοῦ
 καὶ τὸ ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸν ὁδοῦ
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ ὁδοῦ ὁδοῦ
 ὅταν ὁ Θεὸς δὲν μὰς ἰσχυροῦν
 ὁδοῦ καὶ ὁδοῦ ἰσχυροῦν ὁδοῦ
 καίρινα καίρινα τὴν ὁδοῦ
 ἰσχυροῦν τὸ ἰσχυροῦν ὁδοῦ
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸ ἰσχυροῦν
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸ ἰσχυροῦν
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸ ἰσχυροῦν
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸ ἰσχυροῦν
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸ ἰσχυροῦν
 ἰσχυροῦν ὁδοῦ τὸ ἰσχυροῦν

«...να μεγαλώ-
 σουν τα παιδιά
 και να σε ζή-
 σουν, όπως ζή-
 σαμε μαζί...».
 Γιατί η ζωή
 θα συνεχιστεί.
 “... I wish our
 children grow
 up happily, the
 way we lived
 together...”.
 Because life will
 go on.

φυλακές Βουλιαγμένης), στο Σκοπευτήριο Καισαριανής.

Στο Ηράκλειο Κρήτης εκτελούν 12 στη θέση Ξηρόκαμπος.

10 Ιουνίου Στη Λιβαδειά – Θήβα θανατώνουν 27 από τα χωριά Ζιρίκι, Καπαρέλι, Κούκουρα.

14 Ιουνίου Στο Ηράκλειο Κρήτης εκτελούν 50 στη θέση Ξηρόκαμπος.

19 Ιουνίου Στο αεροδρόμιο Μίκρας (Θεσσαλονίκης) εκτελούν 11 ομήρους.

22 Ιουνίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 23 ομήρους.

15 Ιουλίου Στο χωριό Ν. Μοναστήρι (Τσόμπρα) Δομοκού Φθιώτιδας εκτελούν 14 και πυρπολούν σπίτια.

30 Οκτωβρίου Πυρπολούν στο χωριό Καρούτες της Παρνασσίδας.

26 Νοεμβρίου Εκτέλεση 12 στο βάθρο της γέφυρας του Γοργοπόταμου.

1 Δεκεμβρίου Στο βάθρο της γέφυρας του Γοργοπόταμου εκτελούνται 22 (οι 10 από την Υπάτη).

5 Δεκεμβρίου Πυρπολούν τα χωριά Χρυσό και Άγραφα και εκτελούν 6 ομήρους στη θέση Λογγιές.

8 Δεκεμβρίου Στο χωριό Καστέλια Παρνασσίδας εκτελούν 10.

9 Δεκεμβρίου Στα Καστέλια Φωκίδας οι Ιταλοί εκτελούν 14 ομήρους από την Υπάτη και τη Λαμία.

9-18 Δεκεμβρίου Στον Έβρο, σε επιδρομή, πυρπολούν τα χωριά Σιταριά, Πύθιο, Πετράδες, Φέρρες. Πυρπολούν σπίτια, θανατώνουν κόσμο και λεηλατούν τα πάντα.

24 Δεκεμβρίου Στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας εκτελούνται 13, με τον παπά και το δάσκαλο.

Με το πλοίο «Città di Milano» στέλνουν 500 ομήρους στην Ιταλία από τον Πειραιά.

26 Δεκεμβρίου Στα Τρίκαλα εκτελούν 6.

30 Δεκεμβρίου Θεσσαλονίκη, στρατόπεδο Παύλου Μελά. Εκτελούν 45 ομήρους από την Ανάφη.

June, 14 In Heraklion/Crete they execute 50 in Xi-rokambos.

June, 19 At the airport Mikra (in Thessaloniki) they execute 11 hostages.

June, 22 In Thessaloniki they execute 23 hostages.

July, 15 In the village Neo Monastiri (Tsombra) in Domokos/Fthiotida they execute 14 and burn down houses.

October, 30 They burn down the village Karoutes in Parnassida.

November, 26 Execution of 12 at the base of the bridge of Gorgopotamos.

December, 1 At the base of the bridge of Gorgopotamos they execute 22 (10 executed were from Ypati).

December, 5 They burn down the villages Chryssos and Agrafa and execute 6 hostages in Loggies.

December, 8 In the village Kastelia/Parnassida they execute 10.

December, 9 In Kastelia/Fokida the Italians execute 14 hostages from Ypati and Lamia.

December, 9-18 In a raid conducted in the region of the river Evros, they burn down the villages Sitaria, Pythio, Petrades, Ferres. They burn houses, kill the people and pillage everything.

December, 24 In Mikro Chorio/Evrytania they execute 13, along with the priest and the teacher. With the ship "Citta di Milano" they send away 500 hostages to Italy from Piraeus.

December, 26 In Trikala they execute 6.

December, 30 Thessaloniki, Pavlos Melas camp. They execute 45 hostages from Anafi.

1943

7 Ιανουαρίου Στην Αθήνα εκτελούν 20 ομήρους και στον Πειραιά 8.

21 Ιανουαρίου Στην Αδριατική βυθίζεται το πλοίο «Città di Genova» με 152 ομήρους αξιωματικούς, από τους οποίους σώθηκαν οι 81 ενώ οι υπόλοιποι 71 πνίγηκαν.

30-31 Ιανουαρίου Στο Πήλιο Μαγνησίας πυρπόλησαν την Περαχώρα.

6 Φεβρουαρίου Στην Αθήνα εκτελούν 5 στις φυλακές Αβέρωφ.

8 Φεβρουαρίου Επιδρομή στο χωριό Σχινόβο Γρεβενών. Ληλατούν σπίτια και βιάζουν γυναίκες.

9 Φεβρουαρίου Στα Γρεβενά εκτελούν 7 ομήρους στη θέση Ξηρολάκκοι.

10 Φεβρουαρίου Επιδρομή Ιταλών φασιστών στην Οξύνεια Καλαμπάκας. Ληλατούν το χωριό, βιάζουν γυναίκες και παίρνουν ομήρους.

13 Φεβρουαρίου Στα Ανώγεια Κρήτης εκτελούν 12 στον Καρτερό.

Στα Τρίκαλα Θεσσαλίας εκτελούν 12 ομήρους από το χωριό Τσιώτι.

14 Φεβρουαρίου Στα Τρίκαλα, Ιταλοί συλλαμβάνουν στο παζάρι της πόλης 16 και εκτελούν τους 15 στο νεκροταφείο. Ο ένας κατόρθωσε να διαφύγει.

16 Φεβρουαρίου – Ολοκαύτωμα Δομένικου

Στη Θεσσαλία οι Ιταλοί φασίστες εκτελούν 118 από το Δομένικο Ελασσόνας και αφανίζουν το χωριό. Επίσης, εκτελούν 15 από το Μεσοχώρι (Μυλογούστα) και 1 από το Αμούρι, συλλαμβάνουν 340 ως ομήρους και πυρπολούν το χωριό.

23 Φεβρουαρίου Στην Κατερίνη εκτελούν 38 κατοίκους από τον Άγιο Δημήτριο, το Λιβάδι Ολύμπου και την Κατερίνη.

Στη Λάρισα εκτελούν 100 ομήρους.

24 Φεβρουαρίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 40 άτομα, σε διαδήλωση για την επιβίωση.

1943

January, 7 In Athens they execute 20 hostages and in Pireaus 8.

January, 21 In the Adriatic Sea the ship "Città di Genova" sinks, carrying 152 Greek prisoners officers, of which 81 are saved and 71 drown.

January, 30-31 In Pelion/Magnessia they burn down Perachora.

February, 6 In Athens they execute 5 in the Averoff prison.

February, 8 Raid in the village Shinovo/Grevena. They ravage houses and rape women.

February, 9 In Grevena they execute 7 hostages at Xyrolaki.

February, 10 Italian fascists raid Oxynia/Kalambaka. They plunder the village, rape women and take hostages.

February, 13 In Anogia/Crete they execute 12 at Karteros. In Trikala/Thessaly they execute 12 hostages from the village Tsioti.

February, 14 In Trikala, Italian fascists arrest 16 in the town market and execute 15 of them at the cemetery. One managed to escape.

February, 16 – Holocaust in Domeniko/Thessaly The Italian fascists execute 118 from Domeniko/Elassona and exterminate the village. Furthermore, they execute 15 from Messochori (Milogousta) and 1 from Amouri, they take 340 hostages and burn down the village.

February, 23 In Katerini they execute 38 inhabitants from Ag. Dimitrios, Livadi Olympou and Katerini. In Larissa they execute 100 prisoners.

February, 24 In Athens they kill 40 in a demonstration for the living conditions.

February, 25 In Larissa they execute 40 hostages from the camp.

February, 26 In Melos they execute 14 inhabitants.

March, 1 In Mikra/Thessaloniki they execute 50 hostages (the 26 from Pavlos Melas camp).

25 Φεβρουαρίου Στη Λάρισα εκτελούν 40 ομήρους, από το στρατόπεδο.

26 Φεβρουαρίου Στη Μήλο εκτελούν 14 άτομα.

1 Μαρτίου Στη Μίκρα Θεσσαλονίκης εκτελούν 50 ομήρους (οι 26 από το στρατόπεδο Π. Μελά).

5 Μαρτίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 18 και τραυματίζουν 135 στη διαδήλωση κατά της πολιτικής επιστράτευσης.

6 Μαρτίου Στα Σέρβια Κοζάνης, Ιταλοί φασίστες πυρπολούν εκκλησίες, καταστήματα και σπίτια και δολοφονούν ή καίουν 57 κατοίκους.

10 Μαρτίου Στο Άργος Ορεστικό της Καστοριάς εκτελούν 63 ομήρους.

11 Μαρτίου Στο δρόμο Αγίας – Λάρισας εκτελούν 100 ομήρους.

12 Μαρτίου – Ολοκαύτωμα Τσαριτσάνης.

Στην Τσαριτσάνη Λάρισας εκτελούν 45 κατοίκους και πυρπολούν τον οικισμό. Ανάμεσα στα θύματα 2 ιερείς και 2 ανάπηροι πολέμου.

Στην Καστοριά εκτελούν 8 στο νεκροταφείο του Άργους Ορεστικού.

15 Μαρτίου – Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραϊκής καταγωγής.

Από τη Θεσσαλονίκη, αρχίζουν αποστολές Ελλήνων Εβραίων στη Γερμανία, που θα συνεχιστούν ως τις 10.8.44. Μεταφέρθηκαν συνολικά στα ναζιστικά στρατόπεδα της Γερμανίας 69.151 Έλληνες πολίτες εβραϊκής καταγωγής και επέστρεψαν με τη λήξη του πολέμου 2.000. Εξοντώθηκε, δηλαδή, το 87% των 77.377 Εβραίων που υπήρχαν στην Ελλάδα. Τη σύλληψη κατόρθωσαν να διαφύγουν 8.226 άτομα.

20 Μαρτίου Στο Άργος Ορεστικό της Καστοριάς εκτελούνται 4.

21 Μαρτίου Στο Άργος Ορεστικό εκτελούνται 9.

24 Μαρτίου Στη Θεσσαλία, Ιταλοί φασίστες πυρπολούν τα χωριά Ρυζόμυλος, Κόνιαρι και Νταμακλί και σκοτώνουν 10 γέροντες.

25 Μαρτίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 32 διαδηλωτές και τραυματίζουν 180.

March, 5 In Athens they kill 18 and injure 135 in the protest against the civilian mobilization.

March, 6 In Servia/Kozani, Italian fascists burn down churches, shops and houses and murder or burn 57 inhabitants.

March, 10 In Argos Orestiko/Kastoria they execute 63 hostages.

March, 11 On the road between Agia and Larissa they execute 100 hostages.

March, 12 – Holocaust of Tsaritsani.

In Tsaritsani/Larissa they execute 45 inhabitants and burn down the settlement. Among the victims are 2 priests and 2 invalid soldiers. In Kastoria they execute 8 at the cemetery of Argos Orestiko.

March, 15 – The Holocaust of Greeks of Jewish descent.

From Thessaloniki begin the shipments of Greek Jews to Germany and they will continue until 10. 4. 44. As a whole 69,151 Greek citizens of Jewish descent were transported at the Nazi camps of Germany while 2,000 of them returned at the end of the war. A 87% of the 77,377 Jews that were inhabiting Greece was exterminated. 8,226 Jews manage to escape arrest.

March, 20 In Argos Orestiko/Kastoria they execute 4.

March, 21 In Argos Orestiko they execute 9.

March, 24 In Thessaly, Italian fascists burn down the villages Rizomylos, Koniari and Damakli and kill 10 old men.

March, 25 In Athens they kill 32 protestors and injure 180.

March, 26 In Argos Orestiko they execute 8.

March, 28 In Argos Orestiko they execute 7 former soldiers.

March, 29 In Thessaly they kill 120. In Farsala they shoot and kill 27 inhabitants who were at the town square, they ravage and burn down the town. They bombard the villages Dandrakia, Varakli, Sechi, Lazabouga. In the village Dandrakia they fire at and kill the twelve-member seniority and the priest.

26 Μαρτίου Στο Άργος Ορεστικό εκτελούνται 8.
28 Μαρτίου Στο Άργος Ορεστικό εκτελούνται 7 πρώην στρατιώτες.

29 Μαρτίου Στη Θεσσαλία σκοτώνουν 120. Στα Φάρσαλα πυροβολούν και σκοτώνουν 27 κατοίκους που βρέθηκαν στην πλατεία, λεηλατούν και πυρπολούν την πόλη. Κανονιοβολούν τα χωριά Δανδρακιά, Βαρακλή, Σέχι, Λαζάμπουγα. Στο χωριό Δανδρακιά πολυβολούν και σκοτώνουν τη 12μελή πρεσβεία με τον παπά.

4 Απριλίου Στο Βογατσικό Καστοριάς εκτελούν 13. Στα Ίμερα Κοζάνης σκοτώνουν 7.

7 Απριλίου Εκτελούν 16 ομήρους στη Νίκαια Λάρισας.

12 Απριλίου Επιδρομή στην Καρδίτσα. Φονεύουν 6 επιτόπου και παίρνουν 40 ομήρους.

14 Απριλίου Στη Βουνιχώρα Παρνασσίδας εκτελούν 33 (ανάμεσά τους 5 γυναίκες και ένας τυφλός γέροντας 90 ετών) και καίνε το χωριό.

16 Απριλίου Στο Δαδί Λαμίας εκτελούν 10. Στο Λιτόχωρο Κατερίνης εκτελούν 18 κατοίκους και συλλαμβάνουν 200 ως ομήρους.

24 Απριλίου Οι Ιταλοί βομβαρδίζουν την Καλαμπάκα.

2 Μαΐου Στα Τρίκαλα Θεσσαλίας εκτελούν 20 κατοίκους από τα Ζαγόρια.

5 Μαΐου Στη Βοιωτία πυρπολούν τη Δαύλεια, απαγάγουν ομήρους και εκτελούν δύο γέροντες.

Στον Αλμυρό Μαγνησίας εκτελούν 9 ομήρους. Στο Βουλγαρέλι Άρτας οι Γερμανοί εκτελούν 39 άτομα.

10 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 7 και στον Πειραιά 4 ομήρους.

29 Μαΐου Στη Φθιώτιδα, σ' επιδρομή στην Αταλάντη, σκοτώνουν 5 κατοίκους.

31 Μαΐου Επιδρομή στα χωριά Σαχτούρια, Μαγαρικάρι, Καμάρες και Λοχρά (Ρεθύμνου και Ηρακλείου Κρήτης). Σύλληψη ομήρων και εκτέλεση άγνωστου αριθμού κατοίκων.

6 Ιουνίου Στη Θεσσαλία εκτελούνται 106 όμηροι

April, 4 In Vogatsiko/Kastoria they execute 13. In Im-era/Kozani they kill 7.

April, 7 In Nikaia/Larissa they execute 16 hostages.

April, 12 A raid in Karditsa. They kill 6 on the spot and take 40 hostages.

April, 14 In Vounichora/Parnassida they execute 33 (among them 5 women and one blind old man) and burn the village.

April, 16 In Dadi/Lamia they execute 10. In Litochoro/Katerini they execute 18 inhabitants and take 200 hostages.

April, 24 The Italian fascists bomb Kalambaka/Thessaly.

May, 2 In Trikala/Thessaly they execute 20 hostages originally from Zagoria.

May, 5 They burn Davlia in Boeotia, they take hostages and execute two old men. In Almyros/Magnessia they execute 9 hostages. In Voulgareli/Arta the Germans execute 39 people.

May, 10 In Athens they execute 7 hostages and in Piraeus 4.

May, 29 In Fthiotida they kill 5 inhabitants during a raid in Atalanti.

May, 31 Crete: Raids in villages Sahtouria, Magarikari, Kamares, Lohra (In Rethymno and Heraklion). Arrest of hostages and execution of an unknown number of inhabitants.

June, 6 In Thessaly, Italian fascists execute 106 hostages (among them 54 were ex prisoners of Akronafplia) in Kournovo in retaliation for the blow up of a train on board of which were 50 Greek prisoners who got killed.

June, 8 In Thessaly Italian fascists ravage and burn down the villages Porta, Mouzaki, Dousiko, Beletsi, Mesenikola and Vounesi. They rape women and kill 60 people.

June, 17 In Athens they execute 19 prisoners from the Averoff prison, in Kaisariani.

June, 19 In Athens they execute 8 hostages at the Kaisariani Shooting Ground.

(ανάμεσά τους και 54 «Ακροναυπλιώτες») από Ιταλούς φασίστες στο Κούρνοβο, ως αντίποινα για την ανατίναξη αμαξοστοιχίας στην οποία επέβαιναν και 50 Έλληνες κρατούμενοι, που σκοτώθηκαν.

8 Ιουνίου Στη Θεσσαλία, Ιταλοί φασίστες λεηλατούν και πυρπολούν τα χωριά Πόρτα, Μουζάκι, Ντούσικο, Μπελέτσι, Μεσενικόλα και Βουνέσι. Βιάζουν γυναίκες και σκοτώνουν 60 άτομα.

17 Ιουνίου Στην Αθήνα εκτελούν 19 ομήρους από τις φυλακές Αβέρωφ, στην Καισαριανή.

19 Ιουνίου Στην Αθήνα εκτελούν 8 ομήρους στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

21 Ιουνίου Στην Κοζάνη πυρπολούν τα χωριά Σαραντάπορο, Βούρμπα, Βουβάλα, Γιαννωτά, Μεταξά, Λιβαδερό, Τρανόβαλτο, Μικρόβαλτο. Σκοτώνουν δεκάδες κατοίκους, Γδέρνουν ζωντανό ένα γέροντα. Κόβουν με μαχαίρι το στήθος μιας γυναίκας.

25 Ιουνίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 40 και τραυματίζουν 250, σε διαδήλωση διαμαρτυρίας για την εκατόμβη στο Κούρνοβο.

8 Ιουλίου Στο Αηδονοχώρι Ιωαννίνων οι Γερμανοί σκοτώνουν 22.

10 Ιουλίου Στα Ιωάννινα σκοτώνουν 26 κατοίκους στο Κεφαλόβρυσο Πωγωνίου.

13 Ιουλίου Αθήνα. Εκτελούν 14 στην Καισαριανή. Στον Πύργο Ηλείας 7.

17 Ιουλίου Στο Τρίλοφο Πιερίας εκτελούν 13 (ανάμεσά τους 3 παιδιά).

22 Ιουλίου Στην Αθήνα, σε διαδήλωση για να μην παραδοθεί η Μακεδονία στους Βουλγάρους, σκότωσαν 53 διαδηλωτές, τραυμάτισαν 283 και έκαναν 500 συλλήψεις.

25 Ιουλίου – Ολοκαύτωμα Μουσιωτίτσας.

Οι ναζί εκτελούν 154 γυναικόπαιδα στη Μουσιωτίτσα της Ηπείρου και την πυρπολούν.

25 Ιουλίου Στη Φλώρινα κρέμασαν 17 ομήρους.

Στα Πέντε Πηγάδια Πρέβεζας εκτέλεσαν 9.

27 Ιουλίου Στην Ποταμιά Θεσπρωτίας οι Γερμανοί εκτελούν 13 άτομα.

June, 21 In Kozani they burn down the villages Sarantaporo, Vourba, Vouvala, Giannota, Metaxa, Livadero, Tranovalto, Mikrovalto. They kill inhabitants in tens. They flay an old man alive. They cut the breasts of a woman with a knife.

June, 25 In Athens they kill 40 and injure 250 in a protest march for the hecatomb in Koumovo.

July, 8 In Aidonochori/Ioannina the Germans kill 22.

July, 10 In Kefalovryssos of the Pogoni region in Ioannina they kill 26 inhabitants.

July, 13 Athens: they execute 14 in Kaissariani and 7 in Pyrgos/Ilia.

July, 17 In Trilofos/Pieria they execute 13 (among them are 3 children).

July, 22 In Athens, on a protest march against the Bulgarian occupation in Macedonia, they killed 53 protesters, injured 283 and made 500 arrests.

July, 25 – Holocaust of Mousiotitsa.

The Nazis execute 154 women and children in Mousiotitsa and they burn down the village.

July, 25 In Florina they hang 17 hostages. In Pente Pigadia/Preveza they execute 9.

July, 27 In Potamia/Thesprotia the Germans execute 13.

July, 28 In Ahaia they burn down the villages Kalentzi, Erimanthia and Chalandritsa.

July, 29 Iliia: They burn down the village Geraki.

August, 9 In Kladorachi/Florina they hang 15.

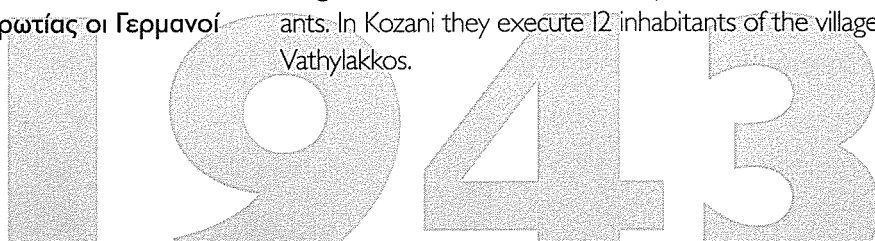
August, 13 In Almyros they execute 50 inhabitants at the cemetery. They take 250 hostages.

August, 16 – Holocaust of Kommeno.

The Nazis execute 317 inhabitants in the village Kommeno in the region of Arta and burn the village down. Among the executed are 2 priests, 97 children from 1 to 15 years old and 119 women.

August, 18 In Grevena they execute 30 in the village Polylakko and they burn the village down.

August, 20 In Kastania/Samos they execute 27 inhabitants. In Kozani they execute 12 inhabitants of the village Vathyakkos.

Αθήνα, Μάιος 1944. Απαγχονισμός στο δρόμο. Και οι νεκροί να μένουν εκεί, για παραδειγματισμό. Στο στήθος τους κρεμασμένη πινακίδα: «Προδότης» ή κάτι παρόμοιο. Αλλά ο προδότης, χαμογελαστός, ποζάρει αναίσχυντα δίπλα στο θύμα του.

Athens, May 1944. Public hanging. The hanged are left to be made an example of. A plate on their chest writes: "Traitor" or something similar to that. But the real traitor poses shamelessly, smiling next to his victim.

28 Ιουλίου Στην Αχαΐα πυρπολούν τα χωριά Καλέντζι, Ερυμάνθεια και Χαλανδρίτσα.

29 Ιουλίου Ηλεία. Πυρπολούν το χωριό Γεράκι.

9 Αυγούστου Στην Κλαδοράχη της Φλώρινας απαγχονίζουν 15.

13 Αυγούστου Στον Αλμυρό εκτελούν 50 κατοίκους στο νεκροταφείο. Πιάνουν 250 ομήρους.

16 Αυγούστου – Ολοκαύτωμα Κομμένου.

Οι Γερμανοί πυρπολούν το Κομμένο Άρτας και εκτελούν 317 κατοίκους. Μεταξύ αυτών, 2 ιερείς, 97 παιδιά 1-15 χρόνων και 119 γυναίκες.

18 Αυγούστου Στα Γρεβενά εκτελούν 30 στο χωριό Πολύλακκο και το πυρπολούν.

20 Αυγούστου Στην Καστανιά Σάμου εκτελούν 27. Στην Κοζάνη εκτελούν 12 κατοίκους στο χωριό Βαθύλακκος.

23 Αυγούστου Στη χώρα Γορτυνίας (Αρκαδία) σκοτώνουν 10 με πολυβολισμό μέσα στην εκκλησία.

26 Αυγούστου Στα Βοριζία Ηρακλείου εκτελούν 15 πολίτες.

28 Αυγούστου Στο Μαλάθυρο Κισσάμου Χανίων εκτελούν 61 κατοίκους, στη θέση Φαράγγι.

Εκτελούν 13 στο Σκοπευτήριο Καισαριανής (Αθήνα).

1 Σεπτεμβρίου Στην Ιτιά εκτελούν τους άνδρες, που είχαν συλλάβει στην Τεμένη Αιγίου Αχαΐας.

5 Σεπτεμβρίου Στην Κρήτη, στη θέση Γουρνόλακκο του Ψηλορείτη, εκτελούν 25 και 1 παπά, ενώ έθαβαν 8 χωρικούς, που είχαν εκτελέσει την προηγούμενη μέρα οι ναζί, στο Λιβαδιώτικο βουνό.

10 Σεπτεμβρίου Στη Λιβαδειά κλείνουν σε σπίτι 5 κατοίκους και τους φονεύουν με χειροβομβίδες.

Στο Πήλιο Μαγνησίας βομβαρδίζουν την Περαχώρα.

11 Σεπτεμβρίου Κανονιοβολούν τον Αετό Μεσσηνίας και στη συνέχεια τον πυρπολούν. Εκτελούν και τους 7 γέροντες που βρήκαν στο χωριό.

11 Σεπτεμβρίου Στη Λάρισα συλλαμβάνουν διαβάτες. Άλλους εκτελούν και άλλους παίρνουν ομήρους.

Στη Λιβαδειά συλλαμβάνουν 1.500 και απαγχονίζουν 10 απ' αυτούς.

August, 23 In Gortynia (Arkadia) they kill 10 with a shotgun inside the church.

August, 26 In Vorizia/Herakleio/Crete they execute 15.

August, 28 In Malathiro Kissamou/Chania they execute 61 inhabitants in Farangi. In Athens they execute 13 in the Kaisariani Shooting Ground.

September, 1 In Itia they execute the men they had arrested in Temeni Aigiou/Ahaia.

September, 5 In Crete, in Gourmolakko of Psiloritis mountain they execute 25 and one priest, who were burying the 8 villagers the Nazis had executed the day before in Livadiotiko mountain.

September, 10 In Livadia they exterminate with grenades 5 inhabitants after they trap them in a house. In Pelio/Magnessia they bomb Perachora.

September, 11 They bombard Aetos Messinias and afterwards they burn it down. They execute all 7 old men found in the village.

September, 11 In Larissa they make random arrests. They execute some and keep the others as hostages. In Levadia they arrest 1,500 and hang 10 of them.

September, 13-14 They bomb the capital city of Corfu and the surrounding villages. In the capital there are 25 dead and injured, in Stroggyli 25 dead, in Agios Mattheos 10 dead and in Neochori 15 dead.

September, 13-14 – Holocaust of Vianno and Ierapetra. The Nazis execute 451 in the region of Vianno Lassithio/Crete from the villages Kefalovryssi, Ag. Vassilios, Amira, Ano Vianno, Vaho, Kalami, Kato Vianno, Krevvata, Pefko, Kato Simi, Sikologo, Chondro; in the region of Ierapetra, from the villages Gdochia, Males, Mournies, Mithi, Mirto, Parsa, Riza and Christo.

September, 13 In Larissa they execute 17. Among them is the 11 year-old G. Tokaridis.

September, 14 In Larissa they execute 6 hostages.

September, 19 In Paramythia/Epirus they execute 9 inhabitants from the surrounding villages Plakoti, Pente Ekklisies, Elataria and Agia Kyriaki, among them a woman, in the village schoolyard.

13-14 Σεπτεμβρίου Βομβαρδίζουν την Κέρκυρα και τα γύρω χωριά. Στην πόλη νεκροί και τραυματίες 25, στη Στρογγυλή 25 νεκροί, στον Άγιο Ματθαίο 10 νεκροί, στο Νεοχώρι 15 νεκροί.

13-14 Σεπτεμβρίου – Ολοκαυτώματα Βιάννου και Ιεράπετρας.

Οι χιτλερικοί εκτελούν 451 στην Επαρχία Βιάννου Λασηθίου Κρήτης, από τα χωριά Κεφαλόβρυση, Άγιος Βασίλειος, Αμιρά, Άνω Βιάννο, Βαχό, Καλάμι, Κάτω Βιάννο, Κρεββατά, Πεύκο, Κάτω Σύμη, Συκολόγο, Χόνδρο· στην Επαρχία Ιεράπετρας, από τα χωριά Γδόχεια, Μάλες, Μουρνιές, Μύθοι, Μύρτο, Πάρσα, Ριζά και Χριστό.

13 Σεπτεμβρίου Στη Λάρισα εκτελούν 17. Ανάμεσά τους και τον Πιχρονο Γ. Τοκαρίδη.

14 Σεπτεμβρίου Στη Λάρισα εκτελούν 6 ομήρους.

19 Σεπτεμβρίου Στην Ήπειρο εκτελούν στην αυλή του σχολείου Παραμυθιάς 9 κατοίκους από τα χωριά Πλακωτή, Πέντε Εκκλησιές, Ελαταριά και Αγία Κυριακή, ανάμεσά τους και μία γυναίκα.

21 Σεπτεμβρίου Στη Λάρισα εκτελούν 5 ομήρους (οι 3 γυναίκες).

23 Σεπτεμβρίου Στη Θεσσαλία εκτελούν 44 στα Λατίνια, από το χωριό Ελευθέριο.

24 Σεπτεμβρίου Στην Ήπειρο πυρπολούν το χωριό Σελλιανή.

Επίθεση συνεργατών των ναζί στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Σκοτώνουν 2 φοιτητές και τραυματίζουν 10.

25 Σεπτεμβρίου Στη Θεσσαλία πυρπολούν 200 σπίτια και πιάζουν 300 ως ομήρους στον Πλατύκαμπο Λάρισας.

26 Σεπτεμβρίου Στο Συκούριο Θεσσαλίας σκοτώνουν 25 κατοίκους και πυρπολούν 17 σπίτια.

28 Σεπτεμβρίου Λάρισα. Εκτελούν 14 ομήρους.

29 Σεπτεμβρίου Στην Παραμυθιά Ηπείρου εκτελούν 49 ομήρους.

1 Οκτωβρίου Στον Βόλο, σε επιδρομή των S.S., συλλαμβάνονται 700 πολίτες.

September, 21 In Larissa they execute 5 hostages (the 3 of them women).

September, 23 In Latinia/Thessaly they execute 44 from the village Eleftherio.

September, 24 In Epirus they burn down the village Selliani. Nazi collaborationists attack the University of Athens. They kill 2 students and injure 10.

September, 25 In Platikambos in the region of Larissa/Thessaly they burn down 200 houses and take 300 as hostages.

September, 26 In Sykourio/Thessaly they kill 25 inhabitants and burn down 17 houses.

September, 28 In Larissa they execute 14 hostages.

September, 29 In Paramythia/Epirus they execute 49 hostages.

October, 1 In Volos, in a S.S. raid, 700 citizens are arrested.

October, 3 – Holocaust of Lingiades.

In the village Lingiades of Ioannina region, the Nazis execute 85 people (15 men, 30 women, 21 little girls and 19 children and babies). They burn down and destroy the village.

October, 6 In Rethymno, they torture, execute and burn 12 women and 2 old men in the village Kali Sykia.

October, 9 In Athens they execute 6 in the Kaissariani Shooting Ground.

October, 14 – Holocaust of Milies.

In Milies/Pelion they execute 33 and burn down the settlement and the railway station.

October, 16 In Athens they execute 4 in the Kaissariani Shooting Ground.

October, 22 In Messinia they arrest 500 from Kalamata as hostages.

October, 26 The Nazis raid Velvendos/Kozani during the night. They arrest 3 youths, lay them tied on the ground on the road towards Kozani, near the bridge of the river Aliakmonas, and crush them with the wheels of their cars.

October, 28 In Peloponnissos they arrest 60. In Aegio

3 Οκτωβρίου –

Ολοκαύτωμα στους Λιγγιάδες.

Στο χωριό Λιγγιάδες του Ν. Ιωαννίνων εκτελούνται από τους ναζί 85 άτομα (15 άνδρες, 30 γυναίκες, 21 κοριτσάκια και 19 παιδιά και μωρά). Το χωριό πυρπολείται και καταστρέφεται.

6 Οκτωβρίου Στις Συκιές Άρτας οι Γερμανοί εκτελούν 29.

Στο Ρέθυμνο βασάνισαν, εκτέλεσαν και έκαψαν 12 γυναίκες και 2 γέροντες στο χωριό Καλή Συκιά.

9 Οκτωβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 6 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

14 Οκτωβρίου – Ολοκαύτωμα στις Μηλιές.

Στις Μηλιές του Πηλίου εκτελούν 33 και πυρπολούν τον οικισμό και το σιδηροδρομικό σταθμό.

16 Οκτωβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 4 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

22 Οκτωβρίου Στη Μεσσηνία συλλαμβάνουν 500 ως ομήρους από την Καλαμάτα.

26 Οκτωβρίου Στον Βελβενδό της Κοζάνης, επιδρομή των ναζί τη νύχτα. Συλλαμβάνουν 3 νέους, τους οποίους έλιωσαν με τις ρόδες των αυτοκινήτων τους, αφού τους ξάπλωσαν δεμένους στο δρόμο προς την Κοζάνη, λίγο πριν τη γέφυρα του Αλιάκμονα.

28 Οκτωβρίου Στην Πελοπόννησο συλλαμβάνουν 60 ομήρους και εκτελούν 4 υπαλλήλους των ΣΠΑΠ (Σιδηρόδρομοι Πελοποννήσου) και 2 πολίτες στο Αίγιο.

2 Νοεμβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 7 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

4 Νοεμβρίου Στην Τρίπολη εκτελούν 18 κατοίκους από το Διαβολίτσι Μεσσηνίας.

6 Νοεμβρίου Στην Τρίπολη εκτελούν 18 ομήρους από τις φυλακές.

Στην Αθήνα εκτελούν 6 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

7 Νοεμβρίου Οι ναζί καταστρέφουν το μεγαλύτερο μέρος του Καρπενησιού.

they execute 4 employees of the Peloponnissos Railways and 2 civilians.

November, 2 In Athens they execute 7 in the Kaissariani Shooting Ground.

November, 4 In Tripoli they execute 18 inhabitants from Diavolitsi/Messinia.

November, 6 In Tripoli they execute 18 hostages from the prison. In Athens they execute 6 in the Kaissariani Shooting Ground.

November, 7 The Nazis destroy the biggest part of Karpenissi.

November, 13 In the region of Pieria, they plunder and burn the village Elatochori.

November, 15 In Katerini they execute hostages. Only three of these people's names are known.

November, 16 They arrest 1,000 people in Patras and execute 12 on the spot.

November, 23 In Athens they execute 8 hostages in the Kaissariani Shooting Ground.

November, 26 The Nazis execute 118 hostages in Monodendri/Sparta.

November, 27 In Athens they execute 19 hostages from the prison Chatzikostas in Goudi. Among them the 7 are handicapped. Two of them were executed on their wheel chairs.

November, 30 In Athens they take 1,700 handicapped from the hospitals and lock them up in the Chatzikostas prison.

December, 2 In Tripoli they execute 50 hostages.

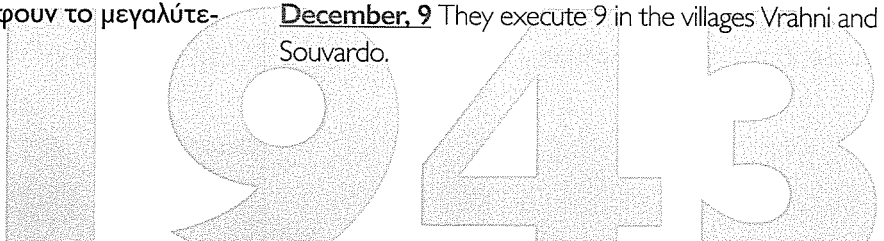
December, 5 In Andritsa/Argolida they hang 50 hostages taken from Tripolis' prison.

December, 6 In Athens they execute 7 in Kaissariani Shooting Ground.

December, 7 In Gythio/Lakonia they execute 40.

December, 8 In Mega Spileo/Ahaia they execute 23, among them 10 monks. Furthermore, they execute 61 in Rogous, 42 in Kerpini, 18 in Zahlorou.

December, 9 They execute 9 in the villages Vrahni and Souvardo.

13 Νοεμβρίου Στο Νομό Πιερίας, πρώτη λεηλασία και πυρπόληση του χωριού Ελατοχώρι.

15 Νοεμβρίου Στην Κατερίνη εκτελούν ομήρους. Έγιναν γνωστά τα ονόματα μόνο 3 από αυτούς.

16 Νοεμβρίου Συλλαμβάνουν 1.000 άτομα στην Πάτρα και εκτελούν επιτόπου 12.

23 Νοεμβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 8 ομήρους στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

26 Νοεμβρίου Οι ναζί εκτελούν 118 ομήρους στο Μονοδένδρι Σπάρτης.

27 Νοεμβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 19 ομήρους στο Γουδί, από τις φυλακές Χατζηκώστα. Από αυτούς, οι 7 ανάπηροι. Δύο τους εκτέλεσαν πάνω στις καρέκλες τους.

30 Νοεμβρίου Στην Αθήνα, συλλαμβάνουν από τα Νοσοκομεία 1.700 αναπήρους και τους φυλακίζουν στου Χατζηκώστα.

2 Δεκεμβρίου Τρίπολη. Εκτελούν 50 ομήρους.

5 Δεκεμβρίου Στην Ανδρίτσα Αργολίδας κρέμασαν 50 ομήρους από τις φυλακές της Τρίπολης.

6 Δεκεμβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 7 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

7 Δεκεμβρίου Στο Γύθειο Λακωνίας εκτελούν 40 ομήρους.

8 Δεκεμβρίου Στην Αχαΐα, στο Μέγα Σπήλαιο, εκτελούν 23, ανάμεσά τους και 10 μοναχούς. Επίσης εκτελούν στους Ρωγούς 61, στην Κερπινή 42, στη Ζαχλωρού 18.

9 Δεκεμβρίου Στα χωριά Βραχνί και Σουβάρδο εκτελούν 9.

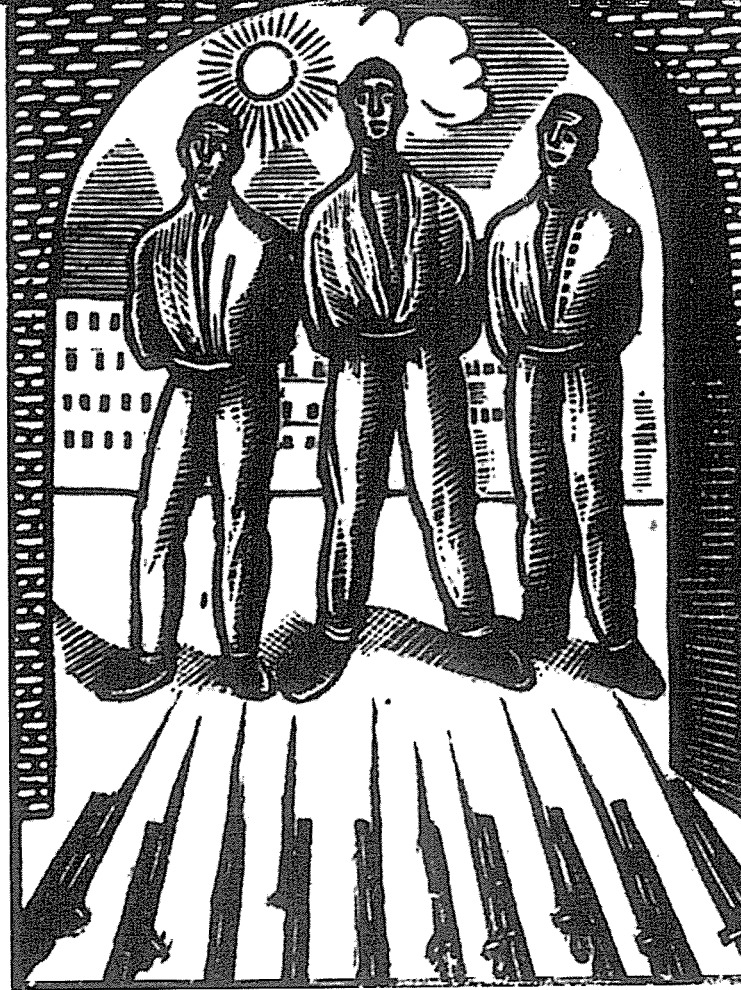
11 Δεκεμβρίου Στη Σύμη Λασηθίου Κρήτης εκτελούν 20.

12 Δεκεμβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 12 ομήρους στο Χαϊδάρι.

13 Δεκεμβρίου - Καλαβρυτα. Το μεγαλύτερο ολοκαύτωμα.

Οι χιτλερικοί εκτελούν στα Καλάβρυτα 1.104: όλους τους άντρες από 14 χρόνων και πάνω.

14 Δεκεμβρίου Στο Μοναστήρι των Καλαβρύτων

December, 11 In Symi Lasithiou/Crete they execute 20.

December, 12 In Athens they execute 12 hostages in Haidari.

December, 13 - Kalavryta: The largest holocaust. The Nazis execute all the men aged 14 and more. In total 1,104.

December, 14 In the Monastery Agia Lavra in Kalavryta they execute 8 monks and one citizen. In the region of Kalavryta they executed in total 1,460. In Chania they execute 32 hostages.

December, 15 In Drama they execute 115 people. In Tripoli they execute 30 hostages taken from the prison, on the Agios hill.

Επάνω: Σπύρου Βασιλείου,
Ο θρήνος των Καλαβρύτων
(Πλάγιο ξύλο).

Αριστερά: Εκτέλεση χωρικών.

Above: Spiros Vasiliou
"The mourning of Kalavryta".
(xylography).

Left: Execution of villagers.

Αγία Λαύρα εκτελούν 8 μοναχούς και έναν πολίτη. Συνολικά εκτέλεσαν στην περιοχή Καλαβρύτων 1.460 άτομα.

Στα Χανιά εκτελούν 32 ομήρους.

15 Δεκεμβρίου Στη Δράμα εκτελούν 115 άτομα.

Στην Τρίπολη εκτελούν 30 ομήρους από τις φυλακές, στο λόφο του Αγίου.

16 Δεκεμβρίου Στην Αθήνα εκτελούν 20 ομήρους.

18 Δεκεμβρίου – Ολοκαύτωμα Δράκειας.

Στη Δράκεια του Πηλίου (Θεσσαλία), οι χιτλερικοί εκτελούν 133.

23-24 Δεκεμβρίου Στην Αρκαδία σκοτώνουν 13 γέρους και γυναικόπαιδα στο Αλεποχώρι.

25 Δεκεμβρίου Στην Πιερία, δεύτερη επιδρομή στο Ελατοχώρι και πυρπόλησή του.

26 Δεκεμβρίου Στην Τρίπολη και στο δρόμο προς τη Σπάρτη εκτελούν 100 ομήρους.

1944

1 Ιανουαρίου Συλλήψεις στις συνοικίες της Αθήνας Νέος Κόσμος, Κατσιπόδι, Βύρωνα. Εκτελούν επιτόπου 7.

3 Ιανουαρίου Στην Πάτρα εκτελούν 30.

7 Ιανουαρίου Χιτλερικοί και Βούλγαροι φασίστες εκτελούν 60 στην Επαρχία Αριδαίας.

Στην Αθήνα εκτελούν 30 στο Γουδί.

8 Ιανουαρίου Στην Θεσσαλονίκη εκτελούν 12 στο στρατόπεδο Παύλου Μελά.

Στη Βοιωτία εκτελούν 50 ομήρους στο χωριό Βρασταμίδες, από τους 200 που είχαν συλλάβει στις 5 Ιανουαρίου στη Λιβαδειά.

13 Ιανουαρίου Στην Τρίπολη απαγχονίζουν 10 ομήρους από τις φυλακές.

Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 45 ομήρους στο στρατόπεδο Παύλου Μελά.

15 Ιανουαρίου Στο χωριό Σαραντάπορο Κοζάνης εκτελούν 10. Στην Πελοπόννησο κρεμούν 20 ομήρους από τις φυλακές της Τρίπολης στην Ψηλή Βρύ-

December, 16 In Athens they execute 20 hostages.

December, 18 – Holocaust of Drakia.

In Drakia/Pelion in the region of Thessaly they Nazis execute 133.

December, 23 – 24 In Alepochori/Arkadia they kill 13 old men, women and children.

December, 25 In the region of Pieria, there is a second raid in Elatochori and they burn it down.

December, 26 In Tripoli and on the road to Sparta they execute 100 hostages.

1944

January, 1 Arrests in the Athens neighbourhoods Neos Kosmos, Katsipodi, Vyronas. They execute 7 on the spot.

January, 3 In Patras they execute 30.

January, 7 Nazis and Bulgarian fascists execute 60 in the region Aridaia. In Athens they execute 30 in Goudi.

January, 8 In Thessaloniki they execute 12 in the Pavlos Melas camp.

From the 200 hostages they had arrested in Livadia the 5th of January, they execute 50 in the village Vrastamides in the region of Boeotia.

January, 13 In Tripoli they hang 10 prison hostages.

In Thessaloniki they execute 45 hostages in the Pavlos Melas camp.

January, 15 In the village Sarantaporo/Kozani they execute 10.

In Psili Vryssi Tegeas in the region of Peloponnisos they hang 20 hostages from the prison of Tripoli and 10 women from Tripoli in the Agios Taxiarchis Square.

In Athens they execute 6 in the Kaisariani Shooting Ground.

January, 17 – Holocaust of Elatochori.

A third raid takes place in Elatochori of the Pieria region, where they burn down the remaining from the previous raids 14 houses (13.11.43 and 25.12.43). They kill 30 women and children and injure 32.

ση Τεγέας και 10 Τριπολιτσιώτες στην πλατεία Αγίου Ταξιάρχη. Στην Αθήνα εκτελούν 6 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

17 Ιανουαρίου – Το Ολοκαύτωμα στο Ελατοχώρι.

Στο Νομό Πιερίας, τρίτη επιδρομή στο Ελατοχώρι, όπου πυρπολούν και τα υπόλοιπα 14 σπίτια, που είχαν μείνει όρθια από τις προηγούμενες επιδρομές (στις 13.11.43 και στις 25.12.43). Σκοτώνουν 30 γυναίκο-παιδα και τραυματίζουν 32.

Στη Χαλκιδική πυρπολούν τα χωριά Χαμηλό, Δογιάννη, Πλαγιά, Φανό.

Στην Ήπειρο πυρπολούν και λεηλατούν το Καταφύγιο Μετσόβου.

18 Ιανουαρίου Στη Χαλκιδική πυρπολούν τα χωριά Νότια, Σηρά, Κύνοια, Αρχάγγελο, Περικλεία, Λαγκαδά.

19 Ιανουαρίου Στο Χαϊδάρι εκτελούν 50 ομήρους από το ομώνυμο στρατόπεδο.

Στην Αλμωπία Πέλλας εκτελούν 65.

22 Ιανουαρίου Στην Πάτρα εκτελούν 30 ομήρους.

Στον Έβρο εκτελούν 5 στο χωριό Φέρες.

27 Ιανουαρίου Στην Καλαμάτα συλλαμβάνουν ως ομήρους 170 άνδρες και 18 γυναίκες και σκοτώνουν 2 παιδιά στην πλατεία.

29 Ιανουαρίου Στην Αθήνα εκτελούν 5 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

Στην Αρκαδία καταστρέφουν ολοκληρωτικά το χωριό Κοσμά Κυνουρίας.

1 Φεβρουαρίου Οι συνεργάτες των κατακτητών σφάζουν 80 πατριώτες αγωνιστές στη Νέα Μάκρη Κιλκίς και πυρπολούν το χωριό.

1-10 Φεβρουαρίου Στην Καλαμάτα, 10ήμερη επιδρομή με 500 εκτελεσμένους. Στις 5 του μήνα συνέλαβαν 2.000 και εκτέλεσαν επιτόπου 300.

4 Φεβρουαρίου Στην Αθήνα εκτελούν 8 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

8 Φεβρουαρίου Στην Καλαμάτα εκτελούν 12.

10 Φεβρουαρίου Στην Αθήνα εκτελούν 25 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

In the region of Chalkidiki they burn down the villages Chamilo, Dogianni, Plagia, Fano.

In Epirus they burn down and ravage Katafygio Metsovou.

January, 18 In the region of Chalkidiki they burn down the villages Notia, Sira, Kinia, Archangelo, Periklia, Lagada.

January, 19 In Chaidari they execute 50 hostages from its camp. In Almopia/Pella they execute 65.

January, 22 In Patras they execute 30 hostages. In the region of Evros they execute 5 in the village Ferres.

January, 27 In Kalamata they arrest as hostages 170 men and 18 women and kill 2 children in the town square.

January, 29 In Athens they execute 5 in the Kaissariani Shooting Ground.

In Arkadia they completely destroy the village Kosma Kynourias.

February, 1 The Nazi collaborators kill 80 patriot fighters in Nea Makri in the region of Kilkis and burn down the village.

February, 1 – 10 In Kalamata they conduct a 10 day raid and execute 500 people. On the 5th of February they arrest 2,000 and execute 300 on the spot.

February, 4 In Athens they execute 8 in the Kaissariani Shooting Ground.

February, 8 In Kalamata they execute 12.

February, 10 In Athens they execute 25 in the Kaissariani Shooting Ground.

February, 13 In the region of Anogia/Crete they execute 12 in the village Karteros.

February, 16 In Domenikos/Elassona they execute 117.

February, 17 In Milogousta and Amouri in the region of Elassona they execute 50.

February, 23 In Patras they execute 27. In Tripoli they execute 50 hostages. In Larissa they execute 100 hostages.

February, 24 In the region of Megalopoli/Arkadia they execute 212 hostages in the village Paliohouni.

February, 27 In the village Steni of the region Livadia they execute 29. In Larissa they execute 6 hostages.

13 Φεβρουαρίου Στα Ανώγεια της Κρήτης εκτελούν 12 στον Καρτερό.

16 Φεβρουαρίου Στο Δομένικο Ελασσόνας εκτελούν 117.

17 Φεβρουαρίου Στη Μυλογούστα και στο Αμούρι Ελασσόνας εκτελούν 50.

23 Φεβρουαρίου Στην Πάτρα εκτελούν 27.

Στην Τρίπολη εκτελούν 50 ομήρους.

Στη Λάρισα εκτελούν 100 ομήρους.

24 Φεβρουαρίου Στη Μεγαλόπολη Αρκαδίας εκτελούν 212 ομήρους στην Παλιόχουνη.

27 Φεβρουαρίου Στη Λιβαδειά εκτελούν 29 στο χωριό Στενή.

Στη Λάρισα εκτελούν 6 ομήρους.

3 Μαρτίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 60.

Στα Γρεβενά εκτελούν 34 από τα χωριά Δήμητρα, Μεταμόρφωση, Πλατάνια.

Στη Λάρισα συλλαμβάνουν 340 ως ομήρους στ' Αμπελάκια. Ένα μέρος από αυτούς έστειλαν στη Γερμανία.

7 Μαρτίου Στην Καισαριανή το πρώτο Μπλόκο. Συλλήψεις και 7 εκτελέσεις επιτόπου.

8 Μαρτίου Στη Λάρισα εκτελούν 100 ομήρους στο Ασμάκι. Ανάμεσά τους γυναίκες κι ένας μαθητής. Οι 40 Λαρισιοί, οι 40 Μακεδόνες και οι 20 από τα χωριά του Ολύμπου.

9 Μαρτίου Στο Χαϊδάρι εκτελούν 53 ομήρους.

Στην Κοκκινιά το πρώτο Μπλόκο (το 2ο στις 17.8 και το 3ο στις 29.9). Συλλήψεις και εκτελέσεις. 1.500 στέλνονται στη Γερμανία.

11 Μαρτίου Εκτελούν 52 ομήρους στην Τρίπολη.

Εκτελούν 44 στη Σπάρτη.

Εκτελούν 45 στην Κόρινθο.

12 Μαρτίου Στο Χιλιομόδι Κορινθίας εκτελούν 18.

16 Μαρτίου Στην Καλογρέζα εκτελούν 26 ανθρακωρύχους και συλλαμβάνουν 160 ομήρους.

21 Μαρτίου Στην Κόρινθο εκτελούν 39.

Στην Τρίπολη εκτελούν 52.

Στη Σπάρτη εκτελούν 44 ομήρους.

March, 3 In Thessaloniki they execute 60. In The region of Grevena they execute 34 from the villages Dimitra, Metamorfofi and Platania.

In Larissa they arrest as hostages 340 people in Ampelakia. They send a part of them in Germany.

March, 7 The first Blocking in Kaisariyani. Arrests and 7 executions on the spot.

March, 8 In the region of Larissa they execute 100 hostages in the village Asmaki. Among them are women and a student. 40 of them are from Larissa, 40 are from Macedonia and 20 from the villages in Olympos.

March, 9 In Chaidari they execute 53 hostages. In Kokkinia they organize the first **Blocking** (the second in 17.8 and the third in 29.9). Arrests and executions. They send 1,500 prisoners to Germany.

March, 11 They execute 52 hostages in Tripoli. They execute 44 in Sparta and 45 in Korinthos.

March, 12 In the region of Korinthia they execute 18 in the village Chiliomodi.

March, 16 In Kalogreza they execute 26 coal-miners and arrest 160 as hostages.

March, 21 In Korinthos they execute 39.

In Tripoli they execute 52.

In Sparta they execute 44 hostages.

In Loutraki they execute 21 inhabitants. They hang one of them and they bury alive another.

March, 23 – Holocaust of Eleftherochorio.

They level to the ground and burn down Eleftherochorio Giannitson, execute all the inhabitants, even 15 day-old infants along with their mothers.

In the region of Evia they execute 20 hostages in Chalkida.

March, 26 In Larissa they execute 9 hostages.

In Sykourio they execute 17 partisans and 14 civilians.

March, 31 In Larissa they execute 65 hostages from the town's camp.

April, 1 In the region of Evia they execute 22 in the village Istiea, 18 in Gouves, 24 in Chalkida and they arrest 935 as hostages.

Στο Λουτράκι εκτελούν 21 κατοίκους. Έναν τον κρεμούν και έναν τον θάβουν ζωντανό.

23 Μαρτίου – Ολοκαύτωμα Ελευθεροχωρίου.

Ξεθεμελιώνουν και πυρπολούν το Ελευθεροχώρι Παννιτσών, εκτελούν όλους τους κατοίκους, ως και μωρά 15 ημερών με τις λεχώνες μητέρες τους.

Στην Εύβοια εκτελούνται 20 όμηροι στη Χαλκίδα.

26 Μαρτίου Στη Λάρισα εκτελούν 9 ομήρους.

Στο Συκούριο εκτελούν 17 αντάρτες και 14 πολίτες.

31 Μαρτίου Στη Λάρισα εκτελούν 65 ομήρους από το ομώνυμο στρατόπεδο.

1 Απριλίου Στην Εύβοια εκτελούν 22 στην Ιστιαία, 18 στις Γούβες, 24 στη Χαλκίδα και συλλαμβάνουν 935 ως ομήρους.

2 Απριλίου Στη Λαμία εκτελούν 150 ομήρους: 50 από τη Λαμία, 50 από τη Λιβαδειά και 50 από τη Θήβα. Στη Λάρισα εκτελούν 64 ομήρους στους Αγίους Αναργύρους.

4 Απριλίου Στο χωριό Ορμάν Μαγούλα της Λάρισας κρεμούν 40 σε δέντρα και στύλους.

5 Απριλίου – Ολοκαύτωμα Κλεισούρας.

Στην Κλεισούρα Καστοριάς εκτελούνται και καίγονται από τους ναζί και τους συνεργάτες τους 270 γυναικόπαιδα και γέροντες, ανάμεσά τους ο παπάς κι η παπαδιά. Καταστρέφουν εντελώς τον οικισμό πυρπολώντας τον.

Στη Λάρισα εκτελούν 65 ομήρους, από το ομώνυμο στρατόπεδο (όλοι Θεσσαλοί).

6 Απριλίου Από τους χιτλερικούς και τους συνεργάτες τους εκτελούνται 50 κάτοικοι στη Βέροια.

8 Απριλίου Στην Αθήνα εκτελούνται από τους ναζί 50 όμηροι στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

9 Απριλίου Εκτελούνται στην Κόρινθο 50 όμηροι.

10 Απριλίου Στη Λαμία εκτελούν 6.

11 Απριλίου Στην Καισαριανή, στην Αθήνα, εκτελούνται 8 όμηροι.

14 Απριλίου Εκτελούνται στο Αγρίνιο 120 κάτοικοι από ταγματасφαλίτες.

17 Απριλίου Στα Τρίκαλα κρεμούν 5 νέους στην

April, 2 In the region of Lamia they execute 150 hostages: 50 from the town of Lamia, 50 from Livadia, 50 from Theben. In Larissa they execute 64 hostages in Agioi Anargyroi.

April, 4 In the village Orman Magoula/Larissa they hang 40 from trees and pillars.

April, 5 – Holocaust of Klissoura.

In Klissoura/Kastoria Nazis and their collaborators execute and burn 270 women, children and old men. Among them are the priest and his wife. They completely destroy the settlement by burning it.

In Larissa they execute 65 hostages from the town's camp (all of them are from Thessaly).

April, 6 The Nazis and their collaborators execute 50 inhabitants of Veria.

April, 8 In Athens the Nazis execute 50 hostages in the Kaisariani Shooting Ground.

April, 9 In Korinthos they execute 50 hostages.

April, 10 In Lamia they execute 6.

April, 11 In Kaisariani/Athens they execute 8 hostages.

April, 14 In Agrinio the Security Battalions execute 120.

April, 17 In Trikala they hang 5 youths in the Rigas Feraios Square and arrest 350 as hostages.

April, 18 In Athens they execute 35 hostages in the Kaisariani Shooting Ground.

In Larissa they execute 4 hostages and the next day they execute 2.

April, 22 In Thessaly they kill 18 civilians in the town's streets.

In Athens they execute 17 in the schoolyard of the Gendarmerie School.

In Marathonas in the region of Attiki they execute 17.

In Tripoli they execute 12.

April, 23 – Holocaust of Pyrgos/Eordaia.

The Nazis execute 318 women and children in Pyrgos/Eordaia (Katranitsa) in Kozani.

In Larissa/Thessaly they kill 7 in the streets.

In Athens they execute 4 in the district of Dourgouti.

πλατεία Ρήγα Φεραίου και συλλαμβάνουν 350 ως ομήρους.

18 Απριλίου Στην Αθήνα εκτελούν 35 ομήρους στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

Στη Λάρισα εκτελούν 4 και την επομένη 2 ομήρους.

22 Απριλίου Στη Θεσσαλία σκοτώνουν στους δρόμους του Βόλου 18 πολίτες.

Στην Αθήνα εκτελούν 17 στην αυλή της Σχολής Χωροφυλακής.

Στον Μαραθώνα Αττικής εκτελούν 17.

Στην Τρίπολη εκτελούν 12.

23 Απριλίου – Ολοκαύτωμα Πύργων Εορδαίας.

Οι χιτλερικοί εκτελούν 318 γυναικόπαιδα στους Πύργους Εορδαίας (Κατράνιτσα) Κοζάνης.

Στη Θεσσαλία σκοτώνουν στους δρόμους της Λάρισας 7.

Στην Αθήνα εκτελούν 4 στο Δουργούτι.

24 Απριλίου Στην Κοζάνη, σε ολοκαύτωμα, πυρπολείται για τρίτη φορά το Μεσόβουνο. Εκτελούν και καίουν ζωντανά 150 γυναικόπαιδα. Όλοι ήσαν Πόντιοι.

24 Απριλίου Στην Κοζάνη, στο Άνω και Κάτω Γραμματικό, εκτελούν 13· στην Κουτσούφλιανη 13.

Στην Αθήνα σκοτώνουν 4 (ανάμεσά τους και ένα παιδί 10 χρόνων) στο Νεκροταφείο Ν. Σμύρνης, στην κηδεία ενός αγωνιστή που είχαν εκτελέσει την προηγούμενη στην Καλλιθέα.

25 Απριλίου Στο Κορακόλιθο Λιβαδειάς εκτελούν 138 ομήρους από το Κυριάκι, το Δίστομο, τη Λαμία, τη Λιβαδειά.

Στην Αττική κρεμούν 10 στην Ελευσίνα.

26 Απριλίου Στην Καισαριανή εκτελούν 20 ομήρους.

28 Απριλίου Στη Θεσσαλία εκτελούν 20 ομήρους στο Βόλο, στην «Κίτρινη αποθήκη».

28-30 Απριλίου Στη Λακωνία εκτελούν 100 ομήρους στους Μολάους.

Στη Σαντορίνη εκτελούνται 6 κάτοικοι.

April, 24 In the region of Kozani, in a holocaust, they burn down the village Messovouno for the third time. They execute and burn alive 150 women and children, all of them Pontiacs.

April, 24 In the region of Kozani, in the villages of Ano Grammatiko and Kato Grammatiko they execute 13 and in the village Koutsoufliani 13.

In Athens they kill 4 (among them a 10 year-old child) in the Nea Smyrni Cemetery, while a funeral of a fighter they had killed the previous day in Kalithea takes place.

April, 25 In Korakolithos/Livadia they execute 138 hostages from Kyriaki, Distomo, Lamia, Livadia.

In the region of Attiki they hang 10 in Elefsina.

April, 26 In Kaissariani they execute 20 hostages.

April, 28 In Thessaly they execute 20 hostages in Volos, in the notorious "Yellow Warehouse".

April, 28 – 30 In Lakonia they execute 100 hostages in Molaoi. In Santorini they execute 6 inhabitants.

In Kozani they kill 7 in Imera.

May, 1 – Execution of 200 fighters from Chaidari in the Kaissariani Shooting Ground.

The executed were, almost in total, communist prisoners from the Akronafplia prison whom the prison guards had handed over to the Nazis.

They execute 37 in Kalamata.

They execute 50 in Tripoli.

They execute 18 in Argostoli/Kefalonia.

May, 2 In Athens they kill 7 (6 men and 1 woman), inside a tavern in Sivitanidios School.

May, 3 In Athens they execute 30 hostages, 5 of them women, in Kaissariani.

They execute 50 in Agioi Theodoroi/Korinthia.

They hang 10 in Loutropyrgos/Megarida.

May, 4 In Athens they execute 16 employees of the Greek Telephone Company for their strike on the 1st of May.

In Trikala they execute 8 from the villages Rizoma and Vania.

Στην Κοζάνη σκοτώνουν 7 στα 7μερα.

1 Μαΐου – Εκτέλεση των 200 αγωνιστών από το Χαϊδάρι στο Σκοπευτήριο Καισαριανής.

Οι εκτελεσμένοι ήταν, στο σύνολό τους σχεδόν, κομμουνιστές από το στρατόπεδο της Ακροναυπλίας, τους οποίους είχαν παραδώσει οι τεταρτοαυγουστιανοί στους κατακτητές.

Εκτελούνται 37 στην Καλαμάτα.

Εκτελούνται 50 στην Τρίπολη

Εκτελούνται 18 στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς.

2 Μαΐου Στην Αθήνα σκοτώνουν 7 (6 άνδρες και 1 γυναίκα), μέσα σε ταβέρνα στη Σιβιτανίδειο Σχολή.

3 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 30 ομήρους, οι πέντε γυναίκες, στην Καισαριανή.

Εκτελούν 50 στους Αγ. Θεοδώρους Κορινθίας.

Απαγχονίζουν 10 στον Λουτρόπυργο Μεγαρίδας.

4 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 16 εργαζομένους της Τηλεφωνικής για την απεργία τους την Πρωτομαγιά.

Στα Τρίκαλα εκτελούν 8 από τα χωριά Ρίζωμα και Βάνια.

5 Μαΐου Εκτέλεση 48 ομήρων στη Χαλκίδα.

Στο Μεγάλο Χωριό Τρικάλων κρεμούν 4 ομήρους.

6 Μαΐου Απαγχονίζουν 4 στη Στέγη Πατρίδος (Ξενίας και Μικράς Ασίας). Οι 2 ανήκαν στην ομάδα «Αδούλωτοι Έλληνες Α.Β.Ε.».

Στην Εύβοια εκτελούν 30 ομήρους στη Χαλκίδα και 18 στο Ξηροχώρι.

7 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 15 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

Εκτελούν 50 στη Γουμένισσα Παιονίας Κιλκίς.

9 Μαΐου Πάτρα. Απαγχονίζουν 11 στα Ψηλά Αλώνια.

10 Μαΐου Εκτέλεση από τους ναζί 92 ομήρων στην Καισαριανή. Ανάμεσά τους 10 γυναίκες.

12 Μαΐου Στον Δοξαρά Λάρισας κρεμούν σε τηλεγραφόξυλα 24 ομήρους από τη Θεσσαλία.

13 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 7 ομήρους στην Καισαριανή.

14 Μαΐου Στη Λάρισα συλλαμβάνουν 200 ομήρους

May, 5 Execution of 48 hostages in Chalkida.

In Megalochori/Trikala they hang 4 hostages.

May, 6 They hang 4 in the premises of "Protection of Homeland" (on the corner of Xenias and Mikras Asias street). Two of them were members of the organization "Free Greeks A.V. E."

In Evia they execute 48 hostages (30 in Chalkida and 18 in Xirochori).

May, 7 In Athens they execute 15 in Kaissariani Shooting Ground.

They execute 50 in Goumenissa Paionias/Kilkis.

May, 9 In Patras they hang 11 in Psila Alonia.

May, 10 The Nazis execute 92 hostages in Kaissariani. Among them are 10 women.

May, 12 In Doxaras/Larissa 24 hostages from Thessaly on telegraph poles.

May, 13 In Athens they execute 7 hostages in Kaissariani.

May, 14 In Larissa they arrest 200 hostages and execute 15 in the town's streets.

May, 16 They execute 120 hostages in Chaidari.

They execute 110 hostages in Ritsona/Boeotia.

May, 18 In Athens they execute 10 hostages in Kaissariani.

May, 19 According to a Nazi order, Peloponnisos is declared "Operational Ground" with all its consequences.

May, 21 In Korinthos they slaughter 21 hostages.

May, 23 – 27 Holocaust of the village Limnes in the region of Argolida.

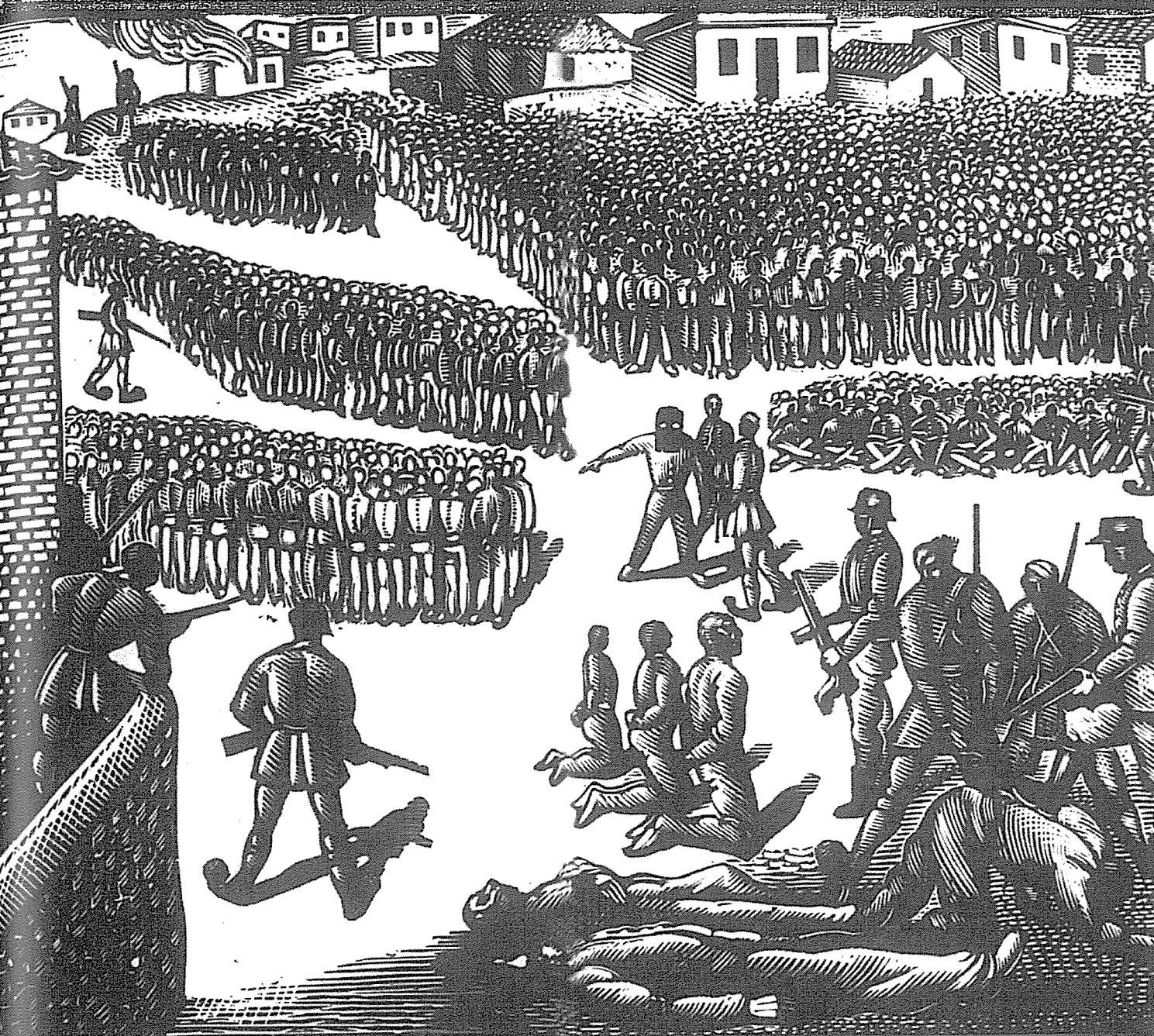
The Nazis, together with the Security Battalions, execute 86 inhabitants. Among them are 11 old people and 10 children from 5 to 14 years old.

May, 24 In the region of Evia they execute 32 in Kakoliri and burn the village down.

May, 25 In Thessaly they hang 40 in the railway station of Magoula Volou.

In Argolida they slaughter 8 in Prosimni.

May, 27 In the region of Attiki they execute 10 in Erithrea and hang 10 in Aspropirgos.

Αύγουστος 1944: Ακόμα μια Εκατόμβη.
Το Μπλόκο της Κοκκινιάς.
(Α. Τάσσου, *Το Μπλόκο της Κοκκινιάς*. Ξυλογραφία)

August 1944: One more Hecatomb.
The Blocking of Kokkinia.
(A. Tassos, *The Blocking of Kokkinia* - xylography).

και εκτελούν 15 στους δρόμους της πόλης.

16 Μαΐου Εκτελούνται 120 όμηροι στο Χαϊδάρι.

Εκτελούνται 110 όμηροι στη Ριτσώνα Βοιωτίας.

18 Μαΐου Στην Αθήνα εκτελούν 10 ομήρους στην Καισαριανή.

19 Μαΐου Σύμφωνα με διαταγή των ναζί, η Πελοπόννησος κηρύσσεται «Πεδίο Επιχειρήσεων» με όλες τις συνέπειες.

21 Μαΐου Στην Κόρινθο σφάζουν 21 ομήρους.

23-27 Μαΐου Στην Αργολίδα, ολοκαύτωμα του χωριού Λίμνες.

Οι ναζί, μαζί με τα Τάγματα Ασφαλείας, εκτελούν 86 κατοίκους. Ανάμεσά τους 11 γεροντάκια και 10 παιδιά 5-14 ετών.

24 Μαΐου Στην Εύβοια εκτελούν 32 στο Κακολύρι και πυρπολούν το χωριό.

25 Μαΐου Στη Θεσσαλία κρεμούν 40 στο σιδηροδρομικό σταθμό Μαγούλας Βόλου.

Στην Αργολίδα σφάζουν 8 στην Προσύμη.

27 Μαΐου Στην Αττική εκτελούν 10 στην Ερυθραία και κρεμούν 10 στον Ασπρόπυργο.

Στην Κορινθία βασάνισαν και έσφαξαν 20 στο Αγιονόρι Κλεωνών.

28 Μαΐου Στην Κορινθία σφάζουν 15 στο Βαθυτόπι, από το χωριό Άη-Γιάννης.

29 Μαΐου Στην Αργολίδα σφάζουν 17 στο Χέλι.

31 Μαΐου Στα Φάρσαλα Θεσσαλίας απαγχονίζουν 40 στον Δασόλοφο.

Στην Τρίπολη εκτελούν 5 ομήρους.

Τον Μάιο του '44 στο Αγγελόκαστρο Κορινθίας σφάζουν συνολικά 22 κατοίκους.

Στους Αγίους Θεοδώρους εκτελούν με πολυβόλο 63. Στα χωριά της Ναυπλίας Άγιο Αδριανό, Νέο Ροεινό, Αβδήμπεη και Λυγουριό άλλους 20.

1 Ιουνίου Στην Κοζάνη σφάζουν 50 από το χωριό Φραγκότσι και το πυρπολούν.

2 Ιουνίου Από το χωριό Κοντομαρί Κυδωνίας των Χανίων εκτελούν 22.

3 Ιουνίου Εκτελούνται 9 στο Ηράκλειο Κρήτης.

In Korinthia they torture and slaughter 20 in Agionori Kleonon.

May, 28 In Korinthia they slaughter 15 in Vathytopi, from the village Ai Giannis.

May, 29 In Argolida they slaughter 17 in Cheli.

May, 31 In the region of Farsala/Thessaly they hang 40 in Dassolofos.

In Tripoli they execute 5 hostages.

May 1944 In Angelokastro/Korinthia they slaughter in total 22 inhabitants.

In Agioi Theodoroi they execute 63 with a machine-gun. In the region Nafplia in the villages Agios Adrianos, Neo Roino, Avdimbei and Ligourio another 20.

June, 1 In Kozani they slaughter 50 from Frangotsi and burn down the village.

June, 2 They execute 22 people from the village Kondomari Kydonias/Chania.

June, 3 In Heraklion/Crete they execute 9.

They execute 7 in Kaissariani Shooting Ground.

June, 4 In Larissa they execute 11 hostages from Loutro.

June, 5 In Lixouri they execute 5.

June, 6 In the region of Thessaloniki they execute in Diavata 101 hostages from the Pavlos Melas camp.

In the region of Lakonia they kill 21 in Zoupena (among them are 2 old men and 2 little girls) and 17 in Ai Dimitris and burn down both villages.

June, 8 Sinking of the ship "Danai" near Mylos, along with 600 hostages from Heraklion/Crete. The Nazis had intentionally opened the springs of the hold.

In Tripoli they execute 8 hostages.

June, 9 In Patras they execute 45.

June, 10 – Holocaust of Distomo.

The Nazis execute in Distomo/Livadia 296 women and children and an unknown number in the surrounding region and the road between Thiva-Livadia.

June, 13 In Athens they execute 20 hostages in the Kaissariani Shooting Ground.

Εκτελούνται 7 στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.
4 Ιουνίου Στη Λάρισα εκτελούν 11 ομήρους από το Λουτρό.

5 Ιουνίου Στο Ληξούρι εκτελούν 5.

6 Ιουνίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 101 ομήρους από το στρατόπεδο Π. Μελά στα Διαβατά.

Στη Λακωνία σκοτώνουν 21 στη Ζούπαινα (ανάμεσα τους 2 γέρους και 2 κοριτσάκια) και 17 στον Άη-Δημήτρη και πυρπολούν τα χωριά.

8 Ιουνίου Βύθιση του πλοίου «Δανάη» κοντά στη Μήλο, με 600 ομήρους από το Ηράκλειο Κρήτης. Οι ναζί είχαν ανοίξει επίτηδες τους κρουούς του κύτους.

Στην Τρίπολη εκτελούν 8 ομήρους.

9 Ιουνίου Στην Πάτρα εκτελούνται 45.

10 Ιουνίου – Ολοκαύτωμα του Διστόμου

Οι χιτλερικοί εκτελούν στο Δίστομο Λιβαδειάς 296 γυναικόπαιδα και άγνωστο αριθμό στη γύρω περιοχή και στο δρόμο Θήβας – Λιβαδειάς.

13 Ιουνίου Στην Αθήνα εκτελούν 20 ομήρους στο Σκοπευτήριο Καισαριανής.

Στη Λαμία ανατινάζουν με ολμοβόλα το Σανατόριο Αντίνιτσας, καίγοντας αρρώστους και προσωπικό.

16 Ιουνίου Στη Βοιωτία έσφαξαν, σκότωσαν και έκαψαν 27 στο Καλάμι Λιβαδειάς.

Στην Κεφαλονιά κρέμασαν 15 στα Αργίνια.

Στην Καλαμάτα εκτελούν 30 κατοίκους στο ποτάμι.

17 Ιουνίου – Ολοκαύτωμα Υπάτης. Οι Γερμανοί εκτελούν 28 κατοίκους (οι 10 γυναίκες).

Στην Τρίπολη εκτελούν 13 ομήρους.

19 Ιουνίου Μαραθούσα Χαλκιδικής: εκτελούν 10.

20 Ιουνίου Θεσσαλία: εκτελούν 27 στο Καβακλί.

21-23 Ιουνίου Στην Αρκαδία σκοτώνουν 49 στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας (οι 4 κοπέλες) και 36 στα Βούρβουρα.

26 Ιουνίου Στην Κυνουρία Αρκαδίας εκτελούν 212 κατοίκους στα χωριά Καστρί, Κοσμάς και Άγιος Πέτρος και τα πυρπολούν. Συνολικά στην Κυνουρία σκότωσαν 500 κατοίκους στην επιδρομή του Ιουνίου.

In Lamia they use howitzers to blow up and destroy the Sanatorium of Andinitza, with patients and staff as victims.

June, 16 In Boeotia the slaughter, kill and burn 27 in Kalami/Livadia.

In Agrinia/Kefalonia they hang 15.

In Kalamata they execute 30 inhabitants in the river.

June, 17 – Holocaust of Ypati.

The Germans execute 28 inhabitants (10 women among them).

In Tripoli they execute 13 hostages.

June, 19 In Marathoussa/Chalkidiki they execute 10.

June, 20 In Kavakli/Thessaly they execute 27.

June, 21 – 23 In the region of Arkadia they kill 49 in Agios Petros Kynourias (the 4 of them are young women) and 36 in Vourvoura.

June, 26 In Kynouria/Arkadia they execute 212 inhabitants in the villages Kastri, Kosmas and Agios Petros and burn them down. In total in Kynouria they kill 500 inhabitants during the June raid.

June, 30 In Soufli Evrou they execute 8 hostages.

In Larissa they execute 36 hostages.

July, 1 In Argos the Nazis blow up a police van with an unknown number of hostages.

July, 2 In Sfagia in Thessaloniki they execute 50.

July, 3 In the region of Kilkis they execute 52 hostages from the Pavlos Melas camp, in Goumenitsa.

July, 4 In Larissa they execute 19 hostages.

July, 5 In the region of Grevena, S.S. units pillage and burn down the town and villages of Polydendro, Kokkinia, Kivotos, Agios Georgios, Klimataki, Aidonia, Kydonies, Rodia, Amygdalies, Milia, Taxiarchis, Kosmati, Trikomo. They kill 27 old men, women and children.

July, 6 In the region of Attiki they execute 200 in Liosia.

In Tripoli they execute 29 hostages from the prison.

July, 7 In Volos they torture 3 women for 8 days and afterwards hang them from the same tree.

July, 9 In Amfissa they execute 15 hostages.

30 Ιουνίου Στο Σουφλί Έβρου εκτελούν 8 ομήρους. Στη Λάρισα εκτελούν 36 ομήρους.

1 Ιουλίου Στο Άργος οι ναζί ανατινάζουν κλούβα με άγνωστο αριθμό ομήρων.

2 Ιουλίου Στα Σφαγεία Θεσσαλονίκη εκτελούν 50.

3 Ιουλίου Στο Κιλκίς εκτελούν 52 ομήρους στη Γουμένισσα, από το στρατόπεδο Π. Μελά.

4 Ιουλίου Στη Λάρισα εκτελούν 19 ομήρους.

5 Ιουλίου Στα Γρεβενά, μονάδες των SS λεηλατούν και πυρπολούν την πόλη και τα χωριά Πολύδενδρο, Κοκκινιά, Κιβωτός, Άγιος Γεώργιος, Κληματάκι, Αηδόνια, Κυδωνιές, Ροδιά, Αμυγδαλιές, Μηλιά, Ταξιάρχης, Κοσμάτι, Τρίκωμο. Σκοτώνουν 27 γέρους και γυναικόπαιδα.

6 Ιουλίου Στην Αττική εκτελούν 200 στα Λιόσια. Στην Τρίπολη εκτελούν 29 ομήρους απ' τις φυλακές.

7 Ιουλίου Στο Βόλο κρεμούν στο ίδιο δέντρο 3 γυναίκες, αφού τις βασάνισαν επί 8 ημέρες.

9 Ιουλίου Στην Άμφισσα εκτελούν 15 ομήρους.

11 Ιουλίου Στη Λάρισα εκτελούν 15 ομήρους.

13 Ιουλίου Στην Πάτρα εκτελούν 18 ομήρους στον Προφήτη Ηλία.

15 Ιουλίου Στην Καλαμάτα εκτελούν 17 ομήρους.

17 Ιουλίου Στην Καρδίτσα εκτελούν 15 ομήρους.

18 Ιουλίου Στην Κεραμιδιά και τη Δάμιτσα Ηλείας πυρπολούν χωριά και σκοτώνουν 33 γυναικόπαιδα.

Στη Βλαχέρνα Αρκαδίας καίνε όλο το χωριό και σκοτώνουν 13 κατοίκους.

20 Ιουλίου Στην Αττική εκτελούν 17 βοσκούς στο Κακοςάλεσι Πάρνηθας.

21 Ιουλίου Στην Αττική απαγχονίζουν 54 πολίτες στο Χαρβάτι, κρεμώντας τους σε πεύκα. 50 από αυτούς ήταν ομήροι από το Χαϊδάρι και 4 κάτοικοι της περιοχής.

3-22 Ιουλίου Στην περιοχή της Β. Πίνδου σκοτώνουν 161 πολίτες, πυρπολούν 53 χωριά με 4.449 σπίτια, καταστρέφουν 53 σχολεία και 25 εκκλησίες και συλλαμβάνουν 427 ομήρους. Μόνο στο χωριό Κοσμάτι σκοτώνουν 29 κατοίκους μέσα στην εκ-

July, 11 In Larissa they execute 15 hostages.

July, 13 In the region of Patras they execute 18 hostages in Profitis Ilias.

July, 15 In Kalamata they execute 17 hostages.

July, 17 In Karditsa they execute 15 hostages.

July, 18 In the region of Ilia, in Keramidia and Damitsa they burn down villages and kill 33 women and children.

July, 18 In Vlacherna/Arkadia they burn down the whole village and kill 13 inhabitants.

July, 20 In the region of Attiki they execute 17 shepherds in Kakosalesi/Parnitha.

July, 21 In Attiki they hang from trees 54 civilians in Charvati. 50 of them were hostages from Chaidari and 4 inhabitants of the area.

July, 3 – 22 In the region of North Pindos mountain they kill 161 civilians, burn down 53 villages with 4,449 houses, destroy 53 schools and 25 churches and arrest 427 hostages. Only in the village of Kosmati, they kill 29 inhabitants inside the church, firing with machine-guns from the windows and burning it down.

July, 23 In Tripoli they execute 30 hostages from the prison.

July, 24 In Skydra/Edessa they execute 15 inhabitants.

July, 26 In Thessaloniki they execute 19 in Asvestochori.

July, 27 In Athens they kill three in Sfagia, in the district of Agia Sofia, and injure 4 who die later.

July, 31 In Thessaloniki they execute 14 hostages in the Efkarpia Quarries.

In Agrinio they execute 59 hostages from Kalyvia.

July, 1944 In the region of Korinthia, they raid the

κλησία, πολυβολώντας από τα παράθυρα και πυρπολώντας το ναό.

23 Ιουλίου Στην Τρίπολη εκτελούνται 30 όμηροι από τις φυλακές.

24 Ιουλίου Σκύδρα Έδεσσας: εκτελούν 15 πολίτες.

26 Ιουλίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 19 στο Ασβεστοχώρι.

27 Ιουλίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 3 στα Σφαγεία (Αγίας Σοφίας) και τραυματίζουν 4, που πέθαναν αργότερα.

31 Ιουλίου Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 14 ομήρους στα Λατομεία της Ευκαρπίας.

Στο Αργίριο εκτελούνται 59 όμηροι στα Καλύβια.

Τον Ιούλιο του '44, στην Κορινθία, σ' επιδρομή στα χωριά Λαύκα, Πλατάκι, Σκοτεινή, Ψάρι, Καλλιάνι, Μπούζι, Ντούσια, Καλύβια, Γκούρα, Μοστά, Μεσενό, Ευρωστίνη, Πύργο, Κούτσι, Τρίκαλα, Κλένιες και Αθήκια, λεηλατούν και πυρπολούν σπίτια, βιάζουν γυναίκες, συλλαμβάνουν ομήρους, σκοτώνουν 96 άνδρες, γυναίκες και μικρά παιδιά.

2 Αυγούστου Στην Αθήνα εκτελούν 20 ομήρους.

Στη Χαλκίδα της Εύβοιας εκτελούν 25 ομήρους.

3 Αυγούστου Στην Αθήνα εκτελούν 50 ομήρους και σκοτώνουν 8 έξω από τα Σφαγεία (Ταύρος). Στην Τρίπολη εκτελούνται 26 όμηροι.

4 Αυγούστου Στο Άργος εκτελούν 11 δασκάλους.

5 Αυγούστου Στο Χιλιομόδι Κορινθίας εκτελούν 17 ομήρους από τις φυλακές της Τρίπολης.

7 Αυγούστου – Μπλόκο στον Βύρωνα. Γίνονται 1.000 συλλήψεις, εκτελούνται 11 επιτόπου και στέλνονται 600 όμηροι στη Γερμανία.

Στο Παλαιόκαστρο Καρδίτσας παίρνουν ομήρους και εκτελούν επιτόπου 14.

9 Αυγούστου Το μεγαλύτερο **Μπλόκο στο Δουργούτι.** Εκτελούν 190 κατοίκους επιτόπου.

Μπλόκο στο Κατσιπόδι-Φάρο της Αθήνας. Πιάνουν 5.000 ομήρους. Στέλνουν στη Γερμανία 600. Στην Αττική εκτελούν 50 στην Αγία Σωτήρα Μάνδρας Ελευσίνας.

villages Lafka, Platani, Skotini, Psari, Kalliani, Bouzi, Dousia, Kalivia, Goura, Mosta, Meseno, Evrostini, Pirgos, Koutsi, Trikala, Klenies and Athikia, ravage and burn down houses, rape women, arrest hostages, kill 96 men, women and children.

August, 2 In Athens they execute 20 hostages.

In Chalkida/Evia they execute 25 hostages.

August, 3 In Athens they execute 50 hostages and kill 8 outside the Tavros Quarries.

In Tripoli they execute 26 hostages.

August, 4 In Argos they execute 11 teachers.

August, 5 In Chiliomodi/Korinthia they execute 17 hostages from the prison of Tripoli.

August, 7 – Blocking in Vyronas.

They arrest 1,000 and execute 11 on the spot. They send 600 hostages in Germany.

In Palaiokastro/Karditsa they take hostages and execute 14 on the spot.

August, 9 The biggest Blocking in Dourgouti.

They execute 190 inhabitants on the spot.

Blocking in Katsipodi-Faro in Athens. They arrest 5,000 as hostages and send 600 in Germany.

In the region of Attiki they execute 50 in Agia Sotiria Mandras Elefsinas.

August, 10 They destroy Karpenissi. They slaughter 17 old men and burn down 100 villages.

In Larissa they arrest 245 women protestors and the priest who was their leader.

August, 12 In Larissa they execute 12 hostages.

August, 13 In Rethymno/Crete they completely level to the ground the area of Anogia, using artillery and air force and they slaughter 24 old men. The numbers of the dead in Anogia from the German Occupation amount in 122.

10 Αυγούστου Καταστρέφουν το Καρπενήσι. Σφάζουν 17 γέροντες. Πυρπολούν 100 χωριά.

Στη Λάρισα συλλαμβάνουν 245 διαδηλώτριες και τον ιερέα που ήταν επικεφαλής τους.

12 Αυγούστου Στη Λάρισα εκτελούν 12 ομήρους.

13 Αυγούστου Στο Ρέθυμνο ισοπεδώνουν ολοκληρωτικά τα Ανώγεια με πυροβολικό και αεροπορία και σφάζουν 24 γέροντες. Οι νεκροί της κατοχής στα Ανώγεια ανέρχονται σε 122.

Στη Θεσσαλονίκη εκτελούν 11 κατοίκους της Καλαμαριάς, ύστερα από βασανιστήρια στους δρόμους.

14 Αυγούστου Λακωνία. Επιδρομή σε Σπάρτη, Γύθειο, Αρεόπολη, Κροκεές, Σκάλα, Ανώγεια, Πετρίνα. 4.000 γυναίκοί/παιδα ξεσπιτώθηκαν, 52 βρήκαν τραγικό θάνατο, πολλοί βασανίστηκαν ως και με εξόρυξη οφθαλμών.

15 Αυγούστου Στην Ήπειρο σκότωσαν 11 στο Κεράσοβο Πωγωνίου.

Στα Χανιά εκτελούν όλους τους άνδρες στα Παλιά Ρούματα Κισσάμου.

Στην Καλαμάτα εκτελούν 6.

16 Αυγούστου Στη Λάρισα εκτελούν 8 ομήρους (οι 4 γυναίκες).

17 Αυγούστου – Μπλόκο της Κοκκινιάς.

Οι ναζί και τα Τάγματα Ασφαλείας εκτελούν 200 αγωνιστές στην Οσία Ξένη. 6.000 όμηροι μεταφέρονται σε χιτλερικά στρατόπεδα.

Σε δεύτερο μπλόκο συλλαμβάνουν στην Κοκκινιά 4.000, εκτελούν 140 και στέλνουν στη Γερμανία 1.200 ομήρους.

Στο Ηράκλειο Κρήτης εκτελούνται στη Σπηλιάρα 27 κάτοικοι από το χωριό Σοκαράς.

20 Αυγούστου Στην Τσαριτσάνη Ελασσόνας Λάρισας, οι Γερμανοί εκτελούν 7 κατοίκους και πυρπολούν τον οικισμό.

21 Αυγούστου Στο Ηράκλειο Κρήτης εκτελούν 45 στη Δαμάστα και στο Μάραθο.

Στη Λάρισα εκτελούν 20 ομήρους.

22 Αυγούστου Στο Ρέθυμνο Κρήτης εκτελούν 323

In Thessaloniki, after tortures on the street, they execute 11 inhabitants of Kalamaria.

August, 14 In the region of Lakonia they raid Sparta, Gythio, Areopoli, Krokees, Skala, Anogia, Petrina. 4,000 women and children are made homeless, 52 die tragically and many are tortured until the plucking out of their eyes.

August, 15 In Epirus they kill 11 in Kerassovo Pogoniou.

In the region of Chania they execute all the men in Palia Roumata Kissamou. In Kalamata they execute 6.

August, 16 In Larissa they execute 8 hostages (the 4 are women).

August, 17 – Blocking in Kokkinia.

The Nazis and the Security Battalions execute 200 fighters in Osia Xeni. They transport 6,000 hostages in Nazi camps. On a second Blocking they arrest 4,000 in Kokkinia, execute 140 and send in Germany 1,200 hostages.

In Heraklio/Crete they execute 27 inhabitants of the village Sokaras, in Spiliara.

August, 20 In Tsaritsani/Elassona, in the region of Larissa, the Nazis execute 7 inhabitants and burn down the settlement.

August, 21 In Heraklion/Crete they execute 45 in Damasta and in Marathos.

In Larissa they execute 20 hostages.

August, 22 In Rethymno/Crete they execute 323. 53 of them are from Gerakari, 41 from Vrisses and the others from A. Meros, Anogia, Kria Vryssi Spiliou, Sahtouria.

August, 23 In the region of Kozani they execute 24 in the village Klitos.

In Didimoticho they execute 7.

από το Γερακάρι (53), τις Βρύσες (41), το Α. Μέρος, τα Ανώγεια, την Κρύα Βρύση Σπηλίου και τα Σαχτούρια.

23 Αυγούστου Κοζάνη. Στο χωριό Κλείτος εκτελούν 24.

Στο Διδυμότειχο εκτελούν 7.

24 Αυγούστου Στην Αθήνα εκτελούν 20 στην Καισαριανή και 36 στους δρόμους της Καλλιθέας.

25 Αυγούστου Στην Αθήνα εκτελούν 17 κατοίκους στους δρόμους της Καλλιθέας.

26 Αυγούστου Στη Λάρισα εκτελούν 10 ομήρους.

28 Αυγούστου – Μπλόκο στην Καλλιθέα

Οι ναζί εκτελούν 40 κατοίκους επιτόπου.

Στα Χανιά εκτελούνται 25 όμηροι.

29 Αυγούστου Στα Τοπώλια Κισσάμου των Χανίων εκτελούν 110 και βομβαρδίζουν το Συρικάρι.

Πυρπολούν το Λιδωρίκι. Σκοτώνουν όσους βρίσκουν.

Στην Αθήνα εκτελούν 26 ομήρους στον Άγιο Σάββα Πυριτιδοποιείου.

30 Αυγούστου Στο Πιάλι Τεγέας εκτελούν 17 ομήρους από τις φυλακές Τρίπολης.

Στη ναζιστική εφημερίδα *Νέα Ευρώπη*, φύλ. Αυγούστου 1944, αναφέρεται η εκτέλεση 45 ομήρων στη Ν. Μαγνησία Θεσσαλονίκης.

2 Σεπτεμβρίου Στον Χορτιάτη Θεσσαλονίκης εκτελούν και πυρπολούν 246 κατοίκους.

3 Σεπτεμβρίου Στον Βόλο σκοτώνουν 18.

5 Σεπτεμβρίου Στην Αθήνα, στο Σκοπευτήριο Καισαριανής, εκτελούν 50. Ανάμεσά τους ο μικρός Ανδρέας Λυκουρίνος, 12 χρόνων, που σηκώνεται στις μύτες των ποδιών για να τον πάρει η ριπή.

8 Σεπτεμβρίου Στην Αθήνα οι ναζί εκτελούν 72 στο Δαφνί (οι 7 γυναίκες). Ανάμεσά τους, η ηρωίδα Λέλα Καραγιάννη της οργάνωσης Πληροφοριών-Δολιοφθοράς «Μπουμπουλίνα», μετά από φριχτά βασανιστήρια στη Μέρλιν.

14 Σεπτεμβρίου Στα Γιαννιτσά εκτελούνται 104 από τους χιτλερικούς και τους ταγματασφαλίτες.

15 Σεπτεμβρίου Στην Κρήτη εκτελούν 45 και ένα βρέφος 6 μηνών στα Γδόχια.

August, 24 In Athens they execute 20 in Kaisariiani and 36 on the streets of Kallithea.

August, 25 In Athens they execute 17 inhabitants on the streets of Kallithea.

August, 26 In Larissa they execute 10 hostages.

August, 28 – Blocking in Kallithea.

The Nazis execute 40 inhabitants on the spot.

In Chania/Crete they execute 25 hostages.

August, 29 In Topolia Kissamou/Chania they execute 110 and bomb Sirikari. They burn down Lidoriki and kill everyone they find.

In Athens they execute 26 hostages in Agios Savvas/Piritidopiou.

August, 30 In Piali/Tegea they execute 17 hostages from the prison in Tripoli.

The Nazi newspaper “Neues Europa” in August 1944 reports the execution of 45 hostages in N.Magnisia/Thessaloniki.

September, 2 In Chortiati/Thessaloniki they execute and burn 246 inhabitants.

September, 3 In Volos they kill 18.

September, 5 In Athens, in the Kaisariiani Shooting Ground, they execute 50. Among them is the young boy Andreas Lykourinos, aged 12, who stands on the tips of his toes for the bullet to find him.

September, 8 In Athens the Nazis execute 72 in Dafni (7 of them women). Among them is the heroic figure Lela Karagianni who belonged to the organization “Bouboulina” and had been through horrible tortures in Merlin street.

September, 14 In Giannitsa Nazis and Security Battalions execute 104.

September, 15 In Gdochia/Crete they execute 45 and a 6 months-old infant.

16 Σεπτεμβρίου Στη φυλακή Αγιάς Χανίων εκτελούν 54 ομήρους.

19 Σεπτεμβρίου – Ολοκαύτωμα στα Γιαννιτσά.

Για δεύτερη φορά λεηλατείται η πόλη, εκτελούνται όσοι κάτοικοι βρέθηκαν, πυρπολούνται τα σπίτια.

20 Σεπτεμβρίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 13, που βρίσκουν στο δρόμο από Καβάλας προς Χαϊδάρι.

21 Σεπτεμβρίου Στο χωριό Ελευθέριο Λάρισας εκτελούν 44.

29 Σεπτεμβρίου Στην Κοκκινιά, στο 40άμερο μνημόσυνο, πυροβολούν όσους βγαίνουν από την εκκλησία της Οσίας Ξένης· σκοτώνουν 9 και τραυματίζουν 32 πολίτες.

Στην Αθήνα εκτελούν 14 ομήρους.

Πυρπολούν με εμπρηστική σκόνη σπίτια στο Αιγάλεω και σκοτώνουν 60 κατοίκους.

Στην Παραμυθιά Ηπείρου εκτελούνται 49.

2 Οκτωβρίου Στην Αθήνα σκοτώνουν 40 κατοίκους από το Κατσιπόδι και τον Υμηττό.

4 Οκτωβρίου Στην Αττική εκτελούν 21 ομήρους στη Βουλιαγμένη.

9 Οκτωβρίου Στο Κορωπί Αττικής εκτελούν 44 κατοίκους.

September, 16 In the prison of Agia/Chania they execute 54 hostages.

September, 19 – Holocaust in Giannitsa.

For a second time they ravage the city, execute all the inhabitants they find and burn down the houses.

September, 20 In Athens they kill the 13 people they find on Kavala street leading to Chaidari.

September, 21 In the village Eleftherio in the region of Larissa they execute 44.

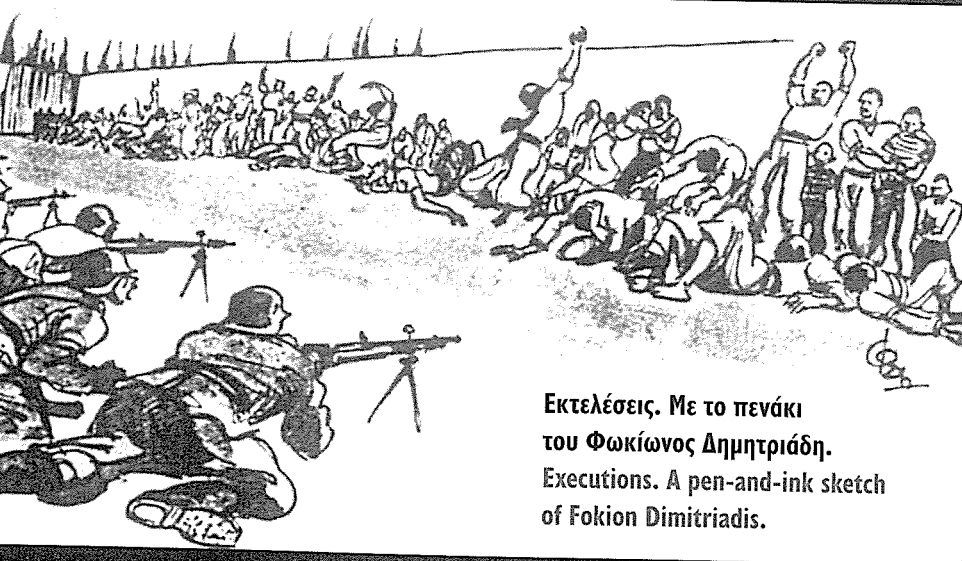
September, 29

In Kokkinia, in the 40-day commemoration, they shoot whoever gets out of the Osia Xeni church; they kill 9 and injure 32 civilians. In Athens they execute 14 hostages. They burn down houses in Egaleo with incendiary dust and kill 60 inhabitants.

In Paramythia/Epirus they execute 49.

October, 2 In Athens they kill 40 inhabitants of Katsipodi and Ymittos.

October, 4 In the region of Attiki they execute 21 hostages in Vouliagmeni.

Εκτελέσεις. Με το πενάκι του Φωκίωνος Δημητριάδη. Executions. A pen-and-ink sketch of Fokion Dimitriadis.

12 Οκτωβρίου Στην Υπάτη οι Γερμανοί πυρπολούν σπίτια και εκτελούν 4 κατοίκους.

16 Οκτωβρίου Στον Βόλο, δύο μέρες πριν την απελευθέρωση της πόλης, οι ναζί εκτελούν 2 κοπέλες.

23 Οκτωβρίου Στην Κοζάνη εκτελούν 165 στο Μεσόβουνο Πτολεμαΐδας.

Νοέμβριος-Δεκέμβριος Στο Φρούριο της Κρήτης (Σούδα), που εξακολουθούσε να κατέχεται από τους ναζί, εκτελούνται δύο στις 14, ένας στις 18, δύο (μάννα και γιος) στις 30 Νοεμβρίου, ένας στις 4 και ένας στις 11 Δεκεμβρίου 1944.

1945

16 Απριλίου Στην Κω, που εξακολουθούσε να κατέχεται από τους ναζί, απαγχονίζουν έναν άνδρα και δύο γυναίκες, με απόφαση Γερμανικού Στρατοδικείου.

9 Μαΐου Παράδοση Φρουρίου Κρήτης (Σούδας), Μήλου και Δωδεκανήσου από τους χιτλερικούς κατακτητές.

October, 9 In Koropi/Attiki they execute 44 inhabitants.

October, 12 In Ypati the Germans burn houses and execute 4 people.

October, 16 In Volos the Nazis execute 2 young women, two days before the liberation of the city.

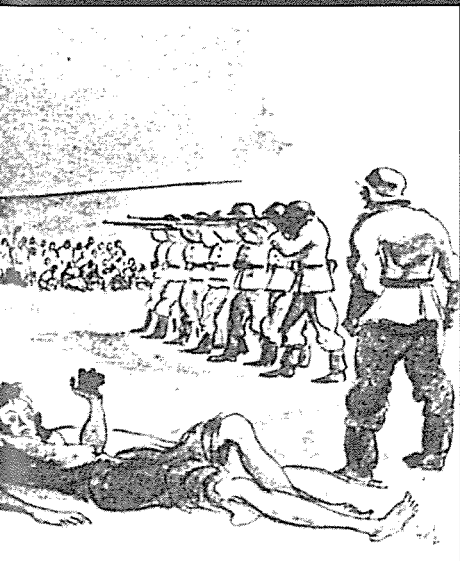
October, 23 In the region of Kozani they execute 165 in Messovouno/Ptolemaida.

November – December In the Fort of Crete (Souda) that is still occupied by the Nazis, they execute 2 on the 14th, 1 on the 18th, 2 (mother and son) on the 30th of November; 1 on 4th and 1 on the 11th December 1944.

1945

April, 16 In Kos, that is still occupied by the Nazis, they hang one man and two women by an assembly of the German Court – Martial.

May, 9 The Nazis hand over the Fort of Crete (Souda), the Fort of Milos and Dodekanissos.

Τα ναζιστικά στρατόπεδα

Στη διάρκεια της Κατοχής, οι ναζί λειτούργησαν σε ολόκληρη την κατεχόμενη Ελλάδα 26 στρατόπεδα συγκέντρωσης ομήρων και κρατουμένων με αποφάσεις Έκτακτων Στρατοδικείων. Αναφέρονται χαρακτηριστικά μερικά:

Στην Αττική

A. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. **Χαϊδάρι** Αθηνών. Ιδρύθηκε από τους ναζί και άρχισε να λειτουργεί τον Οκτώβριο του 1943. Ο ημερήσιος αριθμός κρατουμένων έφτανε τα 2.000 άτομα. Συνολικά από το Χαϊδάρι πέρασαν 25.000 κρατούμενοι. Πολλοί απ' αυτούς μετέχθησαν ως όμηροι στη Γερμανία· 1.900 εκτελέστηκαν στην Καισαριανή, στο Δαφνί ή επιτόπου.

Στο «Στοιχειωμένο Χαϊδάρι», η ζωή ήταν αφόρητη: υποσιτισμός, καταναγκαστικά έργα κάθε μέρα, απάνθρωπα βασανιστήρια (στέρξη τροφής και νερού, μαστιγώσεις, επιθέσεις με σκυλιά, το βασανιστήριο του «φιδιού», όπου ο κρατούμενος, ολόγυμνος, μαστιγώνεται για να σέρνεται στο έδαφος, κρέμασμα από τα χέρια σε κρίκους κ.ά.). Στο Χαϊδάρι ενέκλεισαν 850 αναπήρους πολέμου και 227 κομμουνιστές από την Ακροναυπλία.

Στο «Χαϊδάρι» έφερναν κρατουμένους:

▷ Από τα κρατητήρια της Κομματτούρ Αθηνών, που βρίσκονταν στα υπόγεια του κτιρίου της Εθνικής Ασφαλιστικής (Κοραή 4), το οποίο είχαν επιτάξει οι Γερμανοί με την είσοδό τους στην Αθήνα και το χρησιμοποίησαν σ' όλη τη διάρκεια της Κατοχής.

▷ Από το κολαστήριο της οδού Μέρλιν.

▷ Από τα κρατητήρια των Ταγμάτων Ασφαλείας, την Ειδική και τη Γενική Ασφάλεια.

2. Στρατόπεδο **Τατοίου** (Δεκελείας), όπου κρατούνταν κυρίως κρατούμενοι με αποφάσεις Εκτάκτων Στρατοδικείων.

The Nazi Camps

During the Occupation, the Nazis organized and run 26 concentration camps in several areas of Greece, in which they held hostages and prisoners by decree of extraordinary court-martials. Here follow a few significant camps:

In the Attica region

A. UNDER GERMAN COMMAND

1. **Chaidari** – Athens: Set up by the Nazis, it became operative in October 1943. The daily number of prisoners came up to 2,000. Altogether 25,000 people were held in Chaidari, many of whom were taken as hostage in Germany; 1,900 were executed in Kaissariani, in Dafni or on the spot.

In “Haunted Chaidari” life was intolerable: undernourishment, force labour every day, ruthless tortures (deprivation of food and water, flogging, use of dogs in the torture, the torture of “snake” during which the prisoner, totally naked, crawls on the ground while being flogged, hanging the prisoner’s arms by rings, etc). In Chaidari the Nazis imprisoned 850 war invalids and 227 communists transported from the infamous prison of Akronafplia.

They usually brought prisoners from:

▷ The gaol of Kommandatur [the German headquarters]. A large building located on 4, Korais street in the very centre, was requisitioned when the Germans took over Athens and used it throughout the Occupation. The basement of the building was used as a prison by the Germans.

▷ The German gaol of Merlin street.

▷ The prisons of the “Security Battalions” [Greek paramilitary forces collaborating with the Germans], and the prisons of the Security Police.

2. **Tatoi** Camp (North of Athens) where they mainly kept prisoners by the decree of the court-martials.

3. **Averoff** Prisons (for men and women). The daily

3. Φυλακές **Αβέρωφ** (Κεντρικές και Γυναικείες). Ο ημερήσιος αριθμός κρατουμένων έφτασε και τα 2.000 άτομα. Χρησιμοποιήθηκαν ακόμα και οι θάλαμοι όπου ήσαν τα εργαστήρια, καθώς και η ίδια η εκκλησία, που υπήρχε στο εσωτερικό προαύλιο της φυλακής.

Σε όλο το διάστημα της Κατοχής, γίνονταν εκτελέσεις στο εξωτερικό προαύλιο.

B. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΙΤΑΛΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΩΣ ΤΙΣ 7.9.1943) ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ.

1. Φυλακές **Καλλιθέας**, με ημερήσιο αριθμό κρατουμένων ως και 1.000 άτομα.

2. **Εφηβείο** φυλακών **Αβέρωφ**, με ημερήσιο αριθμό κρατουμένων ως και 500 άτομα.

Γ. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ «ΕΛΛΗΝΩΝ» ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΤΩΝ

1. Φυλακές «**Χατζηκώστα**», στο πρώην Ορφανοτροφείο της οδού Πειραιώς. Δημιουργήθηκαν ειδικά για κρατούμενους και ομήρους που συνελάμβαναν τα όργανα της Αστυνομίας, που συνεργάζονταν με τα στρατεύματα Κατοχής. Ο ημερήσιος αριθμός κρατουμένων έφτασε και τους 800.

2. Φυλακές **Αίγινας**. Το καθεστώς της 4ης Αυγούστου παρέδωσε 170 κρατούμενους κομμουνιστές στους ναζί.

3. Φυλακές **Συγγρού**. Εδώ ήταν βέβαια φυλακή κρατουμένων του κοινού ποινικού δικαίου, αλλά χρησιμοποιήθηκε και για πολιτικούς κρατουμένους επικίνδυνους για δραπέτευση, επειδή τη θεωρούσαν φυλακή υψίστης ασφαλείας.

4. Παραπήγματα **Βουλιαγμένης**.

5. Στρατόπεδο στο **Γουδί**, στους παλιούς στρατώνες. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως από τα Τάγματα Ασφαλείας. Χιλιάδες Έλληνες πέρασαν απ' αυτό το στρατόπεδο, στο οποίο γίνονταν και εκτελέσεις.

6. Σανατόριο **Σωτηρία**.

number of prisoners came up to 2,000. They even used the laboratory rooms as cells as well as the church which was in the prison's inner yard. Executions took place in the Averoff prison throughout the Occupation.

B. UNDER ITALIAN COMMAND

(from the beginning of Occupation

until the capitulation of Italy in 7/9/1943)

AND THEN UNDER GERMAN COMMAND

UNTIL THE LIBERATION

1. **Kallithea** Prisons, with a daily number of 1,000 prisoners.

2. **Adolescent prisons in Averoff**, with a daily number of 500 prisoners.

C. UNDER "GREEK" (COLLABORATORS) COMMAND

1. **Hadjikosta** prisons, located at the ex orphanage on Piraeus street. This prison was set up especially for those arrested and taken prisoners by those of Police force who collaborated with the occupational forces. Its daily number of prisoners reached 800.

2. **Aegina** island Prison. It functioned during the Metaxas' dictatorship and the 170 communists prisoners who were kept there were handed over to the Nazis.

3. **Syngrou** Prison. It was a criminal law prison but was used for political prisoners and especially those "prone to escape", because it was considered to be a high security prison.

4. **Vouliagmeni** prisons [to the south of Athens near the sea].

5. The **Goudi** Military Camp. It was used mainly by the "Security Battalions" where they imprisoned thousands of Greeks and a good number of executions took place there.

6. The "**Sotiria**" sanatorium.

7. **Υπόγεια Παλαιών Ανακτόρων.** Χρησιμοποιήθηκαν από τα Τάγματα Ασφαλείας ως κρατητήρια και τόπος βασανιστηρίων. Εκατοντάδες Αθηναίοι βασανίστηκαν στα υπόγεια των Παλαιών Ανακτόρων.

8. **Ειδική Ασφάλεια** Χωροφυλακής, οδός Ελπίδος και παράρτημα στο ξενοδοχείο «Κρυστάλ», πλατεία Βικτωρίας. Χρησιμοποιήθηκαν από τη Διοίκηση του Σώματος Χωροφυλακής, που συνεργαζόταν με τους κατακτητές, ως χώρος βασανιστηρίων. Στο «Κρυστάλ» βασανίστηκε έως θανάτου η Ηλέκτρα Αποστόλου. Ένα είδος βασανιστηρίου ήταν και το πέταγμα από την ταρατσα στο δρόμο, όπου αποτεινόνταν ο βασανισμένος.

9. **Γενική Ασφάλεια** Αστυνομίας Πόλεων. Τα Αστυνομικά τμήματα σε ολόκληρη την Αθήνα και τον Πειραιά χρησιμοποιήθηκαν ως κρατητήρια και τόποι βασανιστηρίων για τους Αθηναίους και τους Πειραιώτες.

Στη Μακεδονία

1. **Παύλου Μελά** Θεσσαλονίκης. Ιδρύθηκε από τους ναζί και λειτούργησε σ' όλη τη διάρκεια της Κατοχής. Υπήρξε ο «σταθμός» για τη μεταφορά των ομήρων που προορίζονταν για τα στρατόπεδα της Γερμανίας: Άουσβιτς, Νταχάου, Μαουτχάουζεν κ.ά. Ως παραρτήματα του στρατοπέδου Π. Μελά χρησιμοποιήθηκαν επίσης οι «**Σταύλοι**», η «**Αγία Σοφία**», οι «στρατώνες του **50ού Συντάγματος**» και του «**Βαρώνου Χιρς**».

2. Φυλακές **Επταπυργίου** (Γεντί Κουλέ).

3. **Ασβεστοχώρι.** Στο σανατόριο στο Ασβεστοχώρι βρίσκονται 17 κομμουνιστές κρατούμενοι του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου, τους οποίους παρέδωσαν στους ναζί.

4. **Γρεβενά.**

5. Σανατόριο **Πέτρας** στον Όλυμπο. Στο σανατόριο της Πέτρας μετήγαγαν 17 πολιτικούς κρατούμενους από την Ακροναυπλία.

6. Στρατώνες **Κοζάνης.**

7. Στρατόπεδο **Φλώρινας.**

8. Στρατόπεδο **Εδέσσης.**

7. **The basement of the former Palace.** It was used by the "Security Battalions" as a prison and torture place. Hundreds of Athenians were tortured there.

8. **Special Security Prisons of the Gendarmerie.** It was on Elpis street and used an annex of the "Hotel Crystal" near Victoria square. It was run by the Central Command of the Gendarmerie Corp that was collaborating with the Occupational forces, as a place of torture. In the "Hotel Crystal" the great resistance hero Electra Apostolou was tortured [and later died]. A particular torture used in this prison was the throwing of the prisoner from the roof down to the street, which killed the prisoner.

9. **General Security Prisons** of the City Police. All the police stations in both Athens and Piraeus were used as prisons and torture places for the people of Athens and Piraeus.

In Macedonia

1. "**Pavlos Melas**" camp in Thessaloniki. Set up by the Nazis, it functioned throughout the period of Occupation. It was the gathering point for the hostages who were to be transported to the concentration camps such as Auschwitz, Dachau, Mauthausen, etc. Other buildings in Thessaloniki were used as annexes to "Pavlos Melas" camp, such as the "**Stables**", "**Aghia Sophia**", the barracks of the **50th regiment**, and the "**Baron Hirsch**" building.

2. **The Prisons of Eptapyrgio** (Yedi-Koule) in Thessaloniki.

3. **The Sanatorium in Asvestohori.** It was used as a prison sanatorium where 17 communists were kept by the Metaxas' regime; the police handed them over to the Nazis.

4. **Grevena.**

5. **The Sanatorium in Petra, Olympus,** where the Nazis transferred 17 political prisoners from the prison of Akronafplia.

6. The barracks in **Kozani.**

Στη Θράκη

1. Στρατόπεδο **Αλεξανδρούπολης**.
2. Στρατόπεδο **Διδυμοτείχου**.

Στη Θεσσαλία

1. Στρατόπεδο **Λάρισας**. Ιδρύθηκε από τους Ιταλούς φασίστες τον Αύγουστο του 1941. Οι πρώτοι κρατούμενοι ήταν 1.100 στρατιώτες Κρητικοί. Απ' αυτούς 350 απέδρασαν, 500 πέθαναν από την πείνα, πολλοί εκτελέστηκαν και λίγοι έζησαν ως το τέλος του πολέμου. Οι κρατούμενοι έμεναν σε παραπήγματα, κάτω από άθλιες συνθήκες διατροφής, διαμονής και στέγασης.

Σύμφωνα με τα κατηγορητήρια του «Ελληνικού Εθνικού Γραφείου Εγκλημάτων Πολέμου», κατά το 1942 εκτελέστηκαν άνευ δίκης μέσα στο στρατόπεδο πάνω από 250 κρατούμενοι. Οι εκτελεσμένοι απ' αυτό το στρατόπεδο υπολογίζονται συνολικά σε 800 περίπου.

Μετά την κατάρρευση της φασιστικής Ιταλίας, παρέλαβαν το στρατόπεδο οι ναζί. Τον Απρίλιο του 1944 οι κρατούμενοι ήσαν 1.350, ανάμεσα στους οποίους 60 γυναίκες και 20 παιδιά κάτω των 12 ετών.

Ο Ερυθρός Σταυρός αναφέρει ότι στο Στρατόπεδο κρατήθηκαν 2.538 άτομα: τα 1.218 στη διάρκεια της ιταλικής διοίκησης (29 μήνες) και τα 1.365 στη διάρκεια της χιτλερικής (11 μήνες). Η ίδια πηγή ανεβάζει σε 1.210 τους κρατουμένους που εκτέλεσαν οι ναζί.

2. Στρατόπεδο **Τρικάλων**. Ιδρύθηκε από τους Ιταλούς φασίστες τον Σεπτέμβριο του 1941 και διαλύθηκε στις 18 Μαΐου 1943, με τη μεταφορά των κρατουμένων του στα στρατόπεδα της Λάρισας. Στη αρχή εγκαταστάθηκε στους «Μύλους», μια παλιά τυραποθήκη και σταραποθήκη της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Τρικάλων, ως τις 19 Φεβρουαρίου 1942· έπειτα μεταφέρθηκε στα Κουτσομίλια, σ' ένα παλιό σχολικό κτίριο, ως τη διάλυσή του.

7. The **Florina** military camp.
8. The **Edessa** military camp.

In Thrace

1. The **Alexandroupolis** camp.
2. The **Didymoteicho** camp.

In Thessaly

1. The **Larissa** camp. It was set up by the Italian fascists in August 1941. The first prisoners to be held were 1,100 soldiers from Crete who were taken in the surrender of the Greek army. Of them 350 escaped, 500 died from hunger, many were executed and only a few managed to survive to the end of the war. The prisoners were malnourished and lived in shacks.

According to the indictment of the "Greek National Bureau for the War Crimes", more than 250 prisoners of the camp were executed in 1942 without trial. Altogether, the number of executed in this particular camp is estimated to be around 800.

After the surrender of Italy in September 1943, the Nazis took over the camp. In April 1944, the prisoners were 1,350, of them 60 were women and 20 were children under the age of 12.

The Red Cross reported that 2,538 people were imprisoned in the camp: of them 1,218 during the Italian command (which lasted 29 months), and 1,365 during the Nazi command (which lasted 11 months). It is estimated in this report that the Nazis executed 1,210 prisoners.

2. The **Trikala** camp. It was set up by the Italians in September 1941 and was dissolved in 18 May 1943 when its prisoners were transferred to Larissa. Initially the camp was located in "Myloi" in a former cheese and wheat storehouse which belonged to the Agricultural Cooperative of Trikala and remained there until the 19th of February 1942; it was relocated in an old school building in Koutsomilia (in

Οι πρώτοι κρατούμενοι του ήσαν 112 ποινικοί, αλλά αμέσως μετά μετέχθησαν σ' αυτό 54 πολιτικοί κρατούμενοι από τον Βόλο και τη Λάρισα. Στη συνέχεια οι κρατούμενοι, που έφτασαν και τους 1.000, ήσαν σχεδόν στο σύνολό τους πολιτικοί και όμηροι.

3. «Κίτρινη Αποθήκη» Βόλου.
4. Φυλακές «**Αλεξάνδρας**» Βόλου.
5. Φυλακές «**Ιωσάφατ**» Βόλου.
6. Στρατώνες **Τυρνάβου**.
7. Φυλακές **Πύλης** Φαρσάλων.
8. Φυλακές **Καλαμπάκας**.

Στην Πελοπόννησο

1. Φυλακές **Τρίπολης**. Από τις φυλακές Τρίπολης πέρασαν πάνω από 7.000 κρατούμενοι, από τους Νομούς Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας. Σε 792 ανέρχονται οι εκτελεσμένοι κρατούμενοι στις φυλακές αυτές.
2. Στρατόπεδο **Κατακόλου**.
3. Φυλακές **Καλαβρύτων**.
4. Φυλακές **Ακροναυπλίας**. Χρησιμοποιήθηκαν ως στρατόπεδο, από τη δικτατορία της 4ης Αυγούστου, για την κράτηση των στελεχών του ΚΚΕ. Δυστυχώς, η Ελληνική Κυβέρνηση φεύγοντας δεν τους απελευθέρωσε, όπως άλλωστε έκανε και στα άλλα στρατόπεδα, στα νησιά της εξορίας, αλλά τους παρέδωσε στους ναζί. Στις φυλακές Ακροναυπλίας παραδόθηκαν 580 κομμουνιστές στους ναζί.
5. Φυλακές **Κάτω Ακροναυπλίας**.
6. Φυλακές **Πύλου**.
7. Φυλακές **Πάτρας**.

Στη Ρούμελη

A. Στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα

1. Στρατόπεδο **Δομοκού**.
2. Φυλακές **Λαμίας**.
3. Φυλακές **Λιβαδειάς**.
4. Φυλακές **Θήβας**.

the outskirts of Trikala) and remained there until it was dissolved.

Its first prisoners were 112 of the criminal law but soon afterwards 54 political prisoners from Volos and Larisa were transferred there. Altogether the prisoners in the camp were 1,000 almost in total political [prisoners] and hostages.

3. The “**Yellow Storehouse**” in Volos.
4. The “**Alexandra**” prison in Volos.
5. The “**Iosafat**” prison in Volos.
6. The Barracks in **Tyrnavos**.
7. The Prison in **Pyli, Farsala**.
8. The Prison in **Kalambaka**.

In Peloponnesus

1. The Prison in **Tripolis**. More than 7,000 were imprisoned there, taken from the nearby areas of Corinthia, Argolis, Arcadia, Laconia and Messinia. The executed in this prison were 792.
2. The **Katakolon** camp.
3. The Prison in **Kalavryta**.
4. The Prison in **Akronafplia, Nafplio**. The Metaxas regime used it as a camp to confine the cadres of the KKE [Communist Party of Greece]. When Greece came under occupation the prison's administration should release the prisoners as it did in many prison and exile camps. In the case of Akronafplia 580 political prisoners were handed over to the Nazis.
5. The Prison of **Kato-Akronafplia**.
6. The Prison of **Pylos**.
7. The Prison of **Patras**.

In Sterea Hellas

A. In Eastern Sterea Hellas

1. The Camp in **Domokos**.
2. The Prison of **Lamia**.
3. The Prison of **Livadeia**.
4. The Prison of **Theva**.

Β. Στη Δυτική Στερεά Ελλάδα

5. Στρατόπεδο **Κατούνας**. Στο Σχολείο της Κατούνας Ξηρομέρου Αιτωλοακαρνανίας.
6. Στρατόπεδο **Βόνιτσας**.

Στην Ήπειρο

1. Φυλακές **Ιωαννίνων**.
2. Φυλακές **Άρτας**.

Στην Κέρκυρα

1. Φυλακές **Κέρκυρας**.
2. Στρατόπεδο στο **Λαζαρέττο**. Στο νησάκι Λαζαρέττο (παλιό λοιμοκαθαρτήριο) ιδρύθηκε από τους Ιταλούς φασίστες στρατόπεδο συγκέντρωσης ομήρων.
3. Στρατόπεδο στο **Βίδο**.

Στην Κρήτη

1. Φυλακές **Αγυιάς**.
2. Φυλακές **Ιτζεδίν**.
3. Φυλακές **Αλικαρνασσού**.
4. Στρατόπεδο **Ηρακλείου**.
5. **Γαύδος**. Τριάντα κομμουνιστές εξόριστοι παραδόθηκαν στους ναζί.

Στο Αιγαίο

1. Φυλακές **Μυτιλήνης**
2. **Άη-Στράτης**. Το καθεστώς της 4ης Αυγούστου παρέδωσε 230 εξόριστους κομμουνιστές στους ναζί.
3. **Ανάφη**: Το καθεστώς της 4ης Αυγούστου παρέδωσε στους ναζί 220 κομμουνιστές.
4. Στρατόπεδο **Χίου**.
5. Φυλακές **Λαζαρέττου Σύρας**
6. **Δωδεκανήσου**: α) **Μαγκάλο** Ρόδου, β) **Αλάερμα** Ρόδου, γ) **Κάμπο Κιάρο** Ρόδου, δ) **Μπεβεράνια** Ρόδου, ε) **Αεροπορίας** Ρόδου, στ) **Λακκί** Λέρου.

B. In Western Sterea Hellas

5. The Camp of **Katouna**, set up in a school of Katouna, in Xiromero, Aetolo-akarnania.
6. The Camp of **Vonitsa**.

In Epirus

1. The Prison in **Ioannina**.
2. The Prison in **Arta**.

In Corfu

1. The Prison in **Corfu**.
2. The Camp of **Lazaretto**, on the small island of Lazaretto, the Italians used the premises of a former hospital to set up a concentration camp for the hostages.
3. The Camp in **Vidos**.

In Crete

1. The Prison in **Aghyia**.
2. The prison in **Itzedin**.
3. The prison in **Alikarnassos**.
4. The camp in **Herakleion**.
5. The exile camp in **Gavdos** where thirty communist prisoners were handed over to the Nazis.

In the Aegean islands

1. The Prison in **Mytilene**.
2. The exile camp in **Ai-Stratis**, where 230 exiled communists were handed over to the Nazis.
3. The Exile camp in **Anafi** where 220 communists were handed over to the Nazis.
4. The Camp in **Chios**.
5. The Prison in **Lazaretto, Syros**.
6. In the Dodecanese: a) **Mangalo**, Rhodes, b) **Alaerma**, Rhodes, c) **Campo Chiaro**, Rhodes, d) **Beverania**, Rhodes, e) **Air Force Rhodes**, f) **Lakki**, Leros.

Μανώλης Γλέζος

Manolis Glezos

Καλάβρυτα του Πέτρου Ανταίου

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ, 13 Δεκεμβρίου 1943. Μια από τις πιο μαύρες μέρες της χιτλεροφασιστικής κατοχής. Οι ναζί κατακτητές παραδίδουν στις φλόγες την πανέμορφη, ιστορική κωμόπολη και εξοντώνουν όλο τον άρρενα πληθυσμό από 14 χρόνων και πάνω.

1.104 είναι τα αθώα θύματα!

Εκείνη την ομιχλώδη, παγερή μέρα οι χιτλερικοί, εφαρμόζοντας το απάνθρωπο δόγμα τους της συλλογικής ευθύνης, διέπραξαν ένα από τα ειδικότερα εγκλήματά του ενα-

Kalavryta by Petros Antaios

KALAVRYTA (North Peloponese), 13 December 1943. One of the bleakest days in Nazi-fascist occupation. The Nazi conquerors commit to the flames the beautiful, historic town and exterminate all the male population from 14 years of age and up.

The innocent victims are 1,104!

During that foggy, freezing day, Hitler's troops, by implementing the horrible dogma of collective responsibility, committed

ντίον του λαού μας. Ο Χίτλερ, στις 16 Δεκεμβρίου 1942, προεδρεύοντας σε συμβούλιο επιτελών του (Κάιτελ, Γιοντλ, Μπόρμαν κ.ά.), το οποίο επεξεργάστηκε τον πολεμικό κανονισμό της κατοχής, υπαγόρευε:

«Πρέπει το σπίτι (του πολίτη από τον άμαχο πληθυσμό) να καεί συν γυναίξι και τέκνοις.. Με στρατιωτική υψηλοφροσύνη ή με τη συνθήκη της Γενεύης ο αγών αυτός δεν έχει πλέον καμία σχέση... Ως εκ τούτου ο στρατός δικαιούται να χρησιμοποιεί εις τον αγώνα αυτόν κάθε μέσον και εναντίον γυναικών και παιδιών, αρκεί να εξασφαλιζεται δι' αυτού η επιτυχία...»

one of the most horrific crimes against our people. On the 16th of December 1942, Hitler, presiding over a committee of his staff officers (Keitel, Jodel, Bormann etc) which was working on the rules of Occupation, dictated:

"The houses of the noncombatants must be burned to the ground with women and children included... This fight cannot relate to the Geneva Convention or any military noble-mindedness... The army therefore, is entitled to use in this fight any means against women and children, if it helps in achieving success..."

Αυτός ο πολεμικός κανονισμός του Χίτλερ καταργούσε το Διεθνές Πολεμικό Δίκαιο της Γενεύης και τη Συνθήκη της Χάγης του 1907 και παρείχε απόλυτη ασυδοσία στους δήμιους των κατεχομένων χωρών. Και εκείνοι, λυσσώντας για τις πολεμικές τους αποτυχίες και τα πλήγματα της Αντίστασης, ξεσπούσαν με θηριώδη μανία κατά του άμαχου πληθυσμού, αφήνοντας πίσω τους ποταμούς αιμάτων και φοβερά ολοκαυτώματα.

Το φθινόπωρο του 1943 οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ κατήγαγαν μια σειρά νίκες κατά των ναζί στην Πελοπόννησο. Στις 20 Οκτωβρίου στην Κερπινή, κοντά στα Καλάβρυτα, υπέστησαν πανωλεθρία. Διλοκία τους διαλύθηκε με μεγάλες απώλειες σε νεκρούς και τραυματίες και οι αντάρτες έπιασαν πολλούς αιχμαλώτους, μεταξύ των οποίων και τραυματίες, τους οποίους περιέθαλψαν οι Καλαβρυτινοί. Η διοίκηση των τοπικών τμημάτων του ΕΛΑΣ ζήτησε επίσημα από τη γερμανική διοίκηση να σταματήσει τις εκτελέσεις ομήρων, προκειμένου να απελευθερώσει τους αιχμαλώτους. Αν όμως συνέχιζαν, τους προειδοποιούσε ότι θα εκτελούντο οι αιχμάλωτοι. Οι ναζί συνέχισαν με μεγαλύτερη ακόμα μανία τις θηριωδίες τους. Στο ιστορικό μοναστήρι του Μεγάλου Σπηλαίου εκτέλεσαν 21 μοναχούς, 16 από τους οποίους κατακρήμνησαν από τα βράχια.

Διαδόθηκε τότε ότι οι χιτλερικοί θα έκαιγαν τα Καλάβρυτα. Η οργάνωση του ΕΑΜ ειδοποίησε τους κατοίκους να εγκαταλείψουν την κωμόπολη. Οι Γερμανοί που κατέφθαναν από τις 9 ως τις 13 Δεκεμβρίου στην πόλη, ενώ είχαν καταστρώσει ήδη με τη γνωστή μεθοδικότητά τους ως την τελευταία λεπτομέρεια το φριχτό έγκλημα, εξαπάτησαν τον πρόεδρο της κοινότητας και καθησούχαζαν και με το λόγο της στρατιωτικής τους «τιμής» τους κατοίκους.

Hitler's War regulations abolished Geneva's International Military Law as well as the Treaty of Hague of 1907, and granted absolute license to the executioners in the occupied countries. Thus the Nazis, having suffered military failures and blows by the Resistance, took it out with a beastly mania against the civilians, which resulted in producing rivers of blood and horrific holocausts.

In the autumn of 1943, the forces of ELAS (Greek Resistance Army) had a series of victories against the Nazis in the Peloponese. On the 20th of October, in Kerpini, near Kalavryta, the Nazis suffered a rout; two companies were dismantled with heavy losses in dead and wounded, while the ELAS guerillas took many captives; among them many were wounded and were looked after by the people of Kalavryta. The command of the local ELAS forces requested officially from the German officers to suspend the execution of hostages so as to free the German captives. ELAS warned that if they were to continue then the German captives would be executed. The Nazis however carried on the atrocities with fiercer mania; they attacked the historic monastery of Megalo Spilaio and executed 21 monks, 16 of whom they threw down the cliff.

Rumours circulated then that the Nazis were preparing to attack and burn Kalavryta. The organization of EAM sent word to the people to leave the town. The Germans, with their usual method, had worked meticulously on their horrible crime and were bringing their forces gradually since the 9th of December in Kalavryta. They managed to mislead the mayor and appease the people by speaking on their military "honour".

Το πρωί της 13ης Δεκεμβρίου άρχισαν να χτυπούν μανιασμένα οι καμπάνες. Με κήρυκα καλούσαν όλους, με την απειλή εκτέλεσης, να συγκεντρωθούν στο σχολείο. Εκεί ξεχώρισαν όλες τις γυναίκες και τα αγόρια κάτω των 14 χρόνων, γεμίζοντας ασφυκτικά μια μικρή αίθουσα. Τους άντρες τους έβγαλαν κρυφά και τους συγκέντρωσαν στα ριζά των λόφων, στη θέση «Λάικκα του Καππή», επτακόσια μέτρα ψηλότερα από το νεκροταφείο. Τους τοποθέτησαν αμφιθεατρικά, ώστε να βλέπουν τα σπίτια τους που άρχισαν να καίγονται. Πίσω απ' τις πλάτες τους τα πολυβόλα και τα μυδράλλια περίμεναν το παράγγελμα για ν' αρχίσουν το μακελειό. Κι όμως, η ελπίδα δεν εγκατέλειπε τους μελλοθάνατους. Τους είχαν εξαπατήσει λέγοντας να πάρουν μαζί τους από μια κουβέρτα κι ένα καρβέλι ψωμί. Έλπιζαν λοιπόν να τους έπαιρναν ομήρους. Δύο φωτοβολίδες από το ξενοδοχείο του Δαλιάνη έδωσαν το σύνθημα της σφαγής... **Πυρ!...**

Πάνω από μια ώρα κροτάλιζαν οι ριπές. Δεν θερίζονται εύκολα 800 λεβοντόκορμοι άντρες. Άλλους 304 σκότωσαν από τα γύρω χωριά. Οι σκοτωμένοι έπεφταν επάνω στους λαβωμένους αλλά ζωντανούς και τους σκέπαζαν. Τότε ένα ειδικό τμήμα από 30 αξιωματικούς, μ' επικεφαλής τον αρχιδήμιο TENER, που έφερε, για την περίπτωση, τρία πιστόλια στη ζώνη του, αρχίζουν ν' αποτελειώνουν με χαριστικές βολές στο κεφάλι τους εκτελεσμένους...

Βρεθήκαμε σ' αυτόν τον κρανίου τόπο, τη Λάικκα του Καππή, με το συχωρεμένο σκηνοθέτη Αντώνη Βογιάζο, όταν γυρίζαμε το *Χρονικό της Εθνικής Αντίστασης*, μαζί μ' έναν από τους ελάχιστους που επέζησαν, τον Νίκο Φερλελή, ακούσαμε και καταγράψαμε στην ταινία, ριγώντας, την αφήγησή του:

In the morning of the 13th of December the bells of the churches started tolling furiously. A town crier called everyone to gather in the school, or else they would be executed. In the school the Germans took the women, the girls and the boys under the age of 14 and put them in a small class room, jam-packing it. They gathered all the men and took them to the foot of the nearby hills, on the location called "Lakka of Kappi", 700 metres higher than the cemetery. They positioned them amphitheatrically so they could watch while their houses were put on fire. Behind them the machine guns were ready upon command to start the massacre. The men however had not abandoned hope; the Germans had told them to take one blanket and a loaf of bread each, so, they thought they were taken prisoners. Two flares fired from the Dalianis' hotel gave the signal to start the massacre... **Fire!**

The squirts of the machine guns rattled for more than an hour. It was not easy to sweep 800 upstanding men. There were also 304 men from the nearby villages. Those killed would fall over the wounded but still alive and would cover them. Then a special troop of 30 officers, leaded by the horrific butcher TENER who carried three pistols in his belt for the occasion, began to shoot the coup de grace to the executed...

Years later we visited the very place of the massacre with the late film director, Andonis Vogiazos, while filming the documentary "*The National Resistance Chronicle*". We had with us Nikos Ferlelis, one of the few survivors, who narrated the massacre for the film, sending shivers down our spines:

«Εκεί που καθόμασταν στη λάκκα όλοι οι άντρες, μας έκαναν νόημα να σηκωθούμε. Και μόλις έπεσαν οι φωτοβολίδες άρχισαν να μας “θερίζουν” με τα μυδράλλια. Όταν πέσαμε όλοι, πλησίασαν οι Γερμανοί με τα πόδια να βουλιάζουν στο αίμα και σ’ έναν-έναν έδιναν τη χαριστική βολή. Εγώ είχα μείνει ζωντανός. Δύο αδέρφια ακόμα και κάποιοι άλλοι δίπλα μου. Μια-μιάμιση ώρα είχε κρατήσει η εκτέλεση κι άλλες δύο και περισσότερο η χαριστική βολή. Είχα ένα γείτονα που ζούσε ακόμα και μου λέει: “Έρχεται η σειρά μας”. Εμένα είχε πιαστεί η αναπνοή και δεν μπορούσα να μιλήσω. Φτάνουν σε μας, δίνουν δύο πιστολιές στο γείτονά μου, στο κεφάλι – τον αποτέλειωσαν. Πετάχτηκαν τα αίματά του απάνω μου. Εμένα, όπως είχα το χέρι στο κεφάλι, μου δίνουν μια πιστολιά, η σφαίρα τρύπησε το χέρι μου και με λάβωσε στο μέτωπο. Λέω: “Πάλι τη γλίτωσα. Δεν πέθανα”. Μετά από καμιά δεκαριά λεπτά, έρχεται άλλος, με γραπώνει απ’ το γιακά, μου γυρίζει το πρόσωπο και μου δίνει άλλη μια πιστολιά. Να, εδώ, στην κορφή. Έμεινα για λίγο αναισθητός. Είχα μουδιάσει ολόκληρος. Τέλος φύγανε. Ανασηκώθηκα τότε ανάμεσα στους σκοτωμένους, κοιτάω και βλέπω από κείνο το δρομάκι εκεί ερχόταν η μάνα μου. Μου λέει: “Πού είναι οι άλλοι;” Είχα άλλα δύο αδέρφια, τον Βασίλη και τον Κίμωνα. Βρήκαμε τον έναν, ύστερα και τον άλλον σκοτωμένους. Έφυγα από ‘κεί, και θυμάμαι πάταγα μες στο αίμα και το πόδι μου βουλιαζε ως το γόνα. Το αίμα κύλαγε ποτάμι, είχε φτάσει ως κάτω στο δρόμο...»

Πολλά σπίτια έχασαν τρεις και τέσσερις άντρες. Του μπαρμπα-Παναγού του Παναγούτσικου σκοτώθηκαν και τα τέσσερά του παι-

While we were sitting in Lakka, all the men together, they ordered us to sit up. As soon as the flares were shot, they started firing with the machine guns. When we were all down on the ground, the Germans approached with their feet sinking in blood, and started shooting the coup de grace to each one of us. I was still alive. Two of my brothers were close to me. The execution had taken nearly one and a half hours and the coup de grace more than two hours. One of my neighbours was lying near, still alive and I heard him say “Our turn is coming”. I had no breath left, I could not speak. Then they were next to me, shot at my neighbour two times on the head, and they finished him. His blood was spilled all over me. My hand was covering my head, they shot me once and the bullet went through my arm and wounded my forehead. I thought “Once again I survived. I am not dead.” About ten minutes later, another German approached, seized me by the collar and turning my head towards him shot me. Here on the top [of my head]. I lost my senses for a while. I had gone numb. Finally they left. Then I managed to sit up a little among the dead and I saw my mother coming up this road. She asked “Where are the others?” I had two brothers, Vassilis and Kimonas. We found the one, then the other, killed. When I left the place I remember walking on blood, it was coming up to my knees. The blood was like a river, it was flowing down to the road...

Many families lost three-four men. Panagos Panagoutsikos had four sons and were all killed. With him they were five and togeth-

διά. Με κείνον πέντε. Και με το γαμπρό του τον Ευελπίδη, έξι.

Μια Καλαβρυτινή, η Ελευθερία της θεια-Γιώτας, που ανηφόρισε απ' τις πρώτες στη Λάκκα, είδε τόσα χυμένα μυαλά ένα γύρο, που δεν βάσταξε. Βρήκε έναν τενεκέ, τον γέμισε και τα 'θαψε χωριστά.

Την ίδια εκείνη ώρα στο σχολείο, με ανατριχιαστική υπόκρουση τη χλαπαταγή απ' τη φωτιά που λυσομανούσε σ' όλη την πόλη και τις ριπές της εκτέλεσης, τα γυναικόπαιδα κι οι γέροντες προσεύχονταν σε εικόνες που είχαν φέρει απ' τα σπίτια τους. Ξάφνου, όταν άρχισε να καίει τις πατούσες το πάτωμα ζεσταμένο από τη φωτιά που είχαν βάλει οι ναζί στο υπόγειο του σχολείου, τα γυναικόπαιδα ρίχτηκαν ξετρελαμένα πάνω στην κλειδομανταλωμένη πόρτα και την έσπασαν. Άλλοι λένε πως κάποιος Αυστριακός ή Αλσατός φρουρός την άνοιξε κι οι χιτλερικοί τον σκότωσαν επιτόπου. Τα γυναικόπαιδα, που σύμφωνα με το σχέδιο έπρεπε να καούν για να μη μείνει ψυχή ζωντανή από τα Καλάβρυτα, σώθηκαν. Ο αρχιμανδρίτης Θεοκλήτος Φεφές, δεκατετράχρονο παιδί τότε, που σώθηκε, στο βιβλίο του *Καλάβρυτα* δίνει συγκλονιστικές σκηνές απ' ότι επακολούθησε. Στο γυαλί του νοσοκομείου, όπου απάγγιασαν τα γυναικόπαιδα μετά την έξοδο απ' το σχολείο, τα παιδιά δεν σταματούσαν το κλάμα. Τότε ο μικρός Φεφές τους είπε: «Σωπάστε, παιδιά, μην κάνετε έτσι. Όλοι ορφανά είμαστε!...».

Με το ξημέρωμα της επομένης, τα παιδιά ένωσαν την πείνα τους. Τότε η Κελαδηθένα, που της είχαν σκοτώσει τρία παιδιά και τον άντρα, τους έδωσε ένα σταρένιο ζυμωτό καρβελάκι.

«Είναι του Νίκου μου... Εκείνο το άμοιρο δεν το 'φαγε».

er with his son-in-law Evelpides, six men killed in the same family. A woman from Kalavryta, called Eleftheria, was one of the first to arrive at Lakka. She saw so many brains spilled that she took a tin pot, filled it with brains and buried it separately.

While the massacre was taking place, the women and old people were in the school, listening to the sound of the burning houses and the continuous rattling of the machine guns, and praying to the icons they had taken from their homes. Suddenly, they felt their feet burning as the Nazis had put fire to the school's basement. The frenzied women and children threw themselves to the bolted door and broke it. Some say that it was an Austrian or Alsatian soldier who opened the door [to let them out] and the Nazis killed him on the spot. Thus, the women and children, for whom the plan was to burn so that no one would be left alive in Kalavryta, were saved. The archimandrite Theoklitos Fefes, who was a child of 14 years then, was saved and in his book *Kalavryta* gives an account of the shocking scenes that followed. The women and children, after having fled the burning school, found refuge in the building site of the hospital. The children could not stop crying and young Fefes told them: "Don't act like that guys. We are all orphans!...".

With the dawn of the next day, the children were hungry. Then the Kelaidis woman, whose husband and three sons had been killed, gave them a small loaf of bread saying: "It was for my poor little Nikos... He did not eat it".

"I began cutting and giving it out" Fefes writes in his book. "I kept the soaked piece

«Άρχισα να το κόβω και να το μοιράζω», γράφει ο αρχιμανδρίτης Φεφές. «Για τον εαυτό μου κράτησα το βρεμένο. Άρχισα να το τρώω με βουλιμία. Τότε κατάλαβα. Ανατρίχιασα. Ήταν ποτισμένο με το αίμα των σκοτωμένων. Αυτή τη μεταλαβιά δεν θα την ξεχάσω...»

Πράξεις της τραγωδίας που συνεχίστηκε ήταν το κουβάλημα των νεκρών στις πλάτες των γυναικών στο νεκροταφείο, το σκάψιμο στην πέτρινη παγωμένη γη και με τα νύχια ακόμα, γιατί τα σκαπανικά είχαν λιώσει, για την ταφή των νεκρών. Κι η πάλη με τα αγριεμένα απ' την πείνα σκυλιά, που ξέθαβαν κι έτρωγαν τις νύχτες τους νεκρούς... Οι Καλαβρυτινές χήρες, μάνες, αδερφές, αρραβωνιαστικές κινδύνεψαν να τρελαθούν απ' το σπαραγμό.

«17 Δεκέμβρη 1943», γράφει στο βιβλίο της *Φύλλα Κατοχής* η Ιωάννα Τσάτσου. «Σαν χορός αρχαίας τραγωδίας άρχισαν να μπαίνουν στο γραφείο μας σ' ατέλειωτη σειρά γυναίκες μαυροφορεμένες. Τα πρόσωπά τους ήταν μαρμαρωμένα, ακίνητες με μian ομαδική, ομοιόμορφη έκφραση νέκρας, που δεν είχα ποτέ μου ξαναδεί. Η πρώτη μίλησε με κόπο: "Ερχόμαστε απ' τα Καλάβρυτα. Δεν είμαστε όλες. Οι περισσότερες έμειναν εκεί..." Όταν ακούσαμε Καλάβρυτα, ανατριχιάσαμε..."»

Δεν τρελάθηκαν όμως. Συμμάζεψαν τα κουρέλια των ψυχών τους. Πάλεψαν σκληρά μόνες τους. Ανάστησαν τα παιδιά τους που επέζησαν και τα πρόσφεραν άξιους πολίτες στην πατρίδα. Έχτισαν τα Καλάβρυτα. Έδωσαν ένα αιώνιο παράδειγμα καρτερίας της Ελληνίδας. Της Ελλάδας.

for myself and began eating it hungrily. Then I realized and was shocked. It was soaked in blood, the blood of her boy. Never in my life shall I forget this communion..."

The tragedy went on: the women had to carry the dead on their backs to the cemetery, they had to dig the stony frozen ground sometimes with their hands as the spades were few, and make hundreds of graves. They had to fight with the scary hungry dogs which would disinter the bodies to eat them in the night... The widows, mothers, sisters, fiancés from Kalavryta went almost mad from the heartbreak.

In her book *"Pages from the Occupation"* Ioanna Tsatsou writes: "On the 17th of December 1943, looking like a chorus from an ancient tragedy, a never ending line of women in black formed in the doors of our office. Their faces were like stone, in a group, unvarying expression of deadness, which never before had I seen. The first in the line opened her mouth with difficulty to speak: 'We have come from Kalavryta. We are only few. Most of us remained there...' When we heard Kalavryta we shuddered..."

But these women did not go mad. They managed to gather the rags of their souls. They fought hard on their own. To raise the children who survived and give them as worthy citizens to the homeland. They rebuilt Kalavryta. And gave an eternal example of the Greek woman's perseverance; of Greece's endurance.

Η σφαγή του χωριού Κομμένο της Άρτας

Συνήγορος υπεράσπισης: Μήπως γνωρίζετε, μάρτυς, ποία μονάς έκανε, αν παραδεχθούμε, την καταστροφή;

Μάρτυς: Ο διοικητής του τάγματος SS που είχε την έδρα του στον ποταμό Λούρο, Φάλνερ, κι ο υπολοχαγός Νόβιακ, διοικητής των αστυνομικών δυνάμεων, ομού έδιδαν επιτόπου τις διαταγές σφαγής.

Απαντητική επιστολή Δ. Κιουσοπούλου, εισαγγελέα Αρείου Πάγου, με ημερομηνία 15 Μαΐου 1972

Σε επιστολή του προς το γυμνασιάρχη Κ. Παπά, μάρτυρα κατηγορίας από το Κομμένο, στη δίκη των στρατηγών στη Νυρεμβέργη, που ρωτούσε για την τύχη των κατηγορουμένων σ' αυτή τη δίκη –Λαντς κ.ά– ο Δημ. Κιουσόπουλος, διευθυντής του Ελληνικού Εθνικού Γραφείου Εγκλημάτων Πολέμου και αντιπρόσωπος της ελληνικής κυβέρνησης στη δίκη της Νυρεμβέργης, αναφέρει:

«... Όλοι οι κατηγορούμενοι στρατηγοί διέφυγαν της ποινής του θανάτου. Τούτο συνέβη κατά τη γνώμη μου διότι η πολιτική της Αμερικής μετεστράφη. Μετά την ρήξιν της μετά της Ρωσίας εκαλλιέργησεν φιλικάς σχέσεις μετά της Γερμανίας και επόμενον ήτο και το δικαστήριο να τηρήσει ανάλογον στάσιν...»

Από ηχογραφημένες μαρτυρίες για το ολοκαύτωμα

Αλέξανδρος Μάλλιος (γιος του Θόδωρου Μάλλιου): «Όταν έγινε η μεγάλη σφαγή του Κομμένου, ήμουν 13 χρόνων... Τα χαράματα της 16ης Αυγούστου 1943 μαζί με την αδελφή μου είχαμε βγάλει τα ζώα έξω για βοσκή και δεν

The massacre of Kommeno, Arta

Counsel for the Defense: Do you know which unit is responsible for the disaster?

Witness: It was Fallner, the commander of the SS battalion that was based in Louros river, and lieutenant Noviak, commander of the police force. They were both giving the orders for the massacre.

15, May 1972, the replying letter of Dimitris Kiousopoulos, Public prosecutor in the Supreme Court of Appeal:

In his replying letter to school headmaster K. Pappas who was witness for the prosecution in the Nuremberg trials, and who was inquiring on the accused –Lantz and others - Dimitris Kiousopoulos who was head of the Greek National Bureau for War Crimes and the Greek government's representative to the Nuremberg trial, wrote:

"... All prosecuted army generals escaped the death penalty. In my opinion, this happened because American politics were changed. After its rupture with Russia [Soviet Union] the USA promoted friendly relations with Germany and it was expected of the Court to abide by this..."

Two recorded testimonies on the holocaust:

Alexandros Mallios (son of Theodoros Mallios): When the massacre of Kommeno took place I was 13 years old... The dawn of the 16th of August 1943 me and my sister had taken our livestock out to graze and were away from home. We saw a flare and then [we heard] the Germans fire with machine

βρεθήκαμε σπίτι. Είδαμε μια φωτοβολίδα και μετά άρχισαν να «βάζουν» οι Γερμανοί με όλμους και πολυβόλα. Κρύφτηκα σ' ένα χαντάκι με την αδελφή μου. Εκεί άκουσα κάποιον να λέει: «Στο γάμο του Μάλλιου δεν έμεινε κανένας ζωντανός...»

... Όταν γύρισα, πρώτον είδα τον πατέρα μου μ' ένα αδελφάκι μου, στην αγκαλιά. Σκοτωμένοι κι οι δυο. Από τα 12 μέλη της οικογένειάς μας σωθήκαμε μόνο εγώ κι η αδελφή μου... Οι Γερμανοί φορούσαν λευκές ποδιές, ματωμένες, σαν χασάπηδες...

Δημήτρης Αποστόλου (Κομμένο): ... Στις 15.8.43 είχε ολική έκλειψη σελήνης. Αποβραδής είχα βγει για κυνήγι πάπιας. Τα χαράματα, γυρνώντας, είδα φωτοβολίδες...

Πρώτα έκαναν πλιάτσικο και μάζεψαν τα ζώα. Μετά άρχισε η σφαγή. Κράτησε από τις 5.30 το πρωί ως τις 12.30. Έχασα πατέρα, μάνα, αδελφό 20 χρόνων, θείο, γιαγιά, ξαδέλφια. Έγιναν και βιασμοί...

Χαρακτηριστική για την αγριότητα, την απόλυτη αθωότητα των θυμάτων και την αποκλειστική ευθύνη της Βέρμαχτ είναι η περίπτωση του ολοκαυτώματος του Κομμένου της Άρτας.

Αρχιδήμιος του χωριού, που έδωσε την εντολή να κατακρεουργηθούν όλοι οι κάτοικοι του Κομμένου, αλλά και δήμιος όλης της περιοχής της Ηπείρου, ήταν ο στρατηγός Χούμπερτ Λαντς, διοικητής του 22ου Ορεινού Σώματος Στρατού, με έδρα τα Γιάννενα. Οι συγκεκριμένες μονάδες που ματοκύλησαν το Κομμένο ανήκαν στην Ορεινή Μεραρχία Εντελβιάις, με διοικητή το στρατηγό Στέτνερ.

Τον Αύγουστο του 1947, στη Νυρεμβέργη, δικάστηκαν από το 5ο Αμερικανικό Στρατιωτικό Δικαστήριο οι 11 στρατηγοί, που είχαν ευ-

guns and mortars. We hid in a ditch. There I heard someone say: "In Mallios' wedding nobody remained alive..." [see the testimony of next page]

... When I returned, the first thing I saw was my father holding one of my little siblings in his arms. They were both dead. From the 12 members of my family, only me and my sister were saved... The Germans wore white aprons, covered in blood, they looked like butchers...

Dimitris Apostolou (Kommeno): ... On the 15th of August 1943 there was a total eclipse of the moon. I had left the previous dusk to hunt ducks. Coming back at dawn I saw the flares...

First they looted the place and rounded up the livestock. Then the massacre started. It went on from 5:30 in the morning until 12:30. I lost my mother, my father, my 20 year old brother, my uncle, my grandmother, my cousins. There were rapes too...

The case of Kommeno's holocaust is characteristic for the total innocence of the victims, the brutality and the exclusive accountability of Wehrmacht.

The leading butcher who gave the order for all the people of the village to be hacked, and butcher of all the region of Epirus, was general Hubert Lantz, commander of the 22nd Mountain Army Corp, which was based in Ioannina. The specific army units which slaughtered Kommeno belonged to the Edelweiss Mountain Division, under commander general Stretner.

In August 1947 during the Nuremberg trials, the 5th American Military Court tried the 11 generals who were responsible for the

θύνες για την εκστρατεία και την κατοχή στα Βαλκάνια. Ανάμεσά τους ήταν και ο στρατάρχης Λιστ, ο στρατηγός Σπάιντελ και ο στρατηγός Λαντς. Ενδεικτικό για την έκταση της εγκληματικής δράσης του Λιστ και του Λαντς είναι ότι τα πρακτικά της δίκης, που τους αφορούν, είναι καταχωρημένα σε 65.000 σελίδες!

Ανάμεσα στους Έλληνες μάρτυρες στη δίκη ήταν και ο αυτόπτης μάρτυρας της σφαγής του Κομμένου, γυμνασιάρχης Κωνσταντίνος Παπάς. Μεταξύ των άλλων σημείων της περιγραφής του ολοκαυτώματος στο βιβλίο του *Η σφαγή του Κομμένου*, ο Κ. Παπάς αναφέρει το ακόλουθο επεισόδιο από τη διαδικασία:

Μάρτυς (Κ. Παπάς): ...Απέναντι από το σπίτι μου είναι το σπίτι του Θόδωρου Μάλλιου. Το μαύρο βράδυ της 15ης Αυγούστου 1943 έκανε τους γάμους του γιου του, Σπύρου, με μια νέα από το χωριό Γλυκόρριζο. Στο σπίτι έγινε ολονύκτιο γλέντι. Το πρωί της 16ης Αυγούστου, οι Γερμανοί, σαν τίγρεις, επέπεσαν στην πλούσια λεία τους. Έβγαλαν έξω από το σπίτι 10-15 άτομα και τα εκτέλεσαν με πολυβόλα. Οι υπόλοιποι –γαμπρός, νύφη, συμπεθεροι και άλλοι– εν όλω 23, κήκαν, έγιναν στάχτη μέσα στο διώροφο σπίτι...

Δικαστής Μπιούργκε: Πόσα άτομα σκοτώθηκαν στο Κομμένο;

Μάρτυς: 317 είναι τα θύματα της τραγωδίας του Κομμένου, ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας.

Συνήγορος υπεράσπισης: Μήπως γνωρίζετε ποιος ήταν ανώτατος στρατιωτικός διοικητής Ιωαννίνων του 22ου σώματος στρατού;

Μάρτυς: Ο στρατηγός Λαντς, που ευρίσκεται ενώπιόν μας κατηγορούμενος, και που έδωσε τη διαταγή της άγριας σφαγής του Κομμένου.

military expedition and occupation in the Balkans. Among these II were Field-Marshal List, general Speidel and general Lantz. The great extend of List's and Lantz's criminal activities is proven by their trial's minutes which take 65,000 pages!

Among the Greek witnesses who testified was the eyewitness of Kommeno's massacre, school headmaster Konstantinos Pappas. In his book, *Kommeno's massacre*, K. Pappas accounts for the holocaust and, among other narratives, he writes on the following incident from the trial:

Witness (K. Pappas): ... Opposite my house is that of Theodoros Mallios. The night before the massacre, on the 15th of August 1943, he was celebrating the wedding of his son Spyros with a girl from the village Glykorizo. There was a party all night. In the morning of the 16th the Germans fell as vultures on their prey. They took 10-15 people out of the house and executed them with machine guns. The rest – the groom, the bride, in-laws and others- 23 people in total were burned to ashes inside the two storey house...

Judge Burge: How many were killed in Kommeno?

Witness: The victims were 317, men and women.

Counsel for the defense: Do you know who was the supreme military commander of the 22nd Army Corp of Ioannina?

Witness: It was general Lantz, one of the accused standing before us, and it he who gave the order for the savage massacre in Kommeno.

Η στατιστική της σφαγής και της καταστροφής

- ▶ Από τους 680 κατοίκους σφάχτηκαν οι 317.
- ▶ Από τους 317 οι 74 ήταν παιδιά, από 1 ως 10 χρόνων.
- ▶ Σφάχτηκαν και οι δύο παπάδες του χωριού.
- ▶ Εξοντώθηκαν ολοκληρωτικά 20 οικογένειες.
- ▶ Ανατίναξαν και έκαψαν και τα 181 σπίτια του χωριού.

Η θηριωδία στο αποκορύφωμά της

- ▶ Δύο μωρών 7 μηνών, γέμισαν το στόμα με βαμβάκι ποτισμένο με βενζίνη και το άναψαν, για ν' απολαύσουν το ζωντανό πυροτέχνημα.
- ▶ Ο αυτόπτης μάρτυρας Θεόδωρος Σταμάτης βεβαιώνει ότι η ετοιμόγεννη σύζυγος του Λεωνίδα Τσιμπούκη βρέθηκε νεκρή, με την κοιλιά ξεσκισμένη και το έμβρυο δίπλα της.

Το μεσημέρι, μετά τη σφαγή, οι δήμιοι μαζεύτηκαν στο σπίτι του προέδρου του χωριού Λάμπρου Ζορμπά και γλεντούσαν τρωγοπίνοντας, ενώ γύρω τους κείτονταν 7 πτώματα κατακρεουργημένα: ο πρόεδρος και η γυναίκα του, η κόρη τους Μαρία, μαθήτρια Γυμνασίου, ο Παναγιώτης, ανεψιός του προέδρου, ο θείος του, Γ. Ζορμπάς, η θεία του, Ανθούλα Ζορμπά και ο τυφλός γέροντας γείτονάς του, Θ. Χαραλάμπους.

The statistics of the massacre and disaster

- ▶ From 680 inhabitants, 317 were slaughtered.
- ▶ Of these 317, 74 were children aged from one to ten years.
- ▶ The two village priests were both slaughtered.
- ▶ Twenty families were totally exterminated.
- ▶ All the 181 houses of the village were blown up and burnt.

The heights of savagery

- ▶ The Nazis took two babies of 7 months, put cotton drenched in petrol in their mouths and lit it up, to enjoy the living fireworks.
- ▶ The eyewitness Theodoros Stamatis, confirms that the about-to-give-birth wife of Leonidas Tsiboukis was found dead with her belly mangled, the unborn baby at her side.

At noon, after the massacre, the butchers gathered in the house of the village's mayor Lambros Zorbas, and had a party, eating and drinking while around them laid 7 hacked bodies: the mayor and his wife, Maria, the mayor's daughter and a pupil at school, Panagiotis, the mayor's nephew, his uncle G. Zorbas, his aunt Anthoula Zorba, and his old and blind neighbour, Th. Charalambous.

Το ολοκαύτωμα των Επαρχιών Βιάννου και Ιεράπετρας Κρήτης

ΠΕΝΗΝΤΑ ΕΞΙ ΧΡΟΝΙΑ συμπληρώνονται φέτος από το αποτρόπαιο ολοκαύτωμα μιας ολόκληρης επαρχίας της Κρήτης, της Επαρχίας Βιάννου, καθώς και οικισμών της Επαρχίας Ιεράπετρας, από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής. Το 1943, στις 14, 15 και 16 Σεπτεμβρίου, 5.000 στρατιώτες του κατακτητή ζώνουν τα χωριά της Βιάννου και εξοντώνουν 325 άνδρες και άλλους 126 στα χωριά της Επαρχίας Ιεράπετρας. Σε συνέχεια ανατινάζουν με δυναμίτες τα σπίτια και καίνε τα χωριά.

Ουσιαστικά, στην περίπτωση της Βιάννου και της Ιεράπετρας, εκτελέστηκε με τη χαρακτηριστική μεθοδικότητα των Γερμανών η διαταγή του στρατηγού Μύλερ: **«Να εξοντωθεί ό,τι αναπνέει και να καταστραφεί κάθε μέσον ζωής».**

Οι «λεπτομέρειες» του ολοκαυτώματος – αν μπορεί κανείς να μιλάει για «λεπτομέρειες», όταν εξοντώνονται ολόκληρες οικογένειες και χωριά – είναι ανατριχιαστικές: Μια μάνα έθαψε με τα ίδια της τα χέρια και τους 4 γιους της. Μόνο στο χωριό Αμιρά, όπου σήμερα, στη θέση Σέλι, βρίσκεται το ηρώον, σκοτώθηκαν 114 άνδρες.

Ο Λευτέρης Αναστασάκης, ένας από τους ελάχιστους που γλίτωσαν απ' αυτό το χωριό, θυμάται:

Την ημέρα εκείνη, 14 Σεπτεμβρίου, είχαμε τη γιορτή του Τιμίου Σταυρού και ο κόσμος είχε μαζευτεί στα καφενεία. Κατά τις 10 το πρωί ήρθαν οι Γερμανοί και άρχισαν να μας συλλαμ-

The Holocaust of the Viannos and Ierapetra Provinces, Crete

FIFTY SIX YEARS have gone since the despicable holocaust of a whole province, the province of Viannos, as well as villages of the Ierapetra province, by the German occupational forces. On the 14th, 15th and 16th September 1943, 5,000 German soldiers closed in upon the villages in Viannos and exterminated 325 men; they did the same with 126 men from the villages in the Ierapetra province. Then they blew up with dynamite the houses and burnt the villages. The cases of Viannos and Ierapetra demonstrate the way the Germans, with their characteristic methodology executed General Muller's order: *“Exterminate whatever lives and breathes and destroy all means of life”.*

The “particulars” of the holocaust – if one can speak about “particulars” when whole families and villages are exterminated – are appalling: a mother who buried with her own hands all her four sons. In the village Amira, on the location Seli where today we can visit the monument [the village no longer exists], 114 men were executed.

Lefteris Anastasakis, one of the few who escaped death from the village, remembers:

On the 14th of September, we were celebrating the Holy Cross day and many people were in the cafeterias [kafeneio]. The Germans arrived around 10 in the morning and began rounding us up. They separated us in groups of 25. They executed the first and second group.

βάνουν. Μας χώριζαν σε ομάδες ανά 25 άτομα. Εκτέλεσαν την πρώτη και τη δεύτερη ομάδα. Εγώ ήμουν να πάω με τη δεύτερη ομάδα, αλλά είδα τους δικούς μου –τον πατέρα μου, τον πεθερό μου και τ' αδέρφια μου– και τραβήχτηκα κοντά τους. Μας πήραν για τον τόπο της εκτέλεσης. Μόλις φτάσαμε, σαστίσαμε από τη φρίκη. Οι άνθρωποι κείτονταν σωρός σκοτωμένοι και το αίμα έτρεχε ποταμός...

Μόλις άρχισαν οι πυροβολισμοί, έπεσα αστραπιαία κάτω. Μια σφαίρα με πήρε στο μάγουλο και τρεις στο πόδι. Σε λίγο άρχισαν τη χαριστική βολή. Είχα κρύψει το κεφάλι μου στον μπροστινό νεκρό. Ήρθε ο Γερμανός και με πάτησε στο σπασμένο μου πόδι, που έτρεχε αίματα, για να δει αν ζω. Από τον πόνο αισθάνθηκα πως θα σχιζόταν το μυαλό μου. Αλλά ο Θεός μου δωσε τη δύναμη και δεν κινήθηκα, κι έτσι γλίτωσα. Οι Γερμανοί φέρανε και άλλες ομάδες και τις εκτέλεσαν. Το πόδι μου πονούσε. Το κούνησα λίγο και άγγιξα τον Νικολή τον Λουκάκη. Μου λέει: «Ζεις;» – «Ζω! Μόνο σήκω να βγούμε σε καμιά ελιά, γιατί θα μας ρίξουν στον γκρεμό».

Τότε γυρίζει ο αποστρατευμένος από την Αλβανία κουινιάδος μου και μου λέει: «Μην κουνηθείς, γιατί μας έφαγες και μας!»

Όταν τον άκουσα κατάλαβα πως είχαμε σωθεί για την ώρα τρεις. Άμα τελειώσαν οι εκτελέσεις, έφυγαν οι Γερμανοί για το χωριό. Ήρθαν οι γυναίκες στον τόπο της εκτέλεσης και σπάραζαν από τον πόνο. Τραβούσαν τα μαλλιά τους, κλαίγανε. Μόλις με βλέπει η γυναίκα μου, 16 χρόνων τότε, έγκυος 8 μηνών, βγάζει το φόρεμα και το μαντίλι της και μου το φόρεσαν. Με πήραν στους ώμους και φύγαμε... Ένας απ' τους εκτελεσμένους, ο Μιχάλης Βερυκοκάκης, γλίτωσε και μετά τη χαριστική βολή».

Π.Α.

I was to go with the second group but when I saw my family, my father, my father-in-law and my brothers, I went with them. Then they took us to the execution spot. When we arrived there we were taken aback with horror. The dead were lying in a heap and the blood was flowing like a river...

As soon as the shooting started, I immediately fell down. One bullet hit me in my cheek and three in my leg. Then they started shooting the coup de grace. I had hidden my head under the body of the man next to me. One German stepped on my broken leg to see if I was alive. I felt my head splitting with pain but God gave me strength and I did not move. I was saved.

The Germans then brought other groups and continued the shootings. My leg hurt a lot. As I tried to move it, I touched Nikolis Loukakis. He asked me: 'You are alive?', 'Yes! We should try to hide behind an olive tree, I am afraid they will throw us down the cliff'. Then my brother-in-law who had fought in Albania [in the Italian-Greek war] turned and said to me: 'Do not move because they will kill us all!'

When I heard him speak I realized that were three alive for the time being. When they had finished the executions, the Germans left for the village. Then the women came, their hearts broken by the pain. They pulled their hair and cried. When my wife saw me, she was 16 years old and 8 months pregnant, she took off her dress and scarf and dressed me in them [so that I would look like a woman]. The women carried me [I could not walk with a broken leg] away from there. One other man, Mihalis Verikokakis, survived even the coup de grace.

P.A.

Ολοκαύτωμα Διστόμου

Αφήγηση *Γιάννη Μπασδέκη, Δίστομο*

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ για το Δίστομο σαν να ήταν μαυραγορίτες, με αυτοκίνητα πολιτικά, πήραν ρούχα από τους κρατούμενους και ντυθήκανε. Από πίσω ακολούθησε φάλαγγα, κι άλλη μία ερχόταν από την Άμφισσα. Στο δρόμο σκοτώσανε, πριν φτάσουν στο Δίστομο, γυναίκοι: τη Σφουντούρου τη Φλωρού, τη

The Holocaust of Distomo

Narration of *Giannis Basdekis, Distomo*

The Germans started for Distomo dressed like black marketers, with civilian cars, they took prisoners' clothes to dress. They were followed by an army convoy and another convoy had started from Amfissa. Before arriving [in Distomo] they killed women and children: Flora Sfountouri, her mother, Giannis Lemonis... Can you imagine? They started the

μάνα της, τον Γιάννη τον Λεμονή... Δηλαδή σκοτώσανε ανθρώπους πριν φτάσουν στο Δίστομο. Συλλάβανε δώδεκα λεβέντες στα χωράφια τους, που δουλεύανε, και τους είχανε για ομήρους, απάνω στ' αυτοκίνητα.

Φτάνοντας εδώ, στο Δίστομο, ρώτησαν τον πρόεδρο, τον παπά –αυτά τα έμαθα μετά, δεν τα έζησα εγώ προσωπικά, γιατί βρισκόμουν έξω από το χωριό– αν είχαν περάσει αντάρτες απ' εδώ. Τους είπανε «Ναι, περάσανε. Πήραν αυτή την κατεύθυνση» και τους έδειξαν κάποια κατεύθυνση. Προχώρησαν προς το Στείρι. Εκεί βρισκόντουσαν οι αντάρτες και τους «κτύπησαν». Είχαν σοβαρές απώλειες, δεν μπόρεσαν να σπάσουν τη γραμμή των ανταρτών και επέστρεψαν πάλι στο Δίστομο. Και από 'κει ξεκινάει το μακελειό.

Εκτός από τους κρατούμενους και τις γυναίκες που πουλάγανε κάτι γαλιά, άρχισαν να σκοτώνουν πριν φτάσουν στο χωριό. Συγκεκριμένα, απ' τα χωράφια, πριν ακόμα κάνουν την εκτέλεση, είχαν πιάσει κάποιον Σκούτα. Έναν Αριστείδη Σφουντούρη και έναν Βασιλείου –μάλιστα του Βασιλείου του έβγαλαν το μάτι και τον σέρναν απ' τα πόδια– και τους πήγαν σε κάποια τοποθεσία Κανάλες που εκεί τους εκτέλεσαν. Έρχονται εδώ με τ' αυτόματα, κατεβάζουν τα παιδιά και τα σκοτώσαν. Φέραγε κι έναν τραυματία τους, τον επικεφαλής Τέο. Αυτός ζήτησε νερό από κάποια Κατερίνη Σφουντούρη. Η γυναίκα αυτή τους πήγε νερό για να πει και επιστρέφοντας στο σπίτι μπήκανε οι Γερμανοί και τους εκτέλεσαν όλους και βάλανε φωτιά και τους έκαψαν και το σπίτι. Για το ευχαριστώ αυτό. Ένας απ' αυτούς που περίμενε να τον εκτελέσουν κατάφερε να λυθεί –είναι αυτός εκεί που έχω στη φωτογραφία–ήτανε τέταρτος κατά σειρά, έλυσε τα χέρια του και επετέθη κατά του εκτελεστικού απο-

killings even before arriving in Distomo. They arrested twelve lads who were working in their fields; they kept them as hostages and kept them on their trucks.

Upon arriving here in Distomo, they asked the mayor, the priest – I was told of this later, I was not an eyewitness being away from the village that day- if the guerillas had passed from here. They replied “Yes, they passed and went to that direction” and pointed to a certain direction. The Germans proceeded towards the village Steiri where the guerillas attacked them. They suffered heavy losses; they could not break the guerillas' line and returned to Distomo once again. And from there the massacre started.

Before arriving at the village they had taken a man called Skoutas together with Aristeidis Sfountouris and another man called Vasiliou. They had taken Vasiliou's eye out and were pulling him by his legs. They took everybody to the spot called Kanales and executed them. Then they arrived here in Distomo, got the hostages from the trucks and killed them. They had brought one of the wounded [from the fighting with the guerillas], Officer Theo. He asked Katerina Sfountouri to bring him water to drink. She did bring him water and when she returned to her house, the Germans attacked and killed everyone who was in the house, then put fire and burnt it. It was their way of saying 'thank you'. One of those who were in line for the execution managed to break loose. He was the fourth in line – there he is in the photograph – and he freed his hands and attacked the firing squad. He did not make it of course because he was hit from behind; he was covered in blood and already half dead but they put him among the

σπάσματος. Βέβαια δεν τα κατάφερε, γιατί τον χτύπησε άλλος από πίσω και καταματωμένο και μισοπεθαμένο τον στήσανε στο εκτελεστικό απόσπασμα. Μετά την εκτέλεση αυτή ξεχύθηκαν σ' όλο το χωριό και δεν αφήσανε τίποτε ζωντανό, ό,τι βρίσκανε. Άνδρες, γυναίκες, μικρά παιδιά, ζώα, κόττες... δεν αφήσανε τίποτε ζωντανό. Το χωριό είχανε δώσει εντολή να είναι κλεισμένο μες στα σπίτια και βρισκόταν ο κόσμος κλεισμένος στα σπίτια του. Σκοτώσανε τον παπά του χωριού που βρήκανε εκεί, η παπαδιά τρελάθηκε.

Να σας πω τι έζησα εγώ... Εγώ είδα την οικογένεια του φαρμακοποιού σκοτωμένους όλους. Σκοτώσανε μια οικογένεια με πέντε παιδιά: τον μπαμπά, τη μαμά και τα παιδάκια στη θέση Βεβά, και τον αγωγιάτη. Εκεί τους εκτέλεσαν αυτούς, μετά δυο μέρες.

Για την οικογένειά μου εκείνο που ξέρω είναι ότι σκότωσαν την αδελφούλα μου, διόμισι ετών: την κάρφωσαν με μια λόγχη στην κοιλιά, όπως την κρατούσε στην αγκαλιά της η μαμά. Σκοτώνουν τη μητέρα μου—ήταν μητριά μου— και τον παππού μου. Τον αδελφό μου, τον Γιώργο, του κάνανε εκτέλεση στο κεφάλι, διαμπερές στο κεφάλι, ήταν έξι ετών τότε. Ευτυχώς έζησε, σπάζοντας το σαγόνι του και ορισμένα δόντια. Μετά, την άλλη μέρα, πήγα εγώ και ο πατέρας μου μέσα, στο χωριό, για να τους θάψουμε. Ο πατέρας μου έπιασε τον μικρό από το πόδι και είδαμε ότι είχε αίματα. Του 'βαλε το δάχτυλο στο στόμα και του πέταξε ένα κομμάτι παγωμένο αίμα από το στόμα: έζησε, το φέραμε εδώ πέρα, το πήρε ο Ερυθρός Σταυρός. Το στείλαμε στην Κηφισιά και σήμερα ζει. Ζει από το Δίστομο. Τους άλλους τους θάψαμε στον κήπο του σπιτιού, γιατί ο χρόνος δεν μας επέτρεπε να πάμε να τους θάψουμε σε νεκροταφείο...

others for execution. After this execution they surged out to all directions in the village and killed anyone and anything they found; they left nothing alive. Men, women, children, animals, hens... they left nothing alive. The village had been instructed to remain indoors and the people were inside their homes. They killed the village's priest, his wife went mad...

Let me tell you what I saw with my own eyes.... The pharmacist's family dead, all of them. A family with five children, they executed everyone, the father, mother and all their children in the location called Veva, together with their cart-driver. They executed this family two days later.

They killed my little sister of two and half years; they pinned her belly with a bayonet when my mother was holding her in her arms. They killed my mother – she was my stepmother in fact – and my grandfather. My brother Giorgos, they put a bullet in his head, which went from side to side, he was six years old. He survived, with a broken jaw and some of his teeth. The next day me and my father went to the village to bury our family. My father took my little brother by the leg and saw that he was covered in blood. He put a finger in the boy's mouth and took a piece of dried blood out; he survived, then the Red Cross took him to Kifissia and today he is alive. He survived Distomo. We buried the others in our houses' yard because we did not have enough time to take them to the cemetery for burial...

Ο επικεφαλής του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού στην Ελλάδα για τη σφαγή του Διστόμου

Ο επικεφαλής του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού στην Ελλάδα, Σουηδός Στούρε Λιννέρ, στο βιβλίο του *Η Οδύσσειά μου* γράφει:

Παντρευτήκαμε στις 14 Ιουνίου. Ο υπεύθυνος της ελληνικής επιτροπής, Έμιλ Σάντστρομ, παρέθεσε γαμήλιο γεύμα προς τιμήν μας. Αργά το βράδυ με πλησίασε και με απομάκρυνε από τα γέλια και τις φωνές, προς μια γωνιά όπου θα μπορούσαμε να μιλήσουμε οι δυο μας. Μου έδειξε ένα τηλεγράφημα που μόλις είχε λάβει: οι Γερμανοί έσφαζαν για τρεις ημέρες τον πληθυσμό του Διστόμου, στην περιοχή των Δελφών, και στη συνέχεια πυρπόλησαν το χωριό. Πιθανοί επιζώντες είχαν ανάγκη άμεσης βοήθειας.

Το Δίστομο ήταν μέσα στα όρια της περιοχής την οποία, την εποχή εκείνη, ήμουν αρμόδιος να τροφοδοτώ με τρόφιμα και φάρμακα. Έδωσα με τη σειρά μου το τηλεγράφημα στην Κλειώ να το διαβάσει, εκείνη έγνεψε κι έτσι αποχωρήσαμε διακριτικά από τη χαρούμενη γιορτή.

Περίπου μία ώρα αργότερα ήμασταν καθ' οδόν μέσα στη νύχτα. Απαιτήθηκε ανυπόφορα μεγάλο χρονικό διάστημα έως ότου διασχίσουμε τους καλασμένους δρόμους και τα πολλά μπλόκα για να φτάσουμε, χαράματα πια, στον κεντρικό δρόμο που οδηγούσε στο Δίστομο. Από τις άκρες του δρόμου ανασηκωνόνταν γύπες από χαμηλό ύψος, αργά και απρόθυμα, όταν μας άκουγαν που πλησιάζαμε. Σε κάθε δέντρο, κατά μήκος του δρόμου και για εκατοντάδες μέτρα, κρεμόντουσαν ανθρώπινα σώματα, σταθεροποιημένα με ξιφολόγχες, κάποια εκ των οποίων ήταν ακόμη

The head of Red Cross in Greece on the massacre of Distomo

The Swedish Sturre Linner, head of the Red Cross in Greece, writes in his book *“My Odyssey”*:

We got married on the 14th of June. The head of the Greek committee Emil Santstrom, organized a wedding banquet to honour us. Late in the evening he moved me away from the laughing and cheering towards a spot where we could talk in peace. He showed me a telegram he had just received: The Germans had been slaughtering the people of Distomo for three days, in the Delfi area, and then set fire to the village. Any possible survivors were in urgent need of our help.

Distomo was within the bounds of the area to which I had been assigned to supply with food and medicine. I gave the telegram to Clio [my wife] to read, she nodded and thus we discreetly pulled out of the happy celebration.

Almost an hour later we were on our way, deep into the night. It took an unbearable amount of time to get through the blown up roads and too many roadblocks to reach at dawn, the route leading to Distomo. On the sides of the road we could see vultures flying lazily away from our approaching vehicle. On every tree, along the road and for hundreds of metres, we could see human bodies hanging on bayonets, some of them still alive. They were the people of Distomo who had been punished for having allegedly helped the guerillas of the region, who had attacked an SS unit. The stench was intolerable.

ζωντανά. Ήταν οι κάτοικοι του χωριού που τιμωρήθηκαν με αυτό τον τρόπο: θεωρήθηκαν ύποπτοι για παροχή βοήθειας στους αντάρτες της περιοχής, οι οποίοι επιτέθηκαν σε δύναμη των Ες Ες. Η μυρωδιά ήταν ανυπόφορη. Μέσα στο χωριό σιγόκαιγε ακόμη φωτιά στα αποκαΐδια των σπιτιών. Στο χώμα κείτονταν διασκορπισμένοι εκατοντάδες άνθρωποι κάθε ηλικίας,

από υπερήλικες έως νεογέννητα. Σε πολλές γυναίκες είχαν σχίσει τη μήτρα με την ξιφολόγχη και αφαιρέσει τα στήθη, άλλες κείτονταν στραγγαλισμένες, με τα εντόσθια τυλιγμένα γύρω από το λαιμό. Φαινόταν σαν να μην είχε επιζήσει κανείς... Μα να! Ένας παππούς στην άκρη του χωριού! Από θαύμα είχε καταφέρει να γλιτώσει τη σφαγή. Ήταν σοκαρισμένος από τον τρόπο, με άδειο βλέμμα, τα λόγια του πλέον μη κατανοητά. Κατεβήκαμε στη μέση της συμφοράς και φωνάζαμε στα ελληνικά: «Ερυθρός Σταυρός! Ερυθρός Σταυρός! Ήρθαμε να βοηθήσουμε».

Από μακριά μας πλησίασε διστακτικά μια γυναίκα. Μας αφηγήθηκε ότι ένας μικρός αριθμός χωρικών πρόλαβε να διαφύγει προτού ξεκινήσει η επίθεση. Μαζί με εκείνη αρχίσαμε να τους ψάχνουμε. Αφού ξεκινήσαμε οι

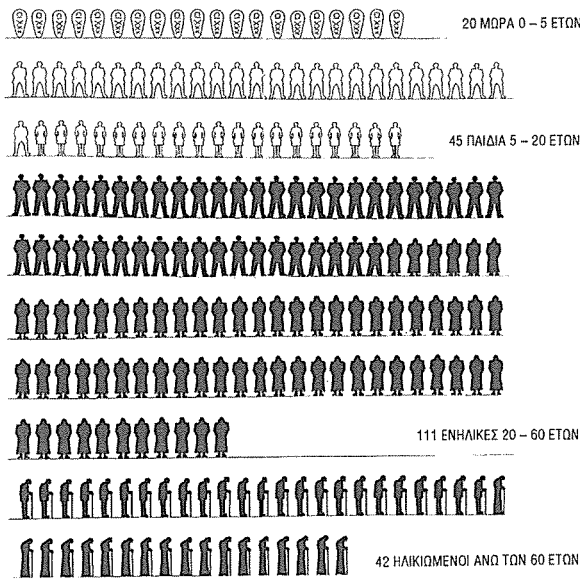
In the village the remnants of the houses were still burning. There were hundreds of bodies scattered on the ground, people of every age, from old to newborn. The bellies of pregnant women had been torn open with bayonets, from some the breasts had been cut, other women had been strangled with their intestines around their

necks. It looked as if no one had survived... But at the end of the village we found an old man! He had escaped the massacre by a miracle! He was shocked by terror, his eyes looked empty and his words incomprehensible. We stepped out of the vehicle, in the middle of the ordeal and called in Greek "Red Cross! Red Cross! We have come to help!"

A woman approached us with caution. She told us that a small number of villagers had managed to escape before the attack started. We began looking for survivors together with that woman. Soon we realized that the woman had been shot in her hand. My wife Clio operated her.

This was our honeymoon...

A while passed and our association with Distomo had a remarkable epilogue: While the German occupational forces

Σύνολο
σφαγιασθέντων: 218

The total
of the massacred: 218

τρεις μας, διαπιστώσαμε ότι [η γυναίκα] είχε πυροβοληθεί στο χέρι. Τη χειρουργήσαμε αμέσως με χειρουργό την Κλειώ.

Ήταν το ταξίδι του μέλιτός μας...

Λίγον καιρό αργότερα η επαφή μας με το Δίστομο θα αποκτούσε και έναν αξιοσημείωτο επίλογο. Όταν τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την Ελλάδα, δεν πήγαν και τόσο καλά τα πράγματα, αφού μια γερμανική μονάδα κατάφερε να περικυκλωθεί από αντάρτες ακριβώς στην περιοχή του Διστόμου. Σκέφτηκα ότι αυτό ίσως θεωρηθεί από τους Έλληνες ως ευκαιρία για αιματηρή εκδίκηση, πόσω μάλλον που η περιοχή εδώ και καιρό είχε αποκοπεί από κάθε παροχή βοήθειας σε τρόφιμα. Ετοίμασα λοιπόν φορτηγά με τα αναγκαία τρόφιμα, έστειλα μήνυμα στο Δίστομο για την άφιξή μας και έτσι βρεθήκαμε στο δρόμο για εκεί, για άλλη μια φορά, η Κλειώ και εγώ.

Όταν φτάσαμε στα όρια του χωριού, μας συνάντησε μια επιτροπή, με τον παπά στη μέση. Ήταν παλαιών αρχών πατριάρχη, με μακριά, κυματιστή, λευκή γενειάδα. Δίπλα του στεκόταν ο αρχηγός των ανταρτών, με πλήρη εξάρτυση. Ο παπάς πήρε το λόγο και μας ευχαρίστησε εκ μέρους όλων που ήρθαμε με τρόφιμα. Μετά πρόσθεσε: «Εδώ είμαστε όλοι πεινασμένοι, τόσο εμείς οι ίδιοι, όσο και οι Γερμανοί αιχμάλωτοι. Τώρα, εάν εμείς λιμοκτονούμε, είμαστε τουλάχιστον στον τόπο μας. Οι Γερμανοί δεν έχουν χάσει μόνο τον πόλεμο, είναι επιπλέον και μακριά από την πατρίδα τους. Δώστε τους το φαγητό που έχετε μαζί σας, έχουν μακρύ δρόμο μπροστά τους». Σ' αυτή του τη φράση γύρισε η Κλειώ το βλέμμα της και με κοίταξε. Υποψιαζόμουν τι ήθελε να μου πει με αυτό το βλέμμα, αλλά δεν έβλεπα πλέον καθαρά. Απλά στεκόμουν κι έκλαιγα...

were leaving Greece, a German army unit was surrounded by the guerillas on the location of Distomo. I immediately thought that the Greeks would probably take this as an opportunity to take revenge; they would be helped by the fact that the whole area had been for quite some time cut off from any food supply. I therefore prepared trucks with the necessary provisions, and sending word to Distomo for our arrival I found myself with Clio once again on the road to the place.

When we were approaching the village we were met by a committee, the priest in its middle. He was an old fashioned clergyman, with a long curly white beard. Next to the priest stood the leader of the guerillas, in full gear. The priest thanked us on behalf of everybody for coming to help with food. Then he said: *"We are all starving here, both the German prisoners and ourselves. Nevertheless, we are in our homes. The Germans however have lost the war and, in addition, they are away from home. Please give them the food you have brought as they have a long way to go"*.

When he said these words Clio turned and looked at me. I suspected what she meant to say but could not see clearly. I was just standing there crying...

Συνοπτικό Αντιστασιακό Ημερολόγιο

*Τη Ρωμιούνη μη την κλαις, -εκεί που πάει να σκύψει
με το σουγιά στο κόκκαλο, με το λουρί στο σβέρκο
Να τη πετιέται αποξαρχής κι αντριώνει και θεριεύει
και καμακώνει το θεριό με το καμάκι του ήλιου*

Γιάννης Ρίτσος

A concise diary of the Resistance

*Don't cry for the Greek race, - for as you see it bent
With a knife against the throat, with a leash around the neck
There it rises once again, it grows fast and strong
And hits the beast with the sun's harpoon*

Yiannis Ritsos

ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΥΤΟ περιλαμβάνονται ορισμένες αντιστασιακές πράξεις, που έχουν μνημονευθεί σε διάφορες αντιστασιακές εκδόσεις. Δίνεται μια πρώτη εικόνα του πολύμορφου αντιστασιακού αγώνα στις πόλεις –ιδιαίτερα στην Αθήνα– και στα βουνά. Επιβάλλεται όμως να συμπληρωθεί με τη συμβολή αντιστασιακών όλων των οργανώσεων, όλων των αντάρτικων τμημάτων και όλων των περιοχών, ώστε να καταρτιστεί ένα πληρέστερο Ημερολόγιο της Εθνικής Αντίστασης.

27 Απριλίου 1941

Πρώτη μέρα της σκλαβιάς. Πρώτη μέρα της Αντίστασης. Είσοδος των χιτλερικών στην Αθήνα, μετά από τη συνθηκολόγηση Τσολάκογλου – Πεμποφαλαγγιτών στρατηγών.

Η σβάστικα στην Ακρόπολη.

Μάιος 1941

Η Κρήτη συνεχίζει τον πόλεμο της Ελλάδας. Αναχώρηση της Κυβέρνησης και του βασιλιά στο Κάιρο.

Κάνδανος: το πρώτο ελληνικό ολοκαύτωμα στην Αντίσταση.

Οι αρχές της Τεταρτοαυγουστιανής δικτατορίας παραδίνουν 2.000 Έλληνες αντιφασίστες στους ναζί κατακτητές.

30-31 Μαΐου 1941

Κουρέλιασμα της χιτλερικής σημαίας από τους νέους πατριώτες Μανώλη Γλέζο και Λάκη Σάντα.

THIS DIARY CONTAINS certain activities of the Resistance, which have been mentioned in various editions. It paints a first picture of the multiform resistance fight that developed in the cities – especially Athens – and in the mountains. Nevertheless, it is imperative to complete it with the contribution of fighters from all the Resistance organizations, all the guerilla units and from all the regions, so that an accomplished Diary of the National Resistance can be formed.

April, 27, 1941

First day of slavery. First day of the Resistance. Entry of the Nazis in Athens, after the Tsolakoglou's capitulation (and all Fifth Columns Generals). The Nazis raise the swastika on the Acropolis.

May 1941

Crete continues to fight Greece's war. Departure of the Greek Government and the king to Cairo.

Kandanos: the first Greek holocaust in the Resistance.

The authorities of Metaxa's dictatorship hand over 2,000 Greek antifascists to the Nazi occupants.

May, 30-31, 1941

Young patriots Manolis Glezos and Lakis Santas tear the swastika to shreds.

27 Απριλίου – 27 Σεπτεμβρίου 1941

Αυθόρμητη και παθητική Αντίσταση.

Πρώτες αντιστασιακές οργανώσεις:

- Αδούλωτοι Έλληνες (Α.Β.Ε. – 27.4.41)
- Φιλική Εταιρεία Νέων (Φ.Ε.Ν. – 2.5.1941)
- Εθνική Αλληλεγγύη (Ε.Α.) – 28.5.1941)
- Εργατικό ΕΑΜ (Ε.Ε.Α.Μ. – 16.7.1941)
- Ε.Δ.Ε.Σ. (8.9.1941)
- Πανελλήνια Ένωση Αγωνιζομένων Νέων (Π.Ε.Α.Ν. – 14.9.1941)
- Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (Ε.Α.Μ. – 27.9.1941)

28-29 Σεπτεμβρίου 1941

Εξέγερση του λαού της Δράμας εναντίον των Βουλγάρων φασιστών κατακτητών.

30 Σεπτεμβρίου – 3 Οκτωβρίου 1941

Εξόντωση 3.000 πατριωτών από Βούλγαρους φασίστες στη Δράμα και στο Δοξάτο.

28 Οκτωβρίου 1941 – 25 Μαρτίου 1942

Οι πρώτες εθνικοαπελευθερωτικές διαδηλώσεις φοιτητών, αναπήρων και εργαζομένων, οργανωμένες από το ΕΑΜ, τον ΕΔΕΣ και άλλες οργανώσεις.

17 Νοεμβρίου 1941

Πρώτη φοιτητική απεργία.

5 Φεβρουαρίου 1942

Ίδρυση του ΕΑΜ των Νέων από τις οργανώσεις Λεύτερη Νέα, ΟΚΝΕ, ΣΕΠΕ, Λαϊκή Επαναστατική Νεολαία και Φιλική Εταιρεία Νέων (ΦΕΝ).

Φθινόπωρο 1941 – Άνοιξη 1942

Η μεγάλη πείνα. Θύματα του λιμού της κατοχής συνολικά 600.000 άτομα.

Μάιος 1942

Έξοδος του Άρη Βελουχιώτη στο βουνό. Δημιουργία του Ε.Λ.Α.Σ. της Ρούμελης.

Αύγουστος 1942

Έξοδος του Ναπολέοντα Ζέρβα στο βουνό. Δημιουργία των Ε.Ο.Ε.Α. στην Ήπειρο.

April, 27-September, 27, 1941

Spontaneous and passive resistance.

First Resistance Organizations:

- Free Greeks (A.V.E. Set up on 27/4/1941)
- Brotherhood of Youths (F.E.N. Set up on 2/5/1941)
- National Solidarity (E.A. - 28/5/1941)
- National Workers' Liberation Front (E.E.A.M. 16/7/1941)
- National Democratic Greek League (E.D.E.S. - 8/9/1941)
- Pan-hellenic Union of Fighting Youths (P.E.A.N. - 14/9/1941)
- National Liberation Front (E.A.M. - 27/9/1941)

September, 28-29, 1941

Uprising of the people of Drama against the Bulgarian fascist occupation.

September, 30 – October, 3, 1941

Extermination of 3,000 patriots in Drama and Doxato by Bulgarian fascists.

October, 28, 1941 – March, 25, 1942

The first mobilizations of students, handicapped and employees organized by E.A.M. and E.D.E.S. and other organizations.

November, 17, 1941

First student strike.

February, 5, 1942

Formation of Youths E.A.M. from the merging of organizations Free Youth, O.K.N.E., S.E.P.E., Popular Revolutionary Youth and F.E.N.

Autumn 1941 – Spring 1942

The great hunger. Victims of the starvation of the occupation are in total 600,000 people.

May, 1942

Aris Velouhiotis leaves for the mountains of Lamia. Formation of Roumeli's E.L.A.S (Greek Popular Liberation Army).

August, 1942

Napoleon Zervas forms the first E.D.E.S.-E.O.E.A. Groups in Epirus.

15 Αυγούστου 1942

Ανατίναξη φαρμακευτικής αποθήκης των κατακτητών από την Π.Ε.Α.Ν.

22 Αυγούστου 1942

Ανατίναξη της προδοτικής Ο.Ε.Δ.Ε., στην οδό Κατακουζηνού, από ουλαμό καταστροφών της Π.Ε.Α.Ν.

Καλοκαίρι – Φθινόπωρο 1942

Πρώτες μάχες των αντάρτικων τμημάτων του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ-ΕΟΕΑ.

Δημιουργία των πρώτων ελεύθερων περιοχών στην ορεινή Ελλάδα.

20 Σεπτεμβρίου 1942

Ανατίναξη ναζιστικής ΕΣΠΟ από ουλαμό καταστροφών της Π.Ε.Α.Ν.

4 Νοεμβρίου 1942

Μάχη στο Ελ-Αλαμείν.

Νοέμβριος 1942

Δημιουργία της Ε.Κ.Κ.Α. από το Συνταγματάρχη Ψαρρό.

Επικήρυξη Ν. Ζέρβα.

24 Οκτωβρίου – 23 Νοεμβρίου 1942

Μάχη ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ στη Σκουληκαριά Γαβρόβου.

25 Νοεμβρίου 1942

Ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου και αποκοπή του ανεφοδιασμού του Ρόμελ επί ένα μήνα, από δυνάμεις του ΕΛΑΣ, του ΕΔΕΣ και του Συμμαχικού Στρατηγείου Μέσης Ανατολής. Το μεγαλύτερο σαμποτάζ της Ελληνικής Αντίστασης, με ενωμένες τις δυνάμεις των ανταρτών.

18 Δεκεμβρίου 1942

Μάχη του ΕΛΑΣ στο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας.

21 Δεκεμβρίου 1942

Σε διαδήλωση προς το υπουργείο Εργασίας σκοτώνεται από Ιταλό φασίστα αξιωματικό ο πρώτος φοιτητής, Μήτσος Κωνσταντινίδης, μέλος της ΟΚΝΕ.

6 Ιανουαρίου 1943

Καταστροφή πλοίου πόντισης ναρκών με τα στοιχεία U 34, από την Π.Ε.Α.Ν.

August, 15, 1942

Blow-up of conquerors' pharmaceutical warehouse from P.E.A.N.

August, 22, 1942

A destruction platoon of P.E.A.N offices of the treasonous O.E.D.E. On Katakouzinou street, Athens.

Summer – Autumn, 1942

First battles of E.L.A.S. and E.D.E.S.-E.O.E.A guerilla groups.

Establishment of the first free regions in mountainous Greece.

September, 20, 1942

A destruction platoon of P.E.A.N. Blows up the offices of the Nazi collaborator organization E.S.P.O.

November, 4, 1942

Battle in El-Alamein.

November, 1942

Colonel Psarros establishes E.K.K.A.

A price is set on Napoleon Zervas' head.

October, 24 – November, 23, 1942

Battle of EOEΑ and EDES in Skoulikaria Gavrovou.

November, 25, 1942

The forces of ELAS, EDES and the Allied Headquarters of Middle East blow up the bridge of Gorgopotamos and succeed in breaking up the supply of Rommel's army. It was the biggest sabotage operation of the Greek Resistance.

December, 18, 1942

Battle of ELAS in Mikro Chorio Evrytánias.

December, 21, 1942

During a demonstration at the Ministry of Labour, an Italian fascist officer kills Mitsos Konstantinidis. He was a member of O.K.N.E., the first student to be killed.

January, 6, 1943

The organization P.E.A.N. destroys the ship U-34 which is used for laying mines.

7 Ιανουαρίου 1943

Εκτέλεση των Θ. Σκούρα, Γ. Κατεβάτη, Δ. Λόη, Δ. Παπαδόπουλου της Π.Ε.Α.Ν., για την ανατίναξη της ναζιστικής ΕΣΠΟ.

Σε χιτλερικό στρατόπεδο στη Γερμανία εκτελείται με πέλεκυ η αγωνίστρια της ΠΕΑΝ, που συμμετείχε στην ανατίναξη της ΕΣΠΟ, ηρωίδα της Εθνικής Αντίστασης Ιουλία Μπίμπα.

Η ακριβής ημερομηνία της εκτέλεσής της δεν είναι γνωστή.

14 Ιανουαρίου 1943

Ηρωικός θάνατος του Γιάννη Τσιγάντε.

17-24 Ιανουαρίου 1943

Μάχη των ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ στην περιοχή Γκούφαλο Ξηρόκαμπου.

2-4 Φεβρουαρίου 1943

Μάχη των ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ στους Κτιστάδες.

4 Φεβρουαρίου 1943

Εκτέλεση Κώστα Περρίκου, αρχηγού της ΠΕΑΝ.

11 Φεβρουαρίου 1943

Μάχη του ΕΛΑΣ στην Καλαμπάκα.

23 Φεβρουαρίου 1943

Ίδρυση της Ενιαίας Πανελλαδικής Οργάνωσης Νέων (ΕΠΟΝ) από 10 αντιστασιακές οργανώσεις που συμμετείχαν στο ΕΑΜ των Νέων.

28 Φεβρουαρίου 1943

Κηδεία εθνικού ποιητή Κωστή Παλαμά.

4-6 Μαρτίου 1943

Μάχη του ΕΛΑΣ στη Σιάτιστα – Φαρδύκαμπο. Αιχμαλωτίζονται 603 Ιταλοί φασίστες.

5 Μαρτίου 1943

Διαδήλωση 2.000 πατριωτών της Αθήνας, που οργανώνουν από κοινού το ΕΑΜ και ο ΕΔΕΣ, ματαιώνει την πολιτική επιστράτευση του λαού μας από τους χιτλερικούς.

9-22 Μαρτίου 1943

Μάχη των ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ στην περιοχή Πατιόπουλου – Θεριακίσι – Φλωριάδας.

January, 7, 1943

Execution of Th. Skouras, G. Katevati, D. Loi, D. Papadopoulos of P.E.A.N., for the blow-up of the Nazi-collaborationists E.S.P.O.

In a Nazi camp in Germany they execute with an axe the fighter of P.E.A.N. and hero of the National Resistance Ioulia Biba, who participated in the blow-up of E.S.P.O.

The exact date of her execution is unknown.

January, 14, 1943

Heroic death of Giannis Tsigantes.

January, 17 – 24, 1943

Battle of E.O.E.A. and E.D.E.S. in the region of Goufalo/Xirokambos.

February, 2 – 4, 1943

Battle of E.O.E.A. and E.D.E.S. in Ktistades.

February, 4, 1943

Execution of Kostas Perrikos, leader of P.E.A.N.

February, 11, 1943

Battle of E.L.A.S. in Kalambaka.

February, 23, 1943

Set-up of E.P.O.N.(United Pan-hellenic Youth Organization). The setting-up derived from the synthesis of ten Resistance organizations which participated in E.A.M.'s Youth Organization.

February, 28, 1943

Funeral of national poet Kostis Palamas.

March, 4 - 6, 1943

Battle of ELAS in Siatista – Fardykampos. E.L.A.S. captures 603 Italian fascists as hostages.

March, 5, 1943

A protest demonstration of 2,000 Athenians, that was organized both by E.A.M. and E.D.E.S., calls off the civilian mobilization of our people by the Nazis.

March, 9 – 22, 1943

Battle of E.O.E.A.-E.D.E.S. in the region of Patiopoulo in Theriakisi/Floriada.

March, 12, 1943

ELAS liberates Karditsa/Thessaly.

12 Μαρτίου 1943

Απελευθέρωση της Καρδίτσας από τον ΕΛΑΣ Θεσσαλίας.

25 Μαρτίου 1943

Μεγάλη εθνικοαπελευθερωτική διαδήλωση στην Αθήνα. Έξοδος στο βουνό του Συνταγματάρχη Ψαρρού· δημιουργία του 5/42 Συντάγματος της Ε.Κ.Κ.Α.

12 Απριλίου 1943

Ξεκινά η Α΄ Υποδειγματική Ομάδα ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ για τη δημιουργία ανταρτοεπονοϊτικού κινήματος.

2 Μαΐου 1943

Συγκρότηση Γενικού Αρχηγείου ΕΛΑΣ από τους Στέφανο Σαράφη, Άρη Βελουχιώτη και Βασίλη Σαμαρινιώτη.

21 Μαΐου 1943

Κοινή μάχη ΕΔΕΣ-ΕΛΑΣ στη Σκάλα Παραμυθιάς.

Ιούνιος 1943

Ο Μπουκουβάλας με την Ταξιαρχία Ιππικού του ΕΛΑΣ δίνει τη μάχη της σοδειάς στη Θεσσαλία.

8-9 Ιουνίου 1943

Μάχη ΕΛΑΣ στην Πόρτα – Μουζάκι.

13 Ιουνίου 1943

Μάχη των Ασπραγγέλων της Α΄ Υποδειγματικής ΕΛΑΣ-ΕΠΟΝ. Σκοτώθηκε ο στρατιωτικός αρχηγός της Α΄ Υποδειγματικής Γιώργος Καψάλης (Κρητικός) και ο Καπετάνιος της Α΄ Υποδειγματικής Αλέκος Σουφλής (Φρίξος).

17 Ιουνίου 1943

Μάχη των ΕΔΕΣ – ΕΟΕΑ στο Κακούρι.

5-29 Ιουλίου 1943

Μάχες των ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ στη Γέφυρα Αχελώου και στο Μακρυνόρος.

22 Ιουλίου 1943

Ματαίωση της καθόδου των Βουλγάρων φασιστών στη Μακεδονία με την πολυαίμακτη διαδήλωση 300.000 πατριωτών της Αθήνας.

22 Σεπτεμβρίου 1943

Μάχη της Ορεινής Ταξιαρχίας στο Ρίμινι.

March, 25, 1943

Big resistance demonstration in Athens. Colonel Psarros leaves for the mountains and establishes E.K.K.A.'s 5/42 Regiment.

April, 12, 1943

Setting-up of the A' Exemplary ELAS-E.P.O.N. unit for the formation of the Guerilla Youth Movement.

May, 2, 1943

Formation of General Headquarters of ELAS by Stefanos Sarafis, Aris Velouhiotis and Vassilis Samariniotis.

May, 21, 1943

Joint battle of E.D.E.S.-ELAS in Skala Paramythias.

June, 13, 1943

Battle of the First Exemplary ELAS-E.P.O.N. unit in Asprangeli. The military leader of the First Exemplary Giorgos Kapsalis (Kritikos) and the Captain of the First Exemplary Alekos Souflis (Frixos) are killed.

June, 8-9, 1943

Battle of ELAS in Porta/Mouzaki.

June, 17, 1943

Battle of E.D.E.S.-E.O.E.A. in Kakouri.

July, 5-29, 1943

Battles of E.D.E.S.-E.O.E.A. in the bridge of the river Aheloos and in Makrynoros.

July, 22, 1943

Cancelation of descent of the Bulgarian fascists to Macedonia after the bloody mobilization of 3,000 patriots in Athens.

June, 1943

The Cavalry Brigade of ELAS headed by Kapetan-Boukouvalas fights the Crop Battle in Thessaly.

September, 22, 1943

Battle of Mountain Brigade in Rimini.

October, 28, 1943

Big protests in Athens for the anniversary of the Italian attack against Greece.

28 Οκτωβρίου 1943

Μεγάλες διαδηλώσεις στην Αθήνα για την επέτειο του ΟΧΙ.

9-13 Δεκεμβρίου 1943

Το μεγαλύτερο ολοκαύτωμα της Αντίστασης στα Καλάβρυτα, με 1.104 θύματα (όλοι οι άνδρες από 14 χρόνων και πάνω).

20 Δεκεμβρίου 1943

Δολιοφθορά και καταστροφή από την Π.Ε.Α.Ν. 53 μηχανών «Στούκας», σε μονάδα επισκευών του Πυριτιδοποιείου.

1 Φεβρουαρίου 1944

Μάχη της Άμφισσας από δυνάμεις της ΕΚΚΑ και του ΕΛΑΣ.

23 Φεβρουαρίου 1944

Ανατίναξη από σαμποτέρ του ΕΛΑΣ της ταχείας γερμανικής αμαξοστοιχίας.

4 Μαρτίου 1944

Καταστροφή ανθυποβρυχιακού δικτύου στο Ναύσταθμο, από την Π.Ε.Α.Ν.

6-8 Μαρτίου 1944

Μάχη του ΕΛΑΣ στην Κοκκινιά.

10 Μαρτίου 1944

Δημιουργία της Προσωρινής Επιτροπής Εθνικής Απελευθέρωσης (Π.Ε.Ε.Α.) στην Ελεύθερη Ελλάδα.

25 Μαρτίου 1944

Αθήνα: Μεγάλες Εθνοκοσμοελευθερωτικές κινητοποιήσεις.

31 Μαρτίου 1944

Ανατίναξη αμαξοστοιχίας με 600 ναζί στη Λάρισα.

18-25 Απριλίου 1944

Καταστροφή από την Π.Ε.Α.Ν. τριών πλοίων συνοδείας, στα υπόστεγα 3, 4 και 5 του Πειραιά.

20 Απριλίου 1944

Μάχη του ΕΛΑΣ στη Γλόγοβα Μαντινείας.

23-30 Απριλίου 1944

Εκλογές αντιπροσώπων για το Εθνικό Συμβούλιο της Π.Ε.Ε.Α.

December, 9 – 13, 1943

The biggest holocaust of the Resistance in Kalavryta with 1,104 victims (all the men aged 14 and more).

December, 20, 1943

Sabotage and destruction of 53 "Stukas" machines, by P.E.A.N., in a repair unit in Powder Factory.

February, 1, 1944

Battle of ELAS and E.K.K.A. in Amfissa.

February, 23, 1944

Blow-up by ELAS' saboteurs of the express German train.

March, 4, 1944

Destruction of network by P.E.A.N. in the military port.

March, 6 – 8, 1944

Battle of ELAS in Kokkinia.

March, 10, 1944

Formation of the Provisional Committee for the National Liberation (P.E.E.A.) in Free Greece.

March, 25, 1944

Big Resistance mobilizations in Athens.

March, 31, 1944

Blow-up of a train with 600 Nazis in Larissa.

April, 18 – 25, 1944

Destruction of three ships in convoy in leans-to 3, 4 and 5 in Pireus, by P.E.A.N.

April, 20, 1944

Battle of ELAS in Glogova/Mantinia.

April, 23 – 30, 1944

Election of representatives for the National Council of P.E.E.A.

April, 28, 1944

Battle and burning of the three EPON members Avgeris, Kiokmenidis and Foltopoulos, in the Castle of Ymittos.

May, 1, 1944 – The bloody 1st of May

Execution of 200 people (most of them communists) in the Kaisariani Shooting Ground.

28 Απριλίου 1944

Μάχη και ολοκαύτωμα των τριών εποπιτών Αυγέρη, Κιοκμενίδη και Φολτόπουλου στο Κάστρο του Υμηττού.

1 Μαΐου 1944 – Η ματωμένη Πρωτομαγιά

Εκτέλεση 200 (επί το πλείστον κομμουνιστών) στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.

Ιούνιος 1944

Η μάχη της σοδειάς, με το σύνθημα «Ούτε σπειρί στάρι στον κατακτητή».

23 Ιουνίου – 2 Ιουλίου 1944

Μάχη Στυμφαλίας του ΕΛΑΣ.

8 Ιουλίου 1944

Καταστροφή 9 βαγονιών με πολεμοφόδια, από την Π.Ε.Α.Ν.

15 Ιουλίου 1944

Ανατίναξη 400 βαρελιών με βενζίνη και δύο γερμανικών ιστιοφόρων από την Π.Ε.Α.Ν.

17 Ιουλίου 1944

Μάχη του ΕΛΑΣ στην Ηγουμενίτσα.

24 Ιουλίου 1944

Μάχη της οδού Μπιζανίου στην Καλλιθέα, με ηρωικούς νεκρούς τους 10 εποπιτες του ΕΛΑΣ.

25-26 Ιουλίου 1944

Θανατώνεται με βασανιστήρια στην Ειδική Ασφάλεια η Ηλέκτρα Αποστόλου, ηρωίδα της Εθνικής Αντίστασης.

4-11 Αυγούστου 1944

Απελευθέρωση Παραμυθιάς, Μαργαριτίου και Μαζαρακιάς από τον ΕΔΕΣ.

17 Αυγούστου 1944

Το μπλόκο και η σφαγή στην Κοκκινιά
Μπλόκο στην Κοκκινιά (Οσία Ξένη) από ναζί και Τάγματα Ασφαλείας: 6.000 όμηροι μεταφέρονται στη Γερμανία.

17-18 Αυγούστου 1944

Μεγάλη μάχη ΕΟΕΑ-ΕΔΕΣ στη Μενίνα Ηπείρου.

29 Αυγούστου – 1 Σεπτεμβρίου 1944

Επιχείρηση του ΕΛΑΣ στον Έβρο.

June, 1944

Battle of the Crop, with the slogan "not one grain of wheat to the occupier".

June, 23 – July, 2, 1944

Battle of ELAS in Stymfalia lake.

July, 8, 1944

Destruction of 9 ammunition wagons, by P.E.A.N.

July, 15, 1944

Blow-up of 400 barrels full of petrol and of two german sailing-boats, by P.E.A.N.

July, 17, 1944

Battle of ELAS in Igoumenitsa.

July, 24, 1944

Battle in Bizaniou street with victims the 10 heroic members of EPON-ELAS.

July, 25 – 26, 1944

Tortured to death in National Security is Electra Apostolou, hero of the National Resistance.

August, 4 – 11, 1944

Liberation of Paramythia, Margaritio and Mazarakia by EDES.

August, 17, 1944 – The Blocking and slaughter in Kokkinia

Blocking in Kokkinia (Osia Xeni) by Nazis and Security Battalions; they transport 6,000 hostages to Germany.

August, 17 – 18, 1944

Big battle of E.O.E.A.-E.D.E.S. in Menina/Epirus.

August, 29 – September, 1, 1944

Operation of ELAS in Evros river.

September, 23, 1944

Message from E.A.M. by the announcer of the Radio-station of Athens, Kostas Tsaloglou.

September, 27, 1944

Hundreds of thousands of people celebrate the three year anniversary of E.A.M.

October, 12, 1944

Athens celebrates the liberation and the victory against Nazi occupiers.

23 Σεπτεμβρίου 1944

Μήνυμα του ΕΑΜ από τον εκφωνητή του Ραδιοσταθμού της Αθήνας, Κώστα Τσαλόγλου.

27 Σεπτεμβρίου 1944

Εκατοντάδες χιλιάδες λαού γιορτάζουν τα 3χρονα του ΕΑΜ.

12 Οκτωβρίου 1944

Η Αθήνα πανηγυρίζει την απελευθέρωση και τη νίκη κατά των ναζί κατακτητών.

13 Οκτωβρίου 1944

Ο ΕΛΑΣ, με μάχη, σώζει το εργοστάσιο της Ηλεκτρικής στον Πειραιά.

19 Οκτωβρίου 1944

Απελευθέρωση Λαμίας.

23 Οκτωβρίου 1944

Απελευθέρωση Λάρισας.

30 Οκτωβρίου 1944

Απελευθέρωση Θεσσαλονίκης.

14 Νοεμβρίου 1944

Μάχη του ΕΛΑΣ στην Παναγιά Κρήτης.

9 Μαΐου 1945

Παράδοση Κρήτης και Δωδεκανήσου από τους χιτλερικούς.

October, 13, 1944

ELAS fights and saves the Electricity Power Factory in Piraeus.

October, 19, 1944

Liberation of Lamia.

October, 23, 1944

Liberation of Larissa.

October, 30, 1944

Liberation of Thessaloniki.

November, 14, 1944

Battle of ELAS in Panagia/Crete.

May, 9, 1945

Liberation of Crete and Dodekanissos.

Δυνάμεις Κατοχής που απασχόλησε στην Ελλάδα η Εθνική Αντίσταση

A. Πριν από την ιταλική συνθηκολόγηση

1. Γερμανοί:	5η στρατιά	
2. Ιταλοί:	11η στρατιά	
4. Βούλγαροι:	Β' Σώμα Στρατού	
Σύνολο δυνάμεων:		300.000

B. Μετά την ιταλική συνθηκολόγηση

1. Γερμανοί:	13 Μεραρχίες	300.000
2. Βούλγαροι:	3 Μεραρχίες	40.000
3. Διάφοροι:		40.000
Σύνολο:		380.000

Εχθρικές απώλειες

1. Γερμανοί	
Νεκροί 17.536 – Αιχμάλωτοι 2.102	
2. Ιταλοί	
Νεκροί 2.739 – Αιχμάλωτοι 2.109	
3. Βούλγαροι	
Νεκροί 1.532 – Αιχμάλωτοι 2.252	
Σύνολο	
Νεκροί 21.807 – Αιχμάλωτοι 6.463	

Occupational forces engaged in Greece because of the National Resistance

A. Before the Italian Capitulation

1. Germans:	the 5 th Army	
2. Italians:	the 11 th Army	
3. Bulgarians:	the 2 nd Army-Corp	
Total of forces:		300,000

B. After the Italian Capitulation

1. Germans:	13 Divisions	300,000
2. Bulgarians:	3 Divisions	40,000
3. Others:		40,000
Total of forces:		380,000

Enemy's losses

1. Germans	
Dead 7,536 - Prisoners of War 2,102	
2. Italians	
Dead 2,739 - Prisoners 2,109	
3. Bulgarians	
Dead 1,532 - Prisoners 2,252	
Total	
Dead 21,807 - Prisoners of War 6,463	

Οι θυσίες του Ελληνικού Λαού

Αμαρτύρητες παραμένουν, δυστυχώς, οι θυσίες του Ελληνικού Λαού στο βωμό του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Δεν έχουν ακόμα καταγραφεί εξ ολοκλήρου και επακριβώς, ούτε έχουν έρθει στη δημοσιότητα οι πολλές όψεις του εθνικού μαρτυρίου. Το γεγονός και μόνο πως κάθε ελληνική οικογένεια μαρτυρεί τουλάχιστον κι από ένα θύμα, αποκαλύπτει το μέγεθος και την έκταση της τραγωδίας.

Αξιοσημείωτο είναι, επίσης, το στοιχείο ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας το 1940 ήταν 7.344.860 άτομα, το 1944 κατήλθε στα 6.805.000 και το 1947 ήταν 7.367.405, ενώ έπρεπε να ξεπερνάει τα 8.500.000. Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν το έγκλημα γενοκτονίας που διέπραξε ο Χίτλερ σε βάρος της πατρίδας μας και του λαού της. 1.770 χωριά καταστράφηκαν, 400.000 σπίτια πυρπολήθηκαν. Σε 1.106.922 ανέρχονται οι απώλειες του πληθυσμού μας, δηλαδή το 15% του συνόλου, χάθηκε στις πολύνεκρες μάχες στα διάφορα μέτωπα (70.000), από τα εκτελεστικά αποσπάσματα (56.225), στα στρατόπεδα της Γερμανίας (105.000), από την πείνα και σχετικές ασθένειες (600.000), από την υπογεννητικότητα (300.000).

The sacrifices of the Greek people

It is unfortunate that the sacrifices of the Greek people in the altar of the Second World War remain unaccounted. They have not yet been recorded to the full and in detail, nor have many aspects of the Greek sufferings taken publicity. The mere fact that each Greek family suffered at least one loss during the War reveals the size and extension of this tragedy.

It is also remarkable that while the population of Greece in 1940 was 7,344,860, in 1944 it had gone down to 6,805,000 and in 1947 it was 7,367,405 when it should have been more than 8,500,000. The data demonstrates the crime of genocide which Hitler committed against our country and its people. The destroyed villages were 1,770 and 400,000 houses were burned. The Greek population had losses that come up to 1,106,922, that is 15% of the total; these were people who died in the various battles in the war fronts (70,000), who died by execution squads (56,225), in the concentration camps of Germany (105,000) from hunger and relevant diseases (600,000) and by the low birth rate (300,000).

Νεκροί πολέμου 1940-41	13.327
Εκτελεσμένοι (σε ολόκληρη την Ελλάδα)	56.225
Θανόντες όμηροι (στα γερμανικά στρατόπεδα)	105.000
Νεκροί από βομβαρδισμούς	7.120
Νεκροί σε μάχες της Εθνικής Αντίστασης (σύμφωνα με γερμανικά στοιχεία)	20.650
Νεκροί στη Μέση Ανατολή	1.100
Απώλειες Εμπορικού Ναυτικού	3.500
Σύνολο	206.922

Νεκροί από πείνα και σχετικές ασθένειες	600.000
Απώλειες από υπογεννητικότητα	300.000

Σύνολο απωλειών **1.106.922**

Dead of the 1940-41 War	13,327
Executed (all over Greece)	56,225
Dead hostages (in the German camps)	105,000
Dead by bombs	7,000
Dead in National Resistance battles (according to German records)	20,650
Dead in the Middle East	1,100
Losses of the Merchant Navy	3,500
Total	206,922

Dead by hunger and relevant diseases	600,000
Losses by low birth rate	300,000

Grand total of losses **1,106,922**

Στο νεκροταφείο. (Από το βιβλίο *Μαρτυρική πόλη Καλαβρύτων*)
In the cemetery. (From the book *The martyr town of Kalavryta*)